

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering.
Se mottakerliste nedenfor.

Deres ref.:

Vår ref.: 2019/0130-137

Saksbehandler: Rudi Wiers

Dato: 28.10.2019

Saksansvarlig: Hanne Dahl Amundsen

Vedtak V2019-22 – offentlig versjon - Prosafe SE - Floatel International Limited - konkurranseloven § 16, jf. § 20 - inngrep mot foretakssammenslutning

1	INNLEDNING.....	3
1.1	SAKENS BAKGRUNN	3
1.2	PARTENES HOVEDANFØRSLER TIL VARSELET	3
1.3	KONKURRANSETILSYNETS VURDERING AV PROSESSUELLE ANFØRSLER	4
1.4	KONKURRANSETILSYNETS SAKSBEHANDLING.....	4
1.5	FRISTBEREGNING	5
2	PARTENE I SAKEN.....	5
2.1	PROSAFE.....	5
2.2	FLOATEL	6
3	RETTLIG UTGANGSPUNKT	7
3.1	MELDING AV FORETAKSSAMMENSLUTNINGER	7
3.2	FORHOLDET TIL KONKURRANSEREGLENE I EU OG EØS	7
3.3	VILKÅRENE FOR INNGREP.....	8
3.3.1	Generelt.....	8
3.3.2	Foretakssammenslutning.....	8
3.3.3	Konkurransbegrensningskriteriet – i betydelig grad hindre effektiv konkurranse	8
4	OM MARKEDET FOR OFFSHORE INNKVARTERINGSTJENESTER	8
4.1	INNLEDNING	8
4.2	KUNDENE	9
4.3	OM OPPDRAGENE	10
4.3.1	Offshore innkvarteringsoppdrag	10
4.3.2	Kombinasjonsoppdrag	12
4.4	ULIKE OFFSHORE INNKVARTERINGSENHETER	12
4.4.1	Dedikerte offshore innkvarteringsenheter	12
4.4.2	Andre enheter brukt til offshore innkvarteringsoppdrag.....	13
4.5	REGULATORISKE KRAV FOR Å KUNNE TILBY OFFSHORE INNKVARTERINGSTJENESTER	15
4.5.1	Samsvarsuttalelse	15
4.6	AKTØRER SOM TILBYR OFFSHORE INNKVARTERINGSTJENESTER PÅ NORSK SOKKEL.....	16
4.6.1	Prosafe	17
4.6.2	Floatel	18
4.6.3	Master Marine.....	18
4.6.4	COSL	19
4.6.5	Boreoperatører som har levert innkvarteringstjenester på norsk sokkel	19

5	MARKEDSAVGRENSNING.....	20
5.1	INNLEDNING	20
5.2	PRODUKTMARKEDSAVGRENSNING	20
5.2.1	Vurdering av hvorvidt innkvarteringsenheter uten SUT inngår i samme produktmarkedet som innkvarteringsenheter med SUT.....	21
5.2.2	Vurdering av hvorvidt oppjekkbare boligplattformer inngår i samme marked som halvt nedsenkbare boligplattformer	24
5.2.3	Vurdering av hvorvidt boligskip inngår i samme marked som halvt nedsenkbare boligplattformer.....	26
5.2.4	Vurdering av hvorvidt oppjekkbare boreplattformer inngår i samme marked som halvt nedsenkbare boligplattformer	28
5.2.5	Vurdering av hvorvidt TSV-fartøy inngår i samme produktmarked som halvt nedsenkbare boligplattformer	30
5.2.6	Vurdering av hvorvidt W2W-fartøy inngår i samme marked som halvt nedsenkbare boligplattformer	31
5.2.7	Vurdering av hvorvidt sengeplasser på nærliggende plattformer inngår i samme produktmarked som halvt nedsenkbare boligplattformer	33
5.2.8	Konklusjon produktmarkedsavgrensning	33
5.3	GEOGRAFISK MARKEDSAVGRENSNING	34
5.3.1	Konkurransetilsynets vurdering av det relevante geografiske markedet.....	34
5.3.2	Konklusjon geografisk markedsavgrensning.....	36
5.4	KONKLUSJON MARKEDSAVGRENSNING	36
6	ALTERNATIVSITUASJON	36
6.1	RETTSLIG UTGANGSPUNKT	36
6.2	PARTENES HOVEDANFØRSLER TIL ALTERNATIVSITUASJONEN	37
6.3	KONKURRANSETILSYNETS VURDERING AV ALTERNATIVSITUASJON.....	38
6.3.1	Interne dokumenter	39
6.3.2	Etterspørselssituasjonen.....	42
6.3.3	Partenes deltakelse i fremtidige anbudskonkurranser på norsk sokkel.....	48
6.3.4	Konklusjon vedrørende alternativsituasjonen.....	50
7	KONKURRANSEANALYSE	50
7.1	INNLEDNING	50
7.2	HORISONTALE IKKE-KOORDINERTE VIRKNINGER	51
7.2.1	Kjennetegn ved markedet for offshore innkvarteringstjenester.....	51
7.2.2	Markedsstruktur	55
7.2.3	Konkurransenærhet.....	57
7.2.4	Konkurrentenes insentiver til å øke prisene	73
7.2.5	Etablering.....	73
7.2.6	Kjøpermakt.....	83
7.2.7	Effektivitetsgevinster	86
7.2.8	Foretakssammenslutningens ikke-koordinerte virkninger.....	87
8	AVHJELPENDE TILTAK OG FORHOLDSMESSIGHET	90
8.1	VURDERING AV PARTENES FORSLAG TIL AVHJELPENDE TILTAK OG FORHOLDSMESSIGHET	90
9	VEDTAK.....	92

- (1) Konkurransetilsynet viser til melding om foretakssammenslutning mottatt 4. juni 2019 ("meldingen"), tilsynets varsel om inngrep mot foretakssammenslutningen 16. september 2019 ("varselet"), melderers forslag til avhjelpende tiltak 26. august 2019 og partenes merknader til varselet 7. oktober 2019 ("tilsvaret"). Videre vises det til øvrig korrespondanse og kontakt i anledning saken.
- (2) Partene har fremlagt forslag til avhjelpende tiltak. Konkurransetilsynet har funnet at de foreslåtte avhjelpende tiltakene ikke vil avbøte de konkurransemessige virkningene som foretakssammenslutningen vil føre til.
- (3) Konkurransetilsynet har kommet til at foretakssammenslutningen mellom Prosafe SE ("Prosafe") og Floatel International Limited ("Floatel") i betydelig grad vil hindre effektiv konkurranse i markedet for offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel.
- (4) Konkurransetilsynet har på denne bakgrunn besluttet å gripe inn mot foretakssammenslutningen med hjemmel i konkurranseloven¹ § 16, jf. § 20 fjerde ledd.

1 Innledning

1.1 Sakens bakgrunn

- (5) Saken gjelder Prosafes erverv av samtlige aksjer i Floatel, også omtalt i fellesskap som "partene".
- (6) I henhold til transaksjonsavtale inngått 3. juni 2019 skal Prosafe erverve hele aksjekapitalen til Floatel mot vederlag i nyutstedte aksjer i Prosafe til de nåværende aksjonærene i Floatel.^{2,3}

1.2 Partenes hovedanførsler til varselet

- (7) I det følgende gis en kort redegjørelse av partenes hovedanførsler til Konkurransetilsynets varsel om inngrep. Anførselene vil bli behandlet fortløpende i varselet. Partenes prosessuelle anførsler behandles i kapittel 1.3.
- (8) Partene anfører at vilkårene i konkurranseloven § 16 om å forby foretakssammenslutningen ikke er oppfylt. Foretakssammenslutningen må godkjennes, eventuelt tillates på vilkår hensett til partenes forslag til avhjelpende tiltak.
- (9) Partene anfører at hovedårsaken til at inngrepsvilkåret ikke er oppfylt, er at Konkurransetilsynet har lagt feil alternativsituasjon til grunn for sin vurdering.
- (10) Partene viser til at det fremgår med tydelighet av tilsynets informasjonsinnhenting at fremtidig etterspørsel etter offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel på varig basis i praksis er bortfalt. Det er ifølge partene klart at bortfallet av etterspørsel på norsk sokkel leder til at de må søke arbeid for sine innkvarteringsenheter med SUT i andre regioner og innen andre bruksområder. Kundenenes uttrykte bekymring for leveringssikkerheten underbygger ifølge partene dette.
- (11) På denne bakgrunn anfører partene at Konkurransetilsynet må legge til grunn en alternativsituasjon der dagens tilbudssituasjon ikke opprettholdes, og der det er overveiende sannsynlig at det ikke vil være konkurranse mellom Prosafe og Floatel i fravær av foretakssammenslutningen.
- (12) Videre anfører partene at Konkurransetilsynet under enhver omstendighet ikke har sannsynliggjort at partene vil kunne begrense konkurransen etter fusjonen. Partene viser til at Equinor ASA ("Equinor") har kjøpermakt og at kundene har muligheter til å velge andre leverandører enn partene.

¹ Lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger.

² Meldingen, side 6 og bilag 7.

³ I møte 24. juni 2019 opplyste partene om en mulig endring i transaksjonsstrukturen. Ifølge partene vil endringen i transaksjonsstruktur ikke føre til endringer eierstrukturen. Konkurransetilsynet har ikke mottatt ytterligere informasjon om den mulige endringen i transaksjonsstrukturen, og legger således til grunn at eierstrukturen etter transaksjonen vil være som beskrevet i meldingen.

1.3 Konkurransetilsynets vurdering av prosessuelle anførsler

- (13) Partene har også fremsatt prosessuelle anførsler til varselet. Partene viser til at tilsynet ikke har vurdert hva bortfallet av fremtidig etterspørsel har å si for tilbudet av offshore innkvarteringstjenester, at tilsynet har sett bort fra kundeuttalelser i tilsynets vurdering av alternativsituasjonen og at dette utgjør en saksbehandlingsfeil.⁴ Til dette anføres at tilsynet ikke har tatt inn over seg nye opplysninger om forventet etterspørsel på norsk sokkel.
- (14) Partene anfører videre at Konkurransetilsynets unnlatelse av å markedsteste forslaget til avhjelpende tiltak en saksbehandlingsfeil, idet tilsynet ikke har oppfylt sin utredningsplikt.⁵ Partene viser i denne forbindelse også til at kundene overfor partene og i senere dialog med tilsynet har uttrykt seg positivt til forslaget, og at tilsynet må ta hensyn til dette ved sin vurdering av hvorvidt forslaget til avhjelpende tiltak skal markedstestes.
- (15) Konkurransetilsynet viser til at forvaltningsloven § 17 stiller krav til at forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes.⁶ I anledning saken har Konkurransetilsynet innhentet omfattende informasjon fra en rekke aktører i markedet, herunder partene, konkurrenter og kunder. Videre har tilsynet også mottatt innspill fra andre aktører, i tillegg til at partene har fremlagt informasjon på eget initiativ på flere stadier av tilsynets saksbehandling. Denne informasjonen har blitt grundig analysert og danner grunnlaget for Konkurransetilsynets vurderinger og konklusjoner i saken. Det vises i denne sammenheng særlig til tilsynets redegjørelser i kapittel 6 og 7.
- (16) Partene anfører også at de ikke har fått innsyn i opplysninger gitt av enkelte kunder og konkurrenter og dermed heller ikke hatt mulighet til å utøve noen form for kontradiksjon knyttet til disse opplysningene.⁷
- (17) Til partenes anførsel om at informasjon er unntatt fra partsinnsyn, viser Konkurransetilsynet til at det følger av forvaltningsloven § 18 første ledd at en part har rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter "for så vidt ikke annet følger av reglene i §§ 18 til 19". I forvaltningsloven § 19 første ledd bokstav b er det gjort unntak for retten til partsinnsyn for opplysninger som angår "forretningshemmeligheter". De aktuelle opplysninger som partene har anført at de ikke har fått utøvet kontradiksjon overfor, er etter tilsynets vurdering å anse som "forretningshemmeligheter", og er således unntatt fra partsoffentlighet. Tilsynet understreker i den forbindelse at det er avgjørende for tilsynets mulighet til å drive effektiv saksbehandling at aktører som svarer på tilsynets informasjonsinnhenting kan være trygg på at deres forretningshemmeligheter håndteres på en forsvarlig måte. Tilsynet understreker videre at merinnsyn etter forvaltningsloven § 18 annet ledd er vurdert, men hva gjelder de aktuelle opplysninger har tilsynet etter en konkret vurdering kommet til at behovet for innsyn i disse opplysningene ikke veier tyngre enn behovet for unntak. Den informasjon som tilsynets vurderinger og konklusjoner er basert på fremgår i varselet, og partene har således hatt adekvat mulighet til å ivareta sitt tarv i saken.
- (18) Konkurransetilsynet er således av den oppfatning at partenes prosessuelle anførsler vedrørende feil og mangler ved saksbehandlingen ikke kan føre frem. Disse anførselene blir ikke ytterligere berørt i fortsettelsen. Når det gjelder anførselen knyttet til manglende markedstesting vises det til tilsynets vurdering i kapittel 8.

1.4 Konkurransetilsynets saksbehandling

- (19) Konkurransetilsynet har i anledning saken innhentet informasjon fra flere aktører i markedet, herunder partene, andre aktører som tilbyr offshore innkvarteringstjenester, kunder og Petroleumstilsynet.

⁴ Tilsvaret, side 5 og 41.

⁵ Tilsvaret, side 2 og 16.

⁶ Se Fornyings- og administrasjonsdepartementets uttalelser om det nærmere innholdet i forvaltningsloven § 17 i vedtak av 17. april 2009 i klage på Konkurransetilsynets vedtak V2008-22 Opplysningen Mobil AS – Aspiro Søk AS, side 27.

⁷ Tilsvaret, side 26 (fotnote 28), 29 og 32 (fotnote 40 og 41).

- (20) Transaksjonen er også meldt til britiske konkurransemyndigheter.⁸ Konkurransetilsynet har hatt kontakt med britiske konkurransemyndigheter om saken.
- (21) Partene har, utover meldingen, besvart flere pålegg fra Konkurransetilsynet om å gi opplysninger, samt på eget initiativ gitt ytterligere informasjon og synspunkter til tilsynet. Videre har det vært avholdt møter med partene 18. mars, 20. mars, 5. april, 24. juni, 27. juni, 6. august, 16. august, 9. september, 3. oktober og 16. oktober 2019. I tillegg har det vært løpende kontakt mellom tilsynet og partenes advokater.
- (22) Melder fremsatte tilbud om avhjelpende tiltak i brev til Konkurransetilsynet 26. august 2019. Det fremgår av brevet at partene har hatt direkte kontakt med Equinor, Aker BP ASA ("Aker BP") og Vår Energi AS ("Vår Energi") i løpet av august 2019 om forslaget til avhjelpende tiltak, før forslaget ble fremsatt for Konkurransetilsynet.⁹ Tilsynet har foretatt en nærmere vurdering av de foreslåtte avhjelpende tiltakene i kapittel 8.
- (23) Etter at varselet ble sendt 16. september 2019, har Konkurransetilsynet innhentet ytterligere informasjon, herunder fra partene¹⁰ og enkelte kunder.¹¹

1.5 Fristberegning

- (24) Konkurransetilsynet mottok melding om foretakssammenslutning 4. juni 2019. Varsel om at inngrep kan bli aktuelt ble rettidig oversendt partene 1. juli 2019, jf. konkurranseloven § 20 annet ledd første punktum.
- (25) I henhold til konkurranseloven § 20 fjerde ledd første punktum må Konkurransetilsynet snarest mulig, og senest innen 70 virkedager fra meldingen ble mottatt, fatte vedtak som stadfester fremsatt forslag til avhjelpende tiltak fra melder, eller legge frem begrunnet forslag til forbudsvedtak. Dersom melderne fremsetter nytt eller revidert forslag om avhjelpende tiltak senere enn 55 virkedager fra meldingen er mottatt, forlenges Konkurransetilsynets frist etter første punktum tilsvarende, likevel slik at fristen ikke kan overskride 85 virkedager fra meldingen er mottatt, jf. konkurranseloven § 20 fjerde ledd andre punktum.
- (26) Konkurransetilsynet mottok forslag til avhjelpende tiltak fra partene 26. august 2019. Frist for å fremlegge begrunnet forslag til forbudsvedtak ble dermed forlenget med tre virkedager til 16. september 2019.¹² Begrunnet forslag til forbudsvedtak ble rettidig oversendt 16. september 2019.
- (27) Etter konkurranseloven § 20 fjerde ledd fjerde punktum må Konkurransetilsynet fatte forbudsvedtak senest 15 virkedager etter at tilsynet har mottatt partenes uttalelse. Partenes uttalelse til varselet ble mottatt 7. oktober 2019. Konkurransetilsynets frist for å fatte forbudsvedtak begynte således å løpe fra denne dato, jf. konkurranseloven § 20 femte ledd. Vedtaket er således truffet rettidig.

2 Partene i saken

2.1 Prosafe

- (28) Prosafe og selskapets datterselskaper eier og driver en flåte bestående av åtte halvt nedsenkbare boligplattformer¹³ og ett TSV-fartøy¹⁴ på verdensbasis, hvorav fire har samsvarsuttalelse for å delta i petroleumsvirksomhet på norsk sokkel ("SUT").^{15,16} Prosafe har også en opsjon på å kjøpe to nye innkvarteringsenheter fra verftet COSCO, Safe Nova og Safe

⁸ Meldingen, side 8.

⁹ Brev fra Advokatfirmaet BAHN AS 26. august 2019, side 2, 3, 5, 6, 10, 12 og 15.

¹⁰ Brev fra Advokatfirmaet BAHN AS 22. september 2019.

¹¹ Brev fra Equinor ASA 27. september 2019 og fra Vår Energi AS 2. oktober 2019.

¹² Konkurransetilsynet informerte partene om fristforlengelsen i brev av 29. august 2019.

¹³ "Semi-submersibles" på engelsk.

¹⁴ "Tender support vessel" på engelsk.

¹⁵ Meldingen, side 6 og 17.

¹⁶ Se nærmere forklaring i kapittel 4.5.1 og på <https://www.ptil.no/tilsyn/samsvarsuttalelser/hva-er-en-samsvarsuttalelse-sut/>.

Vega, samt at selskapet har den kommersielle og tekniske driften av boligskipet¹⁷ Safe Swift.¹⁸ Tabell 1 nedenfor gir en oversikt over Prosafes globale flåte.

Tabell 1 Prosafes globale flåte¹⁹

Navn	Type	SUT	Lokasjon ²⁰	Lever
Safe Caledonia	Halvt nedsenkbar boligplattform	Nei	Opplag på i Storbritannia	1982
Safe Scandinavia	TSV-fartøy	Ja	Opplag i Norge	1982
Safe Bristolia	Halvt nedsenkbar boligplattform	Nei	Opplag i Norge	1983
Regalia	Halvt nedsenkbar boligplattform	Ja	Opplag i Norge	1985
Safe Swift	Boligskip	Nei	Malta	1985
Safe Concordia	Halvt nedsenkbar boligplattform	Nei	Opplag i Brasil	2005
Safe Boreas	Halvt nedsenkbar boligplattform	Ja	Oppdrag på britisk sokkel	2015
Safe Zephyrus	Halvt nedsenkbar boligplattform	Ja	Opplag i Norge	2016
Safe Notos	Halvt nedsenkbar boligplattform	Nei	Oppdrag i Brasil	2016
Safe Eurus	Halvt nedsenkbar boligplattform	Nei	På vei til oppdrag i Brasil	2019
Safe Nova	Halvt nedsenkbar boligplattform	Nei	Verft i Kina	Ikke levert
Safe Vega	Halvt nedsenkbar boligplattform	Nei	Verft i Kina	Ikke levert

- (29) Prosafes hovedkontor er på Kypros, men Prosafe er i prosess for å flytte sitt juridiske hjemsted til Norge. De fleste juridiske enhetene i Prosafe-konsernet, herunder Prosafe SE, er skattemessig hjemmehørende i Norge. Alle selskaper i Prosafe-konsernet driver samme type virksomhet. Prosafe er notert på Oslo Børs.²¹
- (30) Prosafe omsatte for [REDACTED] kroner i Norge i 2018.²²
- (31) Prosafes hovedeiere før foretakssammenslutningen er HitecVision, med 29,9 prosent eierandel gjennom ulike selskaper og M&G Investments med 14 prosent.²³ HitecVision er et oppkjøpsfond som har eierandeler i en rekke selskaper i olje- og gassbransjen, blant annet en eierandel på 30,4 prosent av Vår Energi.²⁴

2.2 Floatel

- (32) Floatel og dets datterselskaper eier og driver en flåte av fem halvt nedsenkbare boligplattformer på verdensbasis, hvorav to innehar SUT.²⁵ Tabell 2 nedenfor gir en oversikt over Floatels globale flåte.

¹⁷ "Monohulls" på engelsk.

¹⁸ Meldingen, side 6.

¹⁹ Meldingen, bilag 1 og <https://www.prosafe.com/fleet/vessels/>.

²⁰ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 16. oktober 2019, vedlegg "Lizard – Møte KT 16.10.2019 – FINAL (2)", og https://www.marinetraffic.com/no/ais/details/ships/shipid:156039/mmsi:311000578/imo:8302894/vessel:SAFE_SWIFT.

²¹ Meldingen, side 6.

²² Meldingen, side 7.

²³ Meldingen, side 6 og 7.

²⁴ <https://www.hitecvision.com/portfolio> og <https://varenergi.no/en/about-us/>.

²⁵ Meldingen, side 7 og 17.

Tabell 2 Floatels globale flåte²⁶

Navn	Type	SUT	Lokasjon ²⁷	Levert
Floatel Superior	Halvt nedsenkbar boligplattform	Ja	Oppdrag på norsk sokkel	2010
Floatel Reliance	Halvt nedsenkbar boligplattform	Nei	Opplag på Kanariøyene	2010
Floatel Victory	Halvt nedsenkbar boligplattform	Nei	Opplag i Norge	2013
Floatel Endurance	Halvt nedsenkbar boligplattform	Ja	Opplag i Norge	2015
Floatel Triumph	Halvt nedsenkbar boligplattform	Nei	Opplag i Malaysia	2016

- (33) Floatel ble etablert i 2006. Selskapet er registrert på Bermuda hvor også selskapets hovedkontor ligger.²⁸
- (34) Floatel omsatte for [REDACTED] kroner i Norge i 2018.²⁹
- (35) Floatels hovedaksjonærer før foretakssammenslutningen er Keppel Corporation med 49,9 prosent eierandel og Oaktree Capital Management med 42,6 prosent.³⁰

3 Rettslig utgangspunkt

3.1 Melding av foretakssammenslutninger

- (36) Etter konkurranseloven § 18 første ledd skal partene i en fusjon etter konkurranseloven § 17 første ledd bokstav a, eller den eller de som samlet eller hver for seg varig overtar kontroll etter § 17 første ledd bokstav b, informere Konkurransetilsynet om foretakssammenslutningen ved en melding.
- (37) Plikten til å melde en foretakssammenslutning etter konkurranseloven § 18 første ledd gjelder likevel ikke dersom de involverte foretakene har en samlet årlig omsetning i Norge under en milliard kroner, eller dersom bare ett av de involverte foretakene har en årlig omsetning i Norge over 100 millioner kroner, jf. konkurranseloven § 18 andre ledd. Dette er ikke tilfelle i denne saken.

3.2 Forholdet til konkurransereglene i EU og EØS

- (38) EØS-avtalen artikkel 57 fastsetter regler for kompetansefordeling mellom Europakommisjonen (Kommisjonen), EFTAs overvåkningsorgan og nasjonale konkurransemyndigheter. Konkurransetilsynet har bare kompetanse til å føre tilsyn med foretakssammenslutninger som ikke er av EU- eller EFTA-dimensjon. Hvorvidt en foretakssammenslutning har EU- eller EFTA-dimensjon, avhenger av om de berørte foretak har en omsetning som overstiger terskelverdiene i artikkel 1 nr. 2 eller nr. 3 i rådsforordning 139/2004/EF (fusjonsforordningen) i henholdsvis EU eller EØS EFTA-statene, jf. §§ 12 og 13 i forskrift av 21. desember 2011 om gjennomføring av konkurransereglene i EØS-avtalen mv.
- (39) Terskelverdiene for at sammenslutningen skal kunne regnes for å ha EU- eller EFTA-dimensjon er ikke oppfylt.

²⁶ Meldingen, bilag 4 og <http://www.floatel.se/offshore-floatels-harsh-environments>.

²⁷ E-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 16. august 2019, vedlegg "Lizard – Møte KT 16.08.2019 – FINAL" og <https://www.marinetraffic.com/no/ais/details/ships/shipid:2378437/imo:9671589/mmsi:310675000/vessel:FLOA%20ENDURANCE>.

²⁸ <http://www.floatel.se/floatel-international>

²⁹ Meldingen, side 7.

³⁰ Meldingen, side 6 og 7.

3.3 Vilkårene for inngrep

3.3.1 Generelt

- (40) Etter konkurranseloven § 16 første ledd skal Konkurransetilsynet forby en foretakssammenslutning dersom tilsynet finner at den i betydelig grad vil hindre effektiv konkurranse, særlig som et resultat av at en dominerende stilling skapes eller styrkes.
- (41) Dersom Konkurransetilsynet finner at avhjelpende tiltak foreslått av melderne vil avbøte de konkurransebegrensende virkningene som foretakssammenslutningen kan føre til, skal tilsynet fatte vedtak om inngrep hvor foretakssammenslutningen tillates på disse vilkår, jf. konkurranseloven § 16 annet ledd. Bestemmelsen innebærer en redusert utredningsplikt for tilsynet der vedtak fattes etter denne bestemmelsen.

3.3.2 Foretakssammenslutning

- (42) For at Konkurransetilsynet skal kunne gripe inn mot ervervet, må det foreligge en foretakssammenslutning, jf. konkurranseloven § 17. Etter § 17 første ledd bokstav b foreligger det en foretakssammenslutning dersom ett eller flere foretak, direkte eller indirekte, helt eller delvis, varig overtar kontrollen over ett eller flere andre foretak.
- (43) I henhold til en transaksjonsavtale inngått den 3. juni 2019 skal Prosafe erverve hele aksjekapitalen til Floatel.³¹ Transaksjonen vil følgelig resultere i at Prosafe får enekontroll over Floatel.
- (44) Det foreligger dermed en foretakssammenslutning i konkurranselovens forstand, jf. konkurranseloven § 16 første ledd, jf. § 17.

3.3.3 Konkurransbegrensningskriteriet – i betydelig grad hindre effektiv konkurranse

- (45) Konkurransetilsynet skal forby en foretakssammenslutning som i betydelig grad vil hindre effektiv konkurranse, særlig som et resultat av at en dominerende stilling skapes eller styrkes, jf. konkurranseloven § 16 første ledd.³²
- (46) Dersom en foretakssammenslutning i utgangspunktet medfører en slik betydelig negativ effekt på konkurransen, kan det likevel foreligge omstendigheter som kan motvirke de negative effektene. For eksempel vil kjøpermakt og/eller potensiell konkurranse kunne begrense de fusjonerende virksomhetenes mulighet og insentiv til å utøve økt markedsrett som følge av foretakssammenslutningen. Enkelte foretakssammenslutninger kan også medføre effektivitetsgevinster som vil oppveie et eventuelt tap kundene påføres ved redusert konkurranse. Der slike effektivitetsgevinster kommer kundene til gode og dette kan dokumenteres, vil ervervet ikke kunne anses å hindre effektiv konkurranse i betydelig grad.³³
- (47) Spørsmålet om foretakssammenslutningen i betydelig grad vil hindre effektiv konkurranse behandles i kapittel 7 nedenfor.

4 Om markedet for offshore innkvarteringstjenester

4.1 Innledning

- (48) Både Prosafe og Floatel tilbyr offshore innkvarteringstjenester gjennom sine flåter av offshore innkvarteringsenheter til olje- og gassoperatører over hele verden.³⁴
- (49) Offshore innkvarteringstjenester benyttes når det er behov for bemanning utover det en offshoreinstallasjon har sengekapasitet til.³⁵

³¹ Meldingen, side 6.

³² Prop. 37 L (2016-2016) kapittel 7.2 jf. NOU 2012:7 kapittel 8. Jf. også rådsforordning (EF) nr. 139/2004 (fusjonsforordningen) artikkel 2 nr. 3.

³³ Prop. 37 L (2016-2016) kapittel 7.2 jf. NOU 2012:7 kapittel 8, jf. rådsforordning (EF) nr. 139/2004 (fusjonsforordningen) artikkel 2 nr. 1 b) jf. nr. 2, jf. fortalen avsnitt 29 og Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03, avsnitt 76 ff.

³⁴ Meldingen, side 8, bilag 1 og bilag 4.

³⁵ Meldingen, side 3.

- (50) Offshore innkvarteringstjenester benyttes som regel i forbindelse med arbeid på en offshoreinstallasjon ved oppkobling og oppstart, ved større vedlikehold, modifikasjoner og drift, samt ved fjerning av installasjonen. En offshore innkvarteringsenhet vil oppholde seg i nærheten av offshoreinstallasjonen og kobles til installasjonen med gangbro. Bemanningen vil oppholde seg på innkvarteringsenheten når de ikke jobber på installasjonen.³⁶
- (51) Offshore innkvarteringsenheter vil normalt ha sengeplasser til et bestemt antall personer, med tilgang til kantine, treningsrom, oppholdsrom og diverse underholdningsmuligheter, som for eksempel kinosal, badstue og internettkafe.³⁷
- (52) I det følgende vil Konkurransetilsynet presentere kundene i kapittel 4.2, oppdragene i kapittel 4.3, de ulike offshore innkvarteringsenheter i kapittel 4.4, de regulatoriske kravene til enhetene og aktørene i kapittel 4.5 og de ulike aktørene som tilbyr offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel i kapittel 4.6.

4.2 Kundene

- (53) Kjøpere av offshore innkvarteringstjenester er typisk operatører på felt med olje- og gassforekomster. Equinor er den største operatøren og står for rundt 70 prosent av produksjonen på norsk sokkel.³⁸ Øvrige operatører på norsk sokkel er blant annet Aker BP ASA, ConocoPhillips Skandinavia AS ("ConocoPhillips"), A/S Norske Shell ("Shell"), Wintershall Norge AS ("Wintershall"), Neptune Energy Norge AS ("Neptune"), Vår Energi og Lundin Norway AS ("Lundin").³⁹
- (54) Vanligvis vil kundene lyse ut anbudskonkurranser der behovet nærmere spesifiseres, og hvor tilbydere av offshore innkvarteringstjenester kan inngi tilbud. Konkurransetilsynet har sammenstilt informasjon fra kunder, konkurrenter og partene vedrørende oppdrag innen offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel med oppstart mellom 2014 og 2018.⁴⁰ Tilsynet har identifisert totalt 13 oppdrag, fordelt på tolv anbudskonkurranser, og en låneavtale der Vår Energi fikk benytte en enhet som hadde avtale med Equinor.
- (55) Tabell 3 viser antall oppdrag og andel av total kontraktsverdi, fordelt på ulike oppdragsgivere, for oppdrag med oppstart i perioden 2014-2018. Tabellen viser at Equinor har vært den klart største kunden i perioden, både målt i antall oppdrag og kontraktsverdi, mens også Aker BP, Vår Energi og Lundin har kjøpt offshore innkvarteringstjenester med oppstart i perioden. I tillegg hadde ConocoPhillips to oppdrag som ble avsluttet i 2014-2015.⁴¹

Tabell 3 Oppdragsgivere på norsk sokkel 2014-2018⁴²

Selskap	Antall oppdrag	Kontraktsverdi (MUSD)	Andel av total kontraktsverdi
Equinor	7	██████	██████
Aker BP	3	██████	██████
Vår Energi	2	██████	██████

³⁶ Meldingen, side 3 og 4.

³⁷ Se for eksempel <http://www.floatel.se/offshore-floatels-harsh-environments> for informasjon om Floatels flåte, og <https://www.prosafe.com/safe-notos/category1050.html> for informasjon om Prosafes flåte.

³⁸ Meldingen, side 4.

³⁹ Se <https://www.norskipetroleum.no/fakta/gjenvaerende-reserver/>. Det finnes i tillegg seks selskaper som hver har mindre enn 1 prosent av gjenværende reserver på norsk sokkel. Disse er DEA Norge AS, Repsol Norge AS, Spirit Energy Norway AS, OKEA AS, DNO North Sea (Norge) AS og Total E&P Norge AS.

⁴⁰ Oppdrag med oppstart etter 1. januar 2014 er tatt med i oversikten. Sammenstillingen er utarbeidet av Konkurransetilsynet på grunnlag av informasjon mottatt i brev fra Aker BP ASA 17. juni 2019, brev fra Aker BP ASA 9. september 2019, brev fra Equinor ASA 19. juni 2019, brev fra Equinor ASA 26. august 2019, e-post fra Equinor ASA 27. august 2019, brev fra Lundin Norway AS 17. juni 2019, brev fra Total E&P Norge AS 20. august 2019, brev fra Vår Energi AS 18. juni 2019, brev fra Vår Energi AS 26. juli 2019, e-post fra Advokatfirmaet BAHN AS 23. mai 2019 og e-post fra Rystad Energy AS 28. august 2019.

⁴¹ Det ene oppdraget ble utført av Master Marines Haven fra 2011 til 2015. Det andre ble utført av COSLs Rigmar, som ConocoPhillips brukte i flere lengre perioder frem til 2014. Se referat fra telefonmøte med ConocoPhillips Skandinavia AS 25. juli 2019 og brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, vedlegg "Bilag A – Master Marines virksomhet".

⁴² Oppdrag med oppstart etter 1. januar 2014.

Lundin	1		
Sum	13		

4.3 Om oppdragene

4.3.1 Offshore innkvarteringsoppdrag

- (56) Oppdrag med behov for offshore innkvarteringstjenester skiller seg fra hverandre blant annet ved at de befinner seg på ulik havdybde og har behov for ulik sengekapasitet ("PoB"⁴³). Disse forholdene har betydning for hvilke offshore innkvarteringsenheter som vil være aktuelle for oppdraget, jf. kapitlene 4.4 og 5.2.
- (57) Som det fremgår av avsnitt (54) har Konkurransetilsynet sammenstilt informasjon fra markedsaktørene om oppdrag på norsk sokkel med oppstart mellom 2014 og 2018. Tabell 4 gir en oversikt over oppdragene.

Tabell 4 Innkvarteringsoppdrag på norsk sokkel med oppstart mellom 2014 og 2018⁴⁴

Kunde	Felt	Leverandør	Innkvarterings-enhet	Kontrakts-verdi (MUSD)	PoB	Dybde (m)	Varighet (mnd.)	Utlysning	Kontrakts-inngåelse	Start	Slutt
Aker BP	Valhall	Maersk	Maersk Reacher		85	70	25	jul. 18	aug. 18	sep. 18	okt. 20
Aker BP	Ula	Prosafte	Safe Scandinavia		100	70	8	mai. 18	jul. 18	sep. 18	mai. 19
Equinor	Martin Linge	Floatel	Floatel Superior		380	114	20	nov. 12	feb. 13	jul. 18	mar. 20
Equinor	Johan Sverdrup	Master Marine	Haven		400	113	18	mar. 15	nov. 15	jun. 18	des. 19
Equinor	Johan Sverdrup	Prosafte	Safe Zephyrus		380	113	12	des. 16	apr. 17	mai. 18	mai. 19
Vår Energi	Goliat	Floatel	Floatel Superior/Floatel Endurance		350-450	400	5 ⁴⁵	mar. 17	jun. 17	aug. 17	nov. 18
Equinor	Gina Krog	Floatel	Floatel Endurance		380	116	11	jan. 13	jun. 13	sep. 16	aug. 17
Aker BP	Ivar Aasen	Prosafte	Safe Zephyrus		200	110	8	jan. 13	apr. 13	jun. 16	jan. 17
Vår Energi	Goliat	Floatel	Floatel Superior		350-450	400	5	des. 14	des. 14	jun. 15	nov. 15
Lundin	Edvard Grieg	Prosafte	Safe Boreas		450	110	7	mai. 12	jun. 12	mai. 15	des. 15
Equinor	Snorre	Prosafte	Safe Scandinavia		250	350	5	jan. 12	mar. 12	apr. 14	okt. 14
Equinor	Heimdal	Floatel	Floatel Superior		300	120	8	jan. 12	nov. 13	mar. 14	nov. 14
Equinor	Svalin Grane	Prosafte	MSV Regalia		240	127	5	jan. 12	mar. 12	feb. 14	aug. 14

- (58) Som det fremgår av Tabell 4 falt antall oppstartede oppdrag fra tre i 2014 til ett i 2017, før det økte til fem i 2018, som er det høyeste i perioden. Antall kontraktsinngåelser var tre i 2012, fire i 2013, en i 2014, en i 2015, to i 2017 og to i 2018.
- (59) Tabell 4 viser at for to oppdrag ble det etterspurt 100 sengeplasser eller mindre, for tre oppdrag ble det etterspurt 200 til 250 sengeplasser og for åtte oppdrag ble det etterspurt 300 sengeplasser eller mer.
- (60) Videre fremgår det av Tabell 4 at to av oppdragene var på 70 meters havdybde, åtte av oppdragene var på mellom 100 og 130 meters havdybde, og tre av oppdragene var på 350 meters havdybde eller dypere.

⁴³ PoB er en forkortelse for "Persons on board" fra engelsk. PoB er et mål for sengekapasiteten på den enkelte innkvarteringsenhet eller den etterspurte sengekapasiteten på det enkelte oppdrag. Innkvarteringsenheter i oppdrag må ha mulighet for å innkvartere eget mannskap slik at tilbudt PoB-kapasitet i markedet kan være lavere enn den totale PoB-kapasiteten til innkvarteringsenheten.

⁴⁴ Disse oppdragene har utlysningssdato og kontraktsinngåelse mellom 2012 og 2018.

⁴⁵ Dette var en rammeavtale hvor Floatel hadde oppdrag for Vår Energi i to separate perioder i 2017 og 2018, jf. brev fra Vår Energi AS 26. juli 2019.

- (61) Av de totalt 13 innkvarteringsoppdragene som fant sted på norsk sokkel i perioden 2014 til 2018, har Konkurransetilsynet fått oppgitt at alle oppdragene foregikk på bemannede installasjoner.
- (62) Tabell 5 viser enkelte gjennomsnittsverdier for oppdragene i perioden 2014-2018. I gjennomsnitt har oppdragene hatt en varighet på omtrent elleve måneder. Det korteste oppdraget i perioden var på fem måneder og det lengste var på litt over to år. Gjennomsnittlig kontraktsverdi har vært på [REDACTED] millioner USD, og gjennomsnittlig dagrate har vært [REDACTED] USD. Tiden mellom utlysning og oppstart for oppdragene, ledetiden, har i snitt vært litt over to år. Ledetiden varierer imidlertid for de ulike oppdragene, fra to måneder for oppdraget med kortest ledetid til nesten seks år for oppdraget med lengst ledetid. Ledetidens lengde for sistnevnte oppdrag skyldtes betydelige forsinkelser i prosjektet. Utelates dette oppdraget, er maksimal ledetid på omtrent tre og et halvt år og gjennomsnittlig ledetid er litt under to år (21 måneder).

Tabell 5 Gjennomsnittsverdier for oppdrag på norsk sokkel 2014-2018

Gjennomsnittlig ledetid	Gjennomsnittlig varighet	Gjennomsnittlig dagrate	Gjennomsnittlig kontraktsverdi
25 måneder	11 måneder	USD [REDACTED]	MUSD [REDACTED]

- (63) Oppdrag med behov for offshore innkvarteringstjenester kan deles inn i tre hovedkategorier. Dette er oppkobling og oppstart ("HUC-oppdrag", fra engelsk "hook-up and commissioning"), større vedlikehold og modifikasjoner og drift ("MMO-oppdrag", fra engelsk "maintenance, modification and operation"), samt fjerning ("DECOM-oppdrag", fra engelsk "decommissioning").
- (64) HUC-oppdrag innebærer at en helt ny konstruksjon settes i drift. I perioder vil sengekapasiteten på plattformen som skal installeres være helt eller delvis utilgjengelig. Offshore innkvarteringsenheter kan da benyttes for å gi mannskap sengeplasser i umiddelbar nærhet.⁴⁶
- (65) Ved MMO-oppdrag på en eksisterende plattform, kan det oppstå situasjoner der den eksisterende sengekapasiteten på plattformen er for liten. Eksempler på slike oppdrag kan være såkalte "tiebacks",⁴⁷ det vil si modifikasjon av plattformen for lavtrykksproduksjon i slutfasen av et felt og forlengelse av levetiden til en offshoreinstallasjon.⁴⁸
- (66) Under DECOM-oppdrag fjernes toppsiden av en plattform fra resten av installasjonen, som gjør innkvarteringsmulighetene på plattformen utilgjengelig.⁴⁹ Videre vil også brønner plugges og sikres.⁵⁰ Tradisjonelt har bruk av innkvarteringsenheter i forbindelse med DECOM-arbeid vært lite utbredt på norsk sokkel.⁵¹ I en rapport utarbeidet av Dr. techn. Olav Olsen på oppdrag fra Oljedirektoratet, fremgår det at det forventes økt avslutning og disponering⁵² på norsk sokkel frem til 2025.⁵³

⁴⁶ Meldingen, side 8.

⁴⁷ Mindre oljefelter i nærheten av en eksisterende boreplattform kobles opp mot boreplattformen. Disse oljefeltene kan være for små til at det er lønnsomt å investere i ny boreplattform, men store nok til at det er lønnsomt å investere i boreutstyr o.l. og koble feltet til en eksisterende plattform. Se for eksempel <https://www.2b1stconsulting.com/tie-back/>, <https://auduboncompanies.com/what-is-the-foremost-consideration-for-subsea-tiebacks/> eller <https://www.quora.com/What-is-subsea-tie-back-In-brief-please>.

⁴⁸ Meldingen, side 8.

⁴⁹ Meldingen, side 8 og 9.

⁵⁰ Plugging og sikring av brønner kalles ofte "P&A" fra engelsk "plug and abandon".

⁵¹ Meldingen, side 9.

⁵² Disponering innebærer at materialene bringes til land og behandles der.

⁵³ "Markedsrapport knyttet til avslutning og disponering, avslutning og disponering av utrangerte innretninger", kapittel 5, publisert 23.04.2018, tilgjengelig på <https://www.npd.no/globalassets/1-mpd/publikasjoner/rapporter/markedsrapport.pdf>.

4.3.2 Kombinasjonsoppdrag

- (67) I tillegg til de 13 innkvarteringsoppdragene som det er redegjort for i kapittel 4.2 og kapittel 4.3.1, er Konkurransetilsynet kjent med ytterligere seks oppdrag hvor offshore innkvarteringstjenester har vært levert i kombinasjon med andre tjenester, enten samtidig eller i deler av kontraktsperioden.
- (68) Boreoperatøren Maersk Drilling A/S ("Maersk") har hatt fire oppdrag etter 2014 der boreplattformer, i forbindelse med gjennomføringen av en kontrakt for boring, også har blitt benyttet til innkvartering i deler av kontraktsperioden.⁵⁴
- (69) Boreoperatøren EnscoRowan plc ("EnscoRowan") har hatt ett oppdrag for Repsol Norge AS ("Repsol") i 2018-2019 der boreplattformen Rowan Stavanger ble benyttet til innkvartering kombinert med brønnvedlikehold.⁵⁵ I forlengelse av dette oppdraget har de inngått en avtale om å benytte Rowan Viking til innkvartering og enkelte andre tjenester.⁵⁶
- (70) Videre har Prosafe hatt et oppdrag for borestøtte med TSV-fartøyet Safe Scandinavia.⁵⁷
- (71) Som det fremgår av Tabell 1 og Tabell 2 i kapittel 2 har Floatel kun dedikerte innkvarteringsenheter, mens Prosafe i tillegg har ett TSV-fartøy. Partene har dermed ikke overlapp for oppdrag hvor innkvarteringstjenester kombineres med andre tjenester. Disse kombinasjonsoppdragene vil dermed ikke vurderes nærmere i det følgende.

4.4 Ulike offshore innkvarteringsenheter

- (72) Offshore innkvarteringsenheter benyttes i hele verden og forskjellige enheter er tilpasset forskjellige forhold. I dette kapittelet presenteres ulike typer enheter som benyttes ved behov for offshore innkvarteringstjenester.
- (73) Grovt sett kan offshore innkvarteringsenheter deles inn i dedikerte innkvarteringsenheter og enheter som ikke utelukkende brukes til offshore innkvarteringstjenester, men som like fullt har vært brukt til offshore innkvarteringsoppdrag.

4.4.1 Dedikerte offshore innkvarteringsenheter

4.4.1.1 Halvt nedsenkbare boligplattformer

- (74) Halvt nedsenkbare boligplattformer er flytende strukturer som plasseres tett opptil offshoreinstallasjoner, kobles sammen med installasjonen med gangbro og holdes på plass med dynamisk posisjoneringsteknologi (DP), som styres av datamaskiner om bord.⁵⁸ I enkelte tilfeller kan også ankerlignende løsninger benyttes. Halvt nedsenkbare enheter pumper sjøvann inn i én eller flere nedsenkende søyler og pongtonger under oppdraget. Under frakt pumpes dette vannet ut av søylene og enheten heves dermed høyere over vannet.⁵⁹
- (75) Halvt nedsenkbare boligplattformer er i utgangspunktet compatible med både faste og flytende installasjoner.⁶⁰ En halvt nedsenkbar innkvarteringsenhet som benytter DP kan ikke operere på mindre enn 40 meters havdybde, men har ellers ingen dybdebegrensninger.⁶¹ En oppankret enhet krever minimum 70 meters havdybde.⁶²

⁵⁴ Maersk har oppgitt tre slike oppdrag, jf. brev fra Maersk Drilling A/S 18. juni 2019, brev fra Maersk Drilling A/S 27. august 2019 og e-post fra Maersk Drilling A/S 27. august 2019. I tillegg til disse har Repsol oppgitt et oppdrag utført av Maersk i 2014, jf. e-post fra Repsol Norge AS 23. august 2019.

⁵⁵ E-post fra Repsol Norge AS 23. august 2019. Se også <https://petro.no/featured/rowan-stavanger-klar-yme>.

⁵⁶ E-post fra Repsol Norge AS 23. august 2019. Se også <https://petro.no/nyheter/up/repsol-booker-valaris-ju-290-til-yme-jobb>.

⁵⁷ Meldingen, bilag 1 og brev fra Equinor ASA 26. august 2019.

⁵⁸ Meldingen, bilag 8.

⁵⁹ Meldingen, side 3 og 4, samt bilag 8.

⁶⁰ E-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 8. juli 2019, vedlagt melding om foretakssammenslutning til britiske konkurransemyndigheter, punkt 12.18.

⁶¹ Meldingen, bilag 8, side 3 og 4.

⁶² Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 18. mars 2019, vedlegg "Project Lizard: Pre-Notification meeting", side 26 og brev fra COSL Drilling Europe AS 17. juni 2019.

- (76) En halvt nedsenkbar plattform vil som regel ha sengeplass til 300-500 personer.⁶³ Halvt nedsenkbare boligplattformer kan i utgangspunktet benyttes hele året, men under værforhold med bølgehøyde på over fem meter må gangbroen mellom den halvt nedsenkbare boligplattformen og boreinstallasjonen kobles fra, dette kan innebære noe "nedetid" i vinterhalvåret.⁶⁴

4.4.1.2 Oppjekkbare boligplattform

- (77) En oppjekkbare⁶⁵ boligplattform plasseres tett inntil offshoreinstallasjoner, kobles til installasjonen med gangbro og festes i havbunnen med justerbare ben. Plattformen justeres deretter til å være tilstrekkelig høyt over havoverflaten for tilkobling.⁶⁶
- (78) Oppjekkbare boligplattformer kan kun benyttes som innkvarteringsenheter til faste offshoreinstallasjoner. Dette kan skyldes vanndybde, men også at det kan bli for stor forskjell på bevegelsene mellom en flytende boreplattform og en eventuell fast innkvarteringsenhet.⁶⁷
- (79) Siden oppjekkbare boligplattformer festes på havbunnen, vil benyttelsen av disse begrenses av havdybden. Hva som er for dypt vil avhenge av bena til den enkelte plattform. Master Marine AS ("Master Marine") sin enhet Haven, som er den eneste oppjekkbare boligplattformen på norsk sokkel i dag, og kan benyttes ved havdybder på 60-115 meter.⁶⁸ Videre kan bunnforhold og infrastruktur på havbunnen gjøre bruken av oppjekkbare boligplattformer mindre egnet.⁶⁹
- (80) Oppjekkbare boligplattformer har ulike størrelser og sengekapasitet. Master Marine sin enhet Haven har 443 sengeplasser.⁷⁰ Ettersom oppjekkbare boligplattformer benytter ben som står fast på bunnen, påvirkes de ikke av bølgehøyde og vil som regel ikke ha sesongbasert nedetid på grunn av værforholdene på feltet.⁷¹

4.4.1.3 Boligskip

- (81) Boligskip er større ettskrogsfartøy spesialbygget for å kunne tilby offshore innkvarteringstjenester til offshoreinstallasjoner. Skipene benytter DP for å holde posisjonen tett på installasjonen og kobles til med en gangbro.⁷² Boligskip har ingen dybdebegrensninger, og er kompatibel med faste og flytende innretninger.⁷³
- (82) Boligskip finnes i ulike størrelser. De minste har sengeplasser til rundt 200-300 personer, mens de store har kapasitet til over 400 personer. Bevegelsesmønsteret til et boligskip gjør at maks bølgehøyde for når de må kobles fra boreinstallasjonen er angitt til om lag opptil fire eller fire og en halv meter.⁷⁴ Dette innebærer omtrent dobbelt så mye nedetid som halvt nedsenkbare boligplattformer, hvilket i praksis særlig gir utslag i økt nedetid vinterhalvåret.⁷⁵

4.4.2 Andre enheter brukt til offshore innkvarteringsoppdrag

- (83) I tillegg til dedikerte innkvarteringsenheter, kan også andre enheter benyttes til offshore innkvarteringstjenester. Dette gjelder oppjekkbare boreplattformer og Prosafes TSV-fartøy,

⁶³ Meldingen, bilag 8, side 3 og 4.

⁶⁴ E-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 8. juli 2019, vedlagt melding om foretakssammenslutning til britiske konkurransemyndigheter, punkt 12.16 og 12.36.

⁶⁵ "Jack-ups" på engelsk.

⁶⁶ Meldingen, bilag 8, side 2 til 4.

⁶⁷ E-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 8. juli 2019, vedlagt melding om foretakssammenslutning til britiske konkurransemyndigheter, punkt 12.18.

⁶⁸ Brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, vedlegg "Bilag A – Master Marines virksomhet", side 6.

⁶⁹ Referat fra telefonmøte med Equinor ASA 14. august 2019, side 3.

⁷⁰ Se kapittel 4.6.3.

⁷¹ E-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 8. juli 2019, vedlagt melding om foretakssammenslutning til britiske konkurransemyndigheter, punkt 12.29.

⁷² Meldingen, bilag 8.

⁷³ Meldingen, side 14, tabell 1.

⁷⁴ E-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 8. juli 2019, vedlagt melding om foretakssammenslutning til britiske konkurransemyndigheter, punkt 12.36.

⁷⁵ Meldingen, side 14 og e-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 8. juli 2019, vedlagt melding om foretakssammenslutning til britiske konkurransemyndigheter, punkt 12.36.

det vil si Safe Scandinavia. I tillegg kan såkalte W2W-fartøy i enkelte tilfeller benyttes på oppdrag i tilknytning til ubemannede plattformen.

4.4.2.1 Oppjekkbare boreplattformer

- (84) En oppjekkbare boreplattform er i stor grad utformet på samme måte som en oppjekkbare boligplattform, jf. kapittel 4.4.1.2. Boreplattformer har imidlertid lavere sengekapasitet enn dedikerte innkvarteringsenheter fordi de er utstyrt med spesialisert boreutstyr og har færre kabiner.
- (85) Maersk og EnscoRowan har begge oppjekkbare boreplattformer som har SUT og kan derfor benyttes til innkvartering på norsk sokkel. Disse boreplattformene har vært benyttet på en havdybde på 100 til 150 meter.⁷⁶
- (86) EnscoRowans boreplattformer som har vært benyttet til offshore innkvarteringstjenester kan tilby sengekapasitet på 40 til 80 personer.⁷⁷ Boreplattformene som Maersk har benyttet til offshore innkvarteringstjenester har en PoB-kapasitet på opptil 120 sengeplasser.⁷⁸

4.4.2.2 TSV-fartøy

- (87) Et TSV-fartøy er et hjelpefartøy som er bygget for å bistå brønnarbeid under boring og vil derfor være utstyrt med spesialisert bore- og brønnutstyr. Under oppdrag vil et TSV-fartøy ligge tett inntil og kobles til en offshore installasjon med gangbro, på samme måte som en dedikert offshore innkvarteringsenhet. Et TSV-fartøy kan ha noe ekstra kapasitet til innkvartering, slik at behovet for dedikerte offshore innkvarteringsenheter reduseres eller forsvinner helt når et hjelpefartøy benyttes.⁷⁹
- (88) Prosafes Safe Scandinavia, som er det eneste TSV-fartøyet på norsk sokkel per i dag, er en halvt nedsenkbar enhet som festes til havbunnen med ankring og har 159 sengeplasser når den benyttes på norsk sokkel.⁸⁰

4.4.2.3 W2W-fartøy

- (89) Et såkalt "walk-to-work-fartøy" ("W2W-fartøy") er mindre ettskrogsfartøy som ikke ligger tett inntil offshoreinstallasjonen, men som kjører tett inntil og kobler på gangbro når mannskapet skal gå til og fra installasjonen.⁸¹ W2W-fartøy kan operere i alle dybder og er, ifølge meldingen, kompatible med faste og flytende innretninger.⁸²
- (90) W2W-fartøy har som regel sengeplass til opptil 120 personer.⁸³ Bevegelsesmønsteret og størrelsen til et W2W-fartøy gjør at maksimal bølgehøyde for når de må koble fra boreinstallasjonen er angitt til om lag tre og en halv meter til fire meter.⁸⁴ Dette innebærer omtrent tre ganger så mye nedetid som halvt nedsenkbare boligplattformer, noe som i praksis særlig gir utslag i økt nedetid i vinterhalvåret.⁸⁵
- (91) W2W-fartøy er kun godkjent til bruk på ubemannede plattformen på norsk sokkel.⁸⁶

⁷⁶ Brev fra Advokatfirmaet Schjødt AS 27. juni 2019, <https://www.ptil.no/tilsyn/samsvarsuttalelser/> og <https://www.maerskdrilling.com/what-we-do/rigs/jack-ups>.

⁷⁷ Brev fra Advokatfirmaet Schjødt AS 27. juni 2019.

⁷⁸ I brev fra Equinor ASA 19. juni 2019 oppgir Equinor at borerigger kan fungere når PoB-behovet er relativt lite, angitt til 80-120 personer. Se også Meldingen side 14, tabell 1.

⁷⁹ E-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 8. juli 2019, vedlagt melding om foretakssammenslutning til britiske konkurransemyndigheter, side 21-22.

⁸⁰ Se kapittel 4.6.1.

⁸¹ Meldingen, bilag 8.

⁸² Meldingen, side 14.

⁸³ Meldingen, side 14.

⁸⁴ E-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 8. juli 2019, vedlagt melding om foretakssammenslutning til britiske konkurransemyndigheter, punkt 12.36 og 12.41.

⁸⁵ E-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 8. juli 2019, vedlagt melding om foretakssammenslutning til britiske konkurransemyndigheter, punkt 12.36 og 12.41.

⁸⁶ Det ble åpnet for denne løsningen ved nytt tillegg i forskrift juni 2019: "Fartøy med gangbro kan anvendes til innkvartering av arbeidstakere som arbeider på enklere innretninger. Arbeidsmiljøloven og denne forskriften

4.5 Regulatoriske krav for å kunne tilby offshore innkvarteringstjenester

- (92) Aktører som ønsker å tilby offshore innkvarteringstjenester til olje- og gassprodusenter på norsk sokkel må oppfylle enkelte særnorske regulatoriske krav som både omfatter krav til utforming av innkvarteringsenhetene og organisatoriske krav til virksomheter som skal operere på norsk sokkel.
- (93) Særnorske krav for å operere på norsk sokkel innebærer blant annet enkeltlugar,⁸⁷ dagslys i oppholdsrom, minimumsplass rundt maskinelt utstyr, krav til utforming av trapper og korridorer og livreddende utstyr, samt at arbeidsstokken skal være involvert i utformingen og designen av nye enheter.⁸⁸
- (94) Arbeidere på norsk sokkel har også en turnusordning der oppholdsperioden offshore normalt ikke skal overstige 14 døgn, og at de deretter skal ha 28 døgn fri.⁸⁹ I de 14 døgnene det jobbes, skal det heller ikke jobbes mer enn tolv timer hver dag. Arbeid utover de tolv timene gir overtidkompensasjon, det samme gir arbeid utover turnusordningen.⁹⁰

4.5.1 Samsvarsuttalelse

- (95) I henhold til forskrift om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten og på enkelte landanlegg ("rammeforskriften") behøver alle flyttbare innretninger som deltar i petroleumsvirksomhet på norsk sokkel en samsvarsuttalelse (SUT) fra Petroleumstilsynet.⁹¹
- (96) En SUT er en uttalelse fra Petroleumstilsynet om at myndighetene har tillit til at petroleumsvirksomhet kan gjennomføres med innretningen innenfor regelverkets rammer.^{92, 93}
- (97) Petroleumstilsynet behandler ikke søknader fra enheter med mindre de har fått tildelt et oppdrag på norsk sokkel.⁹⁴
- (98) Søker skal selv vurdere om de følger regelverket før de sender søknad om SUT. Søknaden skal beskrive og dokumentere at søker følger regelverket. Søknaden skal vise at blant annet konstruksjonen, marine systemer, styringssystemer, beredskap, organisasjonsstruktur og arbeidsmiljø er i samsvar med regelverket.⁹⁵ Petroleumstilsynet foretar deretter tilsyn før de innvilger SUT.⁹⁶
- (99) Petroleumstilsynet anslår at de bruker anslagsvis mellom 1 000 og 1 500 arbeidstimer i en søknadsprosess, og at timebruken faktureres søker.⁹⁷ Prosessen tar minimum tre måneder, men som regel mellom seks og tolv måneder.⁹⁸ Videre vil ofte søker ta kontakt før søknad sendes, slik at reell behandlingstid vil være lengre.⁹⁹ Søknadsprosessen kan også bli lengre dersom søker har mindre kjennskap til regelverket eller dersom Petroleumstilsynet har mindre kjennskap til enheten og/eller selskapet som søker om SUT.¹⁰⁰

gjelder for disse arbeidstakerne, også når de innkvarteres på denne typen fartøy". Se

<https://www.ptil.no/regelverk/alle-forskrifter/rammeforskriften/I/4/>.

⁸⁷ Se Flyteriggavtalen-NR-2018-2020, punkt 6.9, tilgjengelig på <https://www.industrienergi.no/lonns-og-arbeidsvilkar/hovedavtaler/nr-lo/>, og Offshoreavtalen 2018-2020 tilgjengelig på <https://nelfo.no/Arbeidslivpolitikk/Arbeidsvilkar1/Tariff-/>.

⁸⁸ E-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 8. juli 2019, vedlagt melding om foretakssammenslutning til britiske konkurransemyndigheter, side 41, fotnote 40.

⁸⁹ Se Offshoreavtalens kapittel 3.2.

⁹⁰ Overtid er regulert i Offshoreavtalen, kapittel 3.3.

⁹¹ <https://www.ptil.no/tilsyn/samsvarsuttalelser/hva-er-en-samsvarsuttalelse-sut/>, <https://www.ptil.no/regelverk/alle-forskrifter/?forskrift=158>.

⁹² <https://www.ptil.no/tilsyn/samsvarsuttalelser/>.

⁹³ <https://www.ptil.no/regelverk/alle-forskrifter/>.

⁹⁴ Referat fra telefonsamtale med Petroleumstilsynet 6. juni 2019.

⁹⁵ Referat fra telefonsamtale med Petroleumstilsynet 6. juni 2019.

⁹⁶ Referat fra telefonsamtale med Petroleumstilsynet 6. juni 2019.

⁹⁷ Referat fra telefonsamtale med Petroleumstilsynet 6. juni 2019.

⁹⁸ Referat fra telefonsamtale med Petroleumstilsynet 6. juni 2019. Se også <https://www.ptil.no/tilsyn/samsvarsuttalelser/>.

⁹⁹ Referat fra telefonsamtale med Petroleumstilsynet 6. juni 2019.

¹⁰⁰ Referat fra telefonsamtale med Petroleumstilsynet 6. juni 2019.

- (100) SUT gis til den bestemte offshoreenheten og selskapet som opererer enheten i fellesskap. Ved bytte av operatør, som følge av for eksempel oppkjøp eller salg av enheter, må det søkes om SUT på nytt.¹⁰¹
- (101) Det fremgår av Petroleumsstilsynets veiledninger til regelverket at deler av NORSOK-standardene ("NORSOK")¹⁰² bør følges.¹⁰³
- (102) NORSOK er en samling frivillige standarder som er utformet blant annet for å redusere selskapsesifikke krav, bidra til et forsvarlig sikkerhetsnivå på norsk sokkel og bidra til kostnadseffektive løsninger på norsk sokkel.¹⁰⁴
- (103) NORSOK gjelder primært utforming av nye innretninger eller oppgradering av eksisterende innretninger som benyttes til offshore boreaktivitet, herunder også offshore innkvarteringsenheter.¹⁰⁵

4.6 Aktører som tilbyr offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel

- (104) Tabell 6 gir en oversikt over dedikerte offshore innkvarteringsenheter som har SUT.¹⁰⁶ Alle disse enhetene har vært benyttet til offshore innkvarteringsoppdrag på norsk sokkel.

Tabell 6 Oversikt over offshore innkvarteringsenheter med SUT

Eier	Navn	Type	Teknisk standard	PoB på norsk sokkel	Nåværende lokalisering	Oppdrag	Leveret
Prosafte	Safe Boreas	Halvt nedsenkbar boligplattform	DP3	450	Britisk sokkel	Oppdrag for Equinor	2015
Prosafte	Safe Zephyrus	Halvt nedsenkbar boligplattform	DP3	450	Norge	Oppdrag utenfor Kristiansund	2015
Prosafte	MSV Regalia	Halvt nedsenkbar boligplattform	DP2	282	Norge	Oppdrag i Ålesund	1985
Floatel	Endurance	Halvt nedsenkbar boligplattform	DP3	440	Norge	Oppdrag utenfor Bergen	2015
Floatel	Superior	Halvt nedsenkbar boligplattform	DP3	440	Norsk sokkel	Oppdrag for Equinor	2010
Master Marine	Haven	Oppjekkbare boligplattform	115 m	443	Norsk sokkel	Oppdrag for Equinor	2010
COSL	Rival	Halvt nedsenkbar boligplattform	Anker	280	Norge	Oppdrag i Kristiansand	1976

¹⁰¹ <https://www.ptil.no/tilsyn/samsvarsuttalelser/hva-er-en-samsvarsuttalelse-sut/>

¹⁰² Se "Eieravtale om NORSOK-standarder", <https://www.standard.no/Global/PDF/Petroleum/08%20a%20NORSOK%20EIERAVTALE%2015%2004%202015%20-%202020logoer.pdf> og "Oppdragsavtale om NORSOK-standardisering", <https://www.norskindustri.no/contentassets/684ae4fe593044359058ffa41cddd6d5/oppdragsavtale-norsok.pdf>. Mer info om NORSOK finnes også på <https://www.norskoljeoggass.no/globalassets/dokumenter/drift/norsok-analyse/rapport-norsok-analyse.pdf>, <https://www.standard.no/petroleum> og <https://rederi.no/aktuelt/2017/nye-norsok-standarder/>.

¹⁰³ Se f.eks. <https://www.ptil.no/regelverk/alle-forskrifter/innretningsforskriften/XI/58/>, under "Veiledning".

¹⁰⁴ "Eieravtale om NORSOK-standarder", punkt 5.1.

¹⁰⁵ <https://www.standard.no/nyheter/nyhetsarkiv/petroleum/2018-news/norsok-standard-for-arbeidsmiljo-er-publisert1/>.

¹⁰⁶ Oversikt basert på opplysninger fra <https://www.ptil.no/tilsyn/samsvarsuttalelser/>, e-post fra Advokatfirmaet BAH AS 17. oktober 2019, vedlegg "Lizard – Møte KT 16.10.2019", <https://www.marinetraffic.com/no/ais/details/ships/shipid:2378437/imo:9671589/mmsi:310675000/vessel:FLOAT%20ENDURANCE>, https://www.marinetraffic.com/no/ais/details/ships/shipid:3537364/mmsi:565911000/imo:9679517/vessel:SAFE_ZEPHYRUS og meldingen, side 16.

4.6.1 Prosafe

- (105) Prosafe eier og opererer tre halvt nedsenkbare boligplattformer med SUT. Disse er Safe Boreas, Safe Zephyrus og MSV Regalia, jf. Tabell 6. I tillegg har Prosafe TSV-fartøyet Safe Scandinavia med SUT, jf. Tabell 1.
- (106) Safe Boreas er en halvt nedsenkbar boligplattform med sengekapasitet til 450 personer. Plattformen er utstyrt med moderne dynamisk posisjonering ("DP3") og var ferdig bygget i 2015. For tiden er Safe Boreas på oppdrag på britisk sokkel for Equinor på feltet Mariner. Dette oppdraget varte opprinnelig til september 2019 med mulighet for forlengelse ut 2019.¹⁰⁷
- (107) Safe Zephyrus er en halvt nedsenkbar boligplattform med sengekapasitet til 450 personer. Plattformen er utstyrt med DP3 og var ferdig bygget i 2015. Safe Zephyrus' siste oppdrag var på britisk sokkel for BP på feltet Clair Ridge 2. Oppdraget var ferdig i oktober 2019.¹⁰⁸ For tiden er Safe Zephyrus i opplag utenfor Kristiansund.¹⁰⁹ Safe Zephyrus skal på oppdrag for Royal Dutch Shell Plc på britisk sokkel fra juni til september 2020, med mulighet for forlengelse til oktober.¹¹⁰
- (108) MSV Regalia er en halvt nedsenkbar boligplattform med sengekapasitet til 282 personer. På oppdrag utenfor norsk sokkel er kapasiteten 306 personer. Plattformen er utstyrt med eldre dynamisk posisjonering ("DP2") og var ferdig bygget i 1985. MSV Regalia ble sist oppgradert i 2014. MSV Regalias siste oppdrag var på britisk sokkel for Royal Dutch Shell Plc på feltet Gannet sommeren 2019.¹¹¹ Etter dette har den vært i opplag i Ålesund.¹¹²
- (109) Safe Scandinavia er et TSV-fartøy som har en sengekapasitet til 159 personer på norsk sokkel og på 212 personer utenfor norsk sokkel. Safe Scandinavia ble opprinnelig bygget i 1984 som en offshore innkvarteringsenhet, men ble bygget om i 2014-15 for å kunne bistå med diverse hjelpefunksjoner under boring. Ombyggingen kostet om lag 2,4 milliarder kroner.¹¹³ Safe Scandinavia har SUT og kan benyttes på offshore innkvarteringsoppdrag på norsk sokkel, Safe Scandinavia er videre avhengig av ankring på havbunnen.
- (110) Safe Scandinavias siste oppdrag var et innkvarteringsoppdrag for Aker BP på norsk sokkel på Ula-feltet fra oktober 2018 til april 2019.¹¹⁴ Etter dette har den vært i opplag utenfor Bergen.¹¹⁵
- (111) Prosafes inntekter fra offshore innkvarteringsoppdrag på norsk sokkel i 2018 var [redacted] millioner kroner, fordelt på [redacted] millioner kroner fra Safe Zephyrus og [redacted] millioner kroner fra Safe Scandinavia.¹¹⁶
- (112) Videre har Prosafe en mulighet til å få levert Safe Nova og Safe Vega som for tiden er i varmt opplag¹¹⁷ på verft i Kina. Disse enhetene var tidligere eid av Axis Offshore Pte. Ltd ("Axis"),

¹⁰⁷ Meldingen, side 16 og <https://www.offshoreenergytoday.com/prosafe-bags-mariner-extension-for-safe-boreas/>

¹⁰⁸ Meldingen, side 16 og <https://www.prosafe.com/news-room/safe-zephyrus-chartered-by-bp-for-summer-2019-article2977-11.html>.

¹⁰⁹ E-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 17. oktober 2019, vedlegg "Lizard – Møte KT 16.10.2019 FINAL (2)", og https://www.marinetraffic.com/no/ais/details/ships/shipid:3537364/mmsi:565911000/imo:9679517/vessel:SAFE_ZEPHYRUS.

¹¹⁰ <https://www.prosafe.com/fleet/contract-status/>

¹¹¹ Meldingen side 16.

¹¹² E-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 16. august 2019, vedlegg "Lizard – Møte KT 16.08", side 7.

¹¹³ <https://www.tu.no/artikler/ombyggingen-av-riggen-ved-det-norske-verftet-skulle-kostet-1-milliard-prislappen-ble-2-4-milliarder/378641>

¹¹⁴ Meldingen side 16.

¹¹⁵ E-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 16. august 2019, vedlegg "Lizard – Møte KT 16.08", side 7.

¹¹⁶ E-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 15. august 2019 på vegne av Prosafe.

¹¹⁷ Når innkvarteringsenhetene ikke er på oppdrag eller under transport, befinner de seg som regel i opplag. Ved kaldt opplag vil en innkvarteringsenhet typisk holde kun et minimum av systemer og personell aktivt og en reaktivering vil typisk ta tre til fire måneder. Ved varmt opplag vil en større del av personell og systemer holdes aktivt og enheten trenger typisk én til tre måneder for reaktivering. Ved varmt opplag vil innkvarteringsenheten ha større løpende kostnader enn ved kaldt opplag. Se e-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 8. juli 2019, vedlagt melding om foretakssammenslutning til britiske konkurransemyndigheter, side 34 til 36.

og ble kjøpt av Prosafe i 2016.¹¹⁸ Det fremgår av Prosafes interne dokumenter at Prosafe vurderer [REDACTED]

[REDACTED]¹¹⁹

[REDACTED]¹²⁰

4.6.2 Floatel

- (113) Floatel eier og opererer to halvt nedsenkable boligplattformer med SUT, Floatel Endurance og Floatel Superior, jf. Tabell 6.
- (114) Floatel Endurance har en kapasitet på 440 personer. Plattformen er utstyrt med DP3 og var ferdig bygget i 2015. For tiden er Floatel Endurance i opplag utenfor Bergen.
- (115) Floatel Superior har en kapasitet på 440 personer. Plattformen er utstyrt med DP3 og var ferdig bygget i 2010. For tiden er Floatel Superior på oppdrag for Equinor på norsk sokkel på feltet Martin Linge. Dette oppdraget varer til mars 2020 med mulighet for forlengelse til september 2020.¹²¹
- (116) Floatels inntekter fra offshore innkvarteringsoppdrag på norsk sokkel i 2018 var [REDACTED] millioner kroner, fordelt på [REDACTED] millioner kroner fra Floatel Superior og [REDACTED] millioner kroner fra Floatel Endurance.¹²²

4.6.3 Master Marine

- (117) Master Marine eier én oppjekkbar boligplattform med SUT, Haven, jf. Tabell 6. OSM Offshore AS har ansvar for Havens drift, bemanning og SUT.¹²³
- (118) Haven har 443 enkeltlugarer og to dobbeltlugarer, og kan operere på havdybder på mellom 60 og 115 meter.¹²⁴ Haven var ferdig bygget i 2010. I løpet av årene 2016-2018 ble enheten ombygd og oppgradert forut for et oppdrag for Equinor på Johan Sverdrup-feltet.¹²⁵ Havens oppdrag på Johan Sverdrup varer ut 2019.¹²⁶
- (119) I tillegg til oppdrag på norsk sokkel har Haven i perioden 2014-2019 også vært benyttet som offshore innkvarteringssenheter på dansk sokkel i 2015, og vært i varmt opplag i Norge.¹²⁷
- (120) Master Marines inntekter fra offshore innkvarteringsoppdrag på norsk sokkel i 2018 var [REDACTED] millioner kroner.¹²⁸
- (121) Master Marine er i en fusjonsprosess med Crossway Holding, som kontrollerer to oppjekkbare boligplattformer, Crossway Eagle (opererer på dansk sokkel) og Crossway Dolphin (nybygd og ligger på verft i Kina).¹²⁹ Master Marine oppgir imidlertid at disse ikke er egnet eller aktuelle for oppdrag på norsk sokkel.¹³⁰

¹¹⁸ <https://www.prosafe.com/news-room/acquisition-of-axis-nova-and-axis-vega-completed-article2849-11.html>

¹¹⁹ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe - Board Papers 2018 – [REDACTED]

¹²⁰ [REDACTED]

¹²¹ Meldingen, side 16 og bilag 4.

¹²² Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 15. august 2019 – Svar fra Floatel, vedlegg "Response to KT mail 12 Aug".

¹²³ <https://www.master-marine.no/fleet> og brev fra Master Marine AS 17. juni 2019.

¹²⁴ Brev fra Master Marine AS 17. juni 2019.

¹²⁵ Brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, vedlegg "Bilag A – Master Marines virksomhet".

¹²⁶ Meldingen side 16. Referat fra telefonmøte med Equinor ASA 14. august 2019, side 1.

¹²⁷ Brev fra Master Marine AS 17. juni 2019.

¹²⁸ Brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, vedlegg "Bilag A – Master Marines virksomhet", side 1.

¹²⁹ Brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, side 1.

¹³⁰ Brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, side 2 og 12 og 13.

4.6.4 COSL

- (122) COSL Drilling Europe AS ("COSL") eier og opererer én halvt nedsenkbar plattform med SUT, COSLRival, jf. Tabell 6.¹³¹ Enheten ble opprinnelig ferdigstilt i 1976 som borerigg, men ble i 2004 konvertert til en innkvarteringsenhet.¹³² COSL anskaffet COSLRival gjennom oppkjøp i 2008 og plattformen gjennomgikk klassifisering¹³³ og oppgradering i 2014.¹³⁴
- (123) COSLRival har 262 enkeltlugarer og 118 dobbeltlugarer. På oppdrag på norsk sokkel har COSLRival kapasitet til 280 personer,¹³⁵ mens den på britisk sokkel har kapasitet til 400 personer. COSLRival har ikke dynamisk posisjonering og er derfor avhengig av ankring på havbunnen for å holde seg nær installasjonen. Rival kan benyttes på havdybder på 70-450 meter der forhold på bunnen tillater ankring.
- (124) COSLRival har vært i kaldt opplag i Kristiansand siden april 2017. Før dette var den på oppdrag på britisk sokkel fra 2014.¹³⁶ Det siste oppdraget COSLRival hadde på norsk sokkel endte i 2011.¹³⁷

4.6.5 Boreoperatører som har levert innkvarteringstjenester på norsk sokkel

- (125) EnscoRowan og Maersk har begge boreplattformer som har blitt benyttet til innkvartering på norsk sokkel siden 2014. Dette har imidlertid, med ett unntak, kun vært i forbindelse med kombinasjonsoppdrag, jf. kapittel 4.3.1 og 4.3.2.
- (126) EnscoRowan er en tilbyder av offshore boretjenester til internasjonale olje- og gass-kunder. Selskapets flåte består av 81 boreplattformer, hvorav 16 er boreskip, 12 er halvt nedsenkbare boreplattformer og 53 er oppjekkbare boreplattformer.¹³⁸
- (127) Av EnscoRowans enheter har Rowan Gorilla VI, Rowan Norway, Rowan Stavanger og Rowan Viking norsk SUT.¹³⁹ Alle disse plattformene er oppjekkbare boreplattformer. Med disse plattformene kan de tilby innkvarteringstjenester for oppdrag med et PoB-behov på mellom 40 og 80 senger, og for vanddybder opptil 120 meter.¹⁴⁰
- (128) Maersk er et globalt boreselskap med hovedsete i Danmark. Selskapets flåte består av til sammen 23 enheter, hvorav 15 oppjekkbare plattformer, fire halvt nedsenkbare plattformer og fire boreskip. Åtte av enhetene har norsk SUT, og alle disse er oppjekkbare boreplattformer som kan operere på havdybder opp til 106,5-150 meter og har sengekapasitet til 120-180 personer.¹⁴¹
- (129) Maersk har en boreplattform som har blitt ombygget til en innkvarteringsenhet, Maersk Guardian.¹⁴² Denne har imidlertid ikke SUT.¹⁴³ Maersk oppgir at denne har et oppdrag i Danmark fra november 2015 til oktober 2021.¹⁴⁴ Ombyggingen ble ifølge Maersk gjort

¹³¹ Brev fra COSL Drilling Europe AS 17. juni 2019.

¹³² Brev fra COSL Drilling Europe AS 17. juni 2019 og <http://www.cosl.no/index.cfm?event=downloadfile&famid=414912>.

¹³³ Det Norske Veritas beskriver klassifisering slik i "Introduction to ship classification" (januar 2003), Part 0, Chapter 2, side 5: "Classification is a system for safeguarding life and property at sea, and the environment due to operational consequences. It implies a process of verifying ship standards against a set of requirements. The requirements are laid down in the rules established by the Society. Classification implies an activity in which the ship is surveyed during construction on the basis of design approval, tested before being taken into service, and surveyed regularly during its whole operational life until it is scrapped. The aim is to verify that the required rule standard is built in, observed and maintained".

¹³⁴ Brev fra COSL Drilling Europe AS 17. juni 2019.

¹³⁵ Referat fra telefonsamtale med COSL Drilling Europe AS 12. august 2019.

¹³⁶ Brev fra COSL Drilling Europe AS 17. juni 2019.

¹³⁷ Referat fra telefonsamtale med COSL Drilling Europe AS 12. august 2019.

¹³⁸ Brev fra Advokatfirmaet Schjødt AS 27. juni 2019, side 1 og 2.

¹³⁹ Brev fra Advokatfirmaet Schjødt AS 27. juni 2019, vedlagt regneark med svar på spørsmål 5.

¹⁴⁰ Brev fra Advokatfirmaet Schjødt AS 27. juni 2019.

¹⁴¹ <https://www.ptil.no/tilsyn/samsvarsuttalelser/> og <https://www.maerskdrilling.com/what-we-do/rigs/jack-ups>.

¹⁴² Brev fra Maersk Drilling A/S 18. juni 2019, side 1 og 2 og meldingen side 20.

¹⁴³ Meldingen, side 20.

¹⁴⁴ Brev fra Maersk Drilling A/S 18. juni 2019, side 2.

grunnet at enheten var gammel og ikke lenger attraktiv i boremarkedet. De påpeker at dette ikke ble gjort som en bevisst handling for å gå inn i markedet for innkvarteringstjenester.¹⁴⁵

5 Markedsavgrensning

5.1 Innledning

- (130) Markedsavgrensning gir et rammeverk for analysen av foretakssammenslutningers konkurransemessige virkninger. Hovedformålet med avgrensningen av et relevant marked er på en systematisk måte å identifisere begrensninger i den konkurransemessige handlefrihet som de berørte foretak står overfor,¹⁴⁶ herunder å identifisere hvilke faktiske konkurrenter som er i stand til å begrense partenes markedsatferd og hindre dem i å opptre uavhengig av et effektivt konkurransetrykk. Både markedets produktmessige og geografiske dimensjon vil vurderes.¹⁴⁷
- (131) Konkurransetilsynets utgangspunkt for markedsavgrensningen er partenes produkter. Tilsynet vurderer videre, primært basert på substitusjon på etterspørselssiden, om markedet skal utvides. Vurdering av etterspørselssubstitusjon innebærer en undersøkelse av hvilke produkter kundene anser som substituerbare. Vurderingen kan for eksempel skje ved et tankeeksperiment, der man forutsetter en liten, men varig økning i de relative priser, og vurderer kundenes sannsynlige reaksjon på denne prisøkningen.¹⁴⁸
- (132) Substitusjon på tilbudssiden kan også tas i betraktning ved markedsavgrensningen dersom den har de samme umiddelbare og direkte virkningene som etterspørselssubstitusjon.¹⁴⁹
- (133) Dersom tilbudssubstitusjon skal kunne tas i betraktning ved markedsavgrensningen, er det en forutsetning at leverandørene som en reaksjon på små og varige endringer i relative priser kan omstille produksjonen til de varene det gjelder og markedsføre dem på kort sikt¹⁵⁰ uten at det medfører betydelige tilleggskostnader eller vesentlig risiko. Dersom disse vilkår er oppfylt, vil tilleggsproduksjonen som bringes på markedet, ha en disiplinerende virkning på de berørte foretakenes konkurranseatferd. Slike umiddelbare og direkte virkninger tilsvarer virkningene av etterspørselssubstitusjon.¹⁵¹
- (134) Konkurransetilsynet vil ved markedsavgrensningen se hen til vurderingskriteriene som fremgår av EFTAs overvåkningsorgans kunngjøring om avgrensning av det relevante marked.¹⁵²
- (135) Markedsavgrensningen er ikke et mål i seg selv, men et middel for å trekke opp rammene for den konkurranseanalysen som gjennomføres i kapittel 7. Med utgangspunkt i markedsavgrensningen vil Konkurransetilsynet i konkurranseanalysen ta hensyn til forhold som tilsier at konkurransepress fra enkelte aktører er viktigere enn fra andre, segmentering innenfor det relevante markedet, samt vurdere i hvilken grad det er relevant å trekke inn konkurransepress fra andre aktører utenfor det relevante markedet.

5.2 Produktmarkedsavgrensning

- (136) Ved avgrensningen av det relevante produktmarked tar Konkurransetilsynet utgangspunkt i partenes virksomhet. Partene har overlappende virksomhet innen tilbud av offshore innkvarteringstjenester. Som det fremgår av kapittel 4.1 og 4.2 vil operatører i olje- og gass-sektoren vanligvis lyse ut anbudskonkurranser når det oppstår behov for bemanning utover det en offshoreinstallasjon har kapasitet til. Kjøperne vil da vurdere ulike innretninger med plass

¹⁴⁵ Brev fra Maersk Drilling A/S 18. juni 2019, side 1 og 2.

¹⁴⁶ Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03 avsnitt 10.

¹⁴⁷ Kunngjøring fra EFTAs overvåkningsorgan om avgrensning av det relevante marked innen konkurranseretten i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) – EFT L 200, 16. juli.1998, side 46 og EØS-tillegget til EF-tidende No 28, 16. juli 1998 (heretter "EFTAs kunngjøring"), side 3 (avsnitt 2).

¹⁴⁸ EFTAs kunngjøring, side 5.

¹⁴⁹ EFTAs kunngjøring, side 6.

¹⁵⁰ Det vil si i en periode som ikke innebærer betydelige tilpasninger i eksisterende og materielle og immaterielle aktiva.

¹⁵¹ EFTAs kunngjøring, side 6.

¹⁵² EFTAs kunngjøring, side 3.

til innkvartering opp mot tekniske karakteristikk ved produksjonsinstallasjonen, vanndybde, PoB-kapasitet, værforhold, type oppdrag og kostnader, herunder mobilisering- og demobiliseringskostnader.¹⁵³

- (137) Begge parter eier og opererer halvt nedsenkbare boligplattformer med SUT. Som det fremgår av kapittel 4.4.1.1, er halvt nedsenkbare boligplattformer flytende strukturer som plasseres tett opptil offshoreinstallasjoner og som kobles til boreplattformen gjennom en gangbro. Halvt nedsenkbare boligplattformer er i utgangspunktet compatible med både faste og flytende installasjoner, kan operere på alle dybder over 40-70 meter, og har normalt kapasitet på 300-500 personer, jf. avsnitt (75) og (76).
- (138) Halvt nedsenkbare boligplattformer må koble fra gangbroen til boreinstallasjonen under værforhold med bølgehøyde på over 5 meter, jf. avsnitt (76). Dette betyr at det er en risiko for nedetid ved bruk av halvt nedsenkbare boligplattformer i Nordsjøen i tidsrommet november til februar.¹⁵⁴ Ettersom halvt nedsenkbare boligplattformer som regel har stor PoB-kapasitet, vil de være mer aktuelle for større oppdrag enn for oppdrag som krever et lavt antall sengeplasser. Ettersom de fleste halvt nedsenkbare boligplattformene benytter DP-system som bruker mye diesel, vil de innebære en høyere kostnad for langvarige oppdrag enn alternativer som ikke benytter DP.¹⁵⁵
- (139) Partene anfører i meldingen at etterspørsel etter sengekapasitet kan møtes gjennom alternative løsninger på stedet, innkvartering på nærliggende installasjoner eller ved kjøp av eksterne innkvarterings tjenester. Partenes halvt nedsenkbare boligplattformer konkurrerer ifølge partene med flere ulike innkvarteringsalternativer. Partene er av den oppfatning at det relevante produktmarkedet som et minimum inkluderer følgende: i) Innkvarteringsenheter og boreplattformer som har samsvarsuttalelse fra Petroleumstilsynet (SUT), ii) W2W-fartøy for ubemannede plattformer, iii) innkvarteringsenheter som er bygget for SUT, men som foreløpig ikke har fått SUT og iv) nærliggende fasiliteter.¹⁵⁶
- (140) I det følgende vil Konkurransetilsynet først vurdere hvorvidt tilbud av offshore innkvarterings tjenester med innkvarteringsenheter uten SUT inngår i samme produktmarkedet som innkvarteringsenheter med SUT. Deretter vil Konkurransetilsynet vurdere hvorvidt oppjekkbare boligplattformer, boligskip, boreplattformer, W2W-fartøy, TSV-fartøy og sengeplasser på nærliggende plattformer inngår i samme marked som halvt nedsenkbare boligplattformer.

5.2.1 Vurdering av hvorvidt innkvarteringsenheter uten SUT inngår i samme produktmarkedet som innkvarteringsenheter med SUT

- (141) Offshore innkvarteringsenheter som skal operere på norsk sokkel må ha SUT, jf. avsnitt (92). Kundene verken kan eller vil bytte til innkvarteringsenheter uten SUT ved en liten, men varig prisøkning, jf. avsnitt (131). Det eksisterer således ingen etterspørselssubstitusjon til innkvarteringsenheter uten SUT.
- (142) Fra et tilbudssubstitusjonsperspektiv må det imidlertid vurderes hvorvidt aktører med innkvarteringsenheter uten SUT, på kort tid og uten at det medfører betydelige tilleggskostnader og vesentlig risiko, kan tilby sine enheter i markedet, jf. avsnitt (133).
- (143) Partene anfører at innkvarteringsenheter som er bygget for SUT, men som ennå ikke har SUT er en del av det relevante produktmarkedet, jf. avsnitt (139).
- (144) Etter det Konkurransetilsynet kjenner til er det kun [REDACTED] som er bygget for å kunne få SUT, men som foreløpig ikke har SUT, [REDACTED].

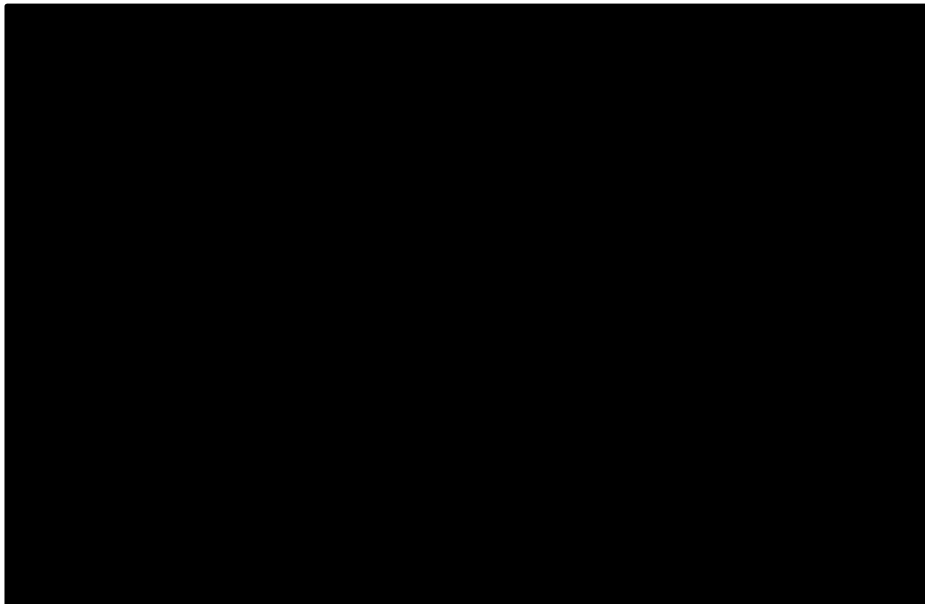
¹⁵³ Med "mobilisering" menes arbeidet som må gjøres etter at en innkvarteringsenhet er transportert ut til feltet og før den er koblet til en boreplattform og er klar for bruk.

¹⁵⁴ Referat fra telefonsamtale med ConocoPhillips Skandinavia AS 25. juli 2019, side 4. Se også referat fra telefonsamtale med Vår Energi AS 24. juli 2019, side 2, der det fremgår at Vår Energi ikke anser det som aktuelt å benytte floteller i vintermånedene av hensyn til arbeidsmiljø og beredskap.

¹⁵⁵ Referat fra telefonsamtale med ConocoPhillips Skandinavia AS 25. juli 2019, side 2.

¹⁵⁶ Meldingen, side 13.

- (145) Petroleumstilsynet behandler ikke søknader om SUT fra enheter med mindre de har fått tildelt et oppdrag på norsk sokkel, jf. avsnitt (97). Enheter som er bygget for å tilfredsstille norske krav, men som ennå ikke har SUT, må således først få oppdrag på norsk sokkel før de kan søke om SUT.
- (146) Noen kunder oppgir at de i sjeldne tilfeller vil akseptere tilbud fra aktører uten SUT dersom de er sikre på at aktørene har mulighet til å oppnå SUT, mens enkelte kunder oppgir at de ikke vil akseptere tilbud fra aktører uten SUT.¹⁵⁷ Master Marine viser til at kunder ikke ønsker å inngå kontrakter med aktører som ikke har SUT, og trekker frem at siden et selskap må ha kontrakt på norsk sokkel for at Petroleumstilsynet skal kunne behandle en SUT-søknad, er dette et betydelig etableringshinder.¹⁵⁸
- (147) I tillegg er selve søknadsprosessen forbundet med kostnader, og den tar som regel mellom seks og tolv måneder, men kan også ta lengre tid, jf. avsnitt (99).
- (148) Videre er SUT ikke bare knyttet til selve innkvarteringsenheten, men også knyttet til virksomheten og deres marine systemer, styringssystemer, beredskap, organisasjonsstruktur og arbeidsmiljø, jf. avsnitt (100). Edda Accommodation Norway AS ("Edda Accommodation") oppgir at
¹⁵⁹.
- (149) Hva som kan kategoriseres som kort tid, samt ubetydelige kostnader og risiko, vil nødvendigvis avhenge av ledetiden mellom utlysning og oppstart, kontraktsverdien for det enkelte oppdrag og hvor lett det er å få oppdrag på norsk sokkel. Dersom ledetiden for oppdraget er tilstrekkelig lang, vil aktører kunne rekke å få oppdraget, gjøre organisatoriske endringer, søke om å få innvilget SUT, samt å flytte innkvarteringsenheten til oppdragsstedet.
- (150) Floatels interne dokumenter viser at ledetiden for oppdrag i Nordsjøen generelt følger en fallende trend, jf. Figur 1. I begynnelsen av 2019 var ledetiden i gjennomsnitt under måneder.

¹⁵⁷ Brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, Vår Energi AS 18. juni 2019, Repsol Norge AS 18. juni 2019, Equinor ASA 19. juni 2019 og referat fra telefonsamtale med ConocoPhillips Skandinavia AS 25. juli 2019.

¹⁵⁸ Brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, side 11.

¹⁵⁹ Referat fra telefonsamtale med Edda Accommodation Norway AS 18. juli 2019, side 2.

Figur 1 Utvikling i ledetid i Nordsjøen¹⁶⁰

- (151) Videre viser Konkurransetilsynet til at etterspørselen etter offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel har falt etter oljeprisfallet i 2014, og det er knyttet usikkerhet til nivået på fremtidig etterspørsel i markedet, jf. kapittel 6.3.2. Dette medfører at aktører uten SUT må regne med at det vil ta tid å få oppdrag på norsk sokkel.
- (152) Petroleumstilsynets praksis om å kun behandle søknad om SUT etter at enheter har fått oppdrag på norsk sokkel, samt usikkerhet rundt saksbehandlingens tid og utfall, gjør det risikabelt for oppdragsgiver å gi et oppdrag til en innkvarteringsenhet uten SUT.
- (153) Det er således Konkurransetilsynets vurdering at for de aller fleste oppdrag vil tiden og risikoen forbundet med å få SUT, anses som betydelige, selv om enheten i utgangspunktet er bygget for norske forhold.
- (154) For aktører med innkvarteringsenheter som ikke har SUT, og som heller ikke er bygget for norske forhold, vil tiden og risikoen knyttet til å oppnå SUT være enda større enn for aktører med innkvarteringsenheter som er bygget for norske forhold. Disse aktørene må, i tillegg til å få oppdrag på norsk sokkel og SUT, bygge om innkvarteringsenheten, og dette vil medføre tilleggskostnader.
- (155) Blant de særnorske kravene er krav om enkeltlugarer, bredere korridorer, krav om dagslys i oppholdsrom og krav om forsvarlig plassering av maskinelt utstyr, jf. avsnitt (93). Aktører i markedet har indikert at ombygging av enheter uten SUT med mål om å få SUT, enten er umulig eller kostbart og tidkrevende.¹⁶¹ Edda Accommodation oppgir at [REDACTED]
[REDACTED].¹⁶² Equinor anslår at det vil koste mellom [REDACTED] millioner kroner å konvertere og flytte en innkvarteringsenhet fra Storbritannia til Norge for at den vil kunne operere på norsk sokkel.¹⁶³ I tillegg viser Equinor til at en enhet som opprinnelig er bygget for å operere utenfor norsk sokkel, ikke vil kunne utnytte sin kapasitet til det fulle på norsk sokkel siden man kun kan innlosjere én person per lugar i stedet for to.¹⁶⁴
- (156) Offshore innkvarteringsenheter vil som regel bli bygget med tanke på å utføre oppdrag i spesifikke regioner.¹⁶⁵ Bygging av nye offshore innkvarteringsenheter tar lang tid og er forbundet med høye kostnader og risiko, jf. også kapittel 7.2.5.2. Partenes nyere enheter med SUT kostet eksempelvis i gjennomsnitt [REDACTED] millioner USD, og tok mellom [REDACTED] år å bygge.¹⁶⁶ Partenes enheter som har SUT har vært dyrere å bygge enn enhetene som ikke har SUT.¹⁶⁷
- (157) For de aller fleste oppdrag vil således tiden, kostnadene og risikoen forbundet med å få SUT, anses som betydelige.
- (158) Tilstrekkelig store oppdrag eller visshet om å kunne få flere oppdrag på norsk sokkel, kan imidlertid gjøre en slik investering lønnsom og dermed mindre risikabel. Gjennomsnittlig kontraktsverdi for innkvarteringsoppdrag på norsk sokkel siden 2014 har vært [REDACTED] millioner

¹⁶⁰ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Floatel – Konkurransen i markedet – [REDACTED].

¹⁶¹ Brev fra Teekay Offshore Production Holdings AS 2. august 2019, side 11, brev fra PACC Offshore Services Holdings Ltd. 16. august, side 9, og referat fra telefonsamtale med Edda Accommodation Norway AS 18. juli 2019.

¹⁶² Referat fra telefonsamtale med Edda Accommodation Norway AS 18. juli 2019.

¹⁶³ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019. Vår Energi AS anslår i brev 18. juni 2019, side 10, kostnadene til å være rundt [REDACTED] millioner USD.

¹⁶⁴ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019.

¹⁶⁵ Referat fra telefonsamtale med Petroleumstilsynet 6. juni 2019 og brev fra Teekay Offshore Production Holdings AS 2. august 2019.

¹⁶⁶ E-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 15. august 2019, vedlegg "Response to KT mail 12 Aug", og e-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 15. august 2019, vedlegg "NCA Response Q3 Q5 REV02".

¹⁶⁷ E-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 15. august 2019, vedlegg "Response to KT mail 12 Aug", og e-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 15. august 2019, vedlegg "NCA Response Q3 Q5 REV02".

USD, jf. Tabell 5. Kostnader knyttet til ombygging og bygging av nye enheter er således betydelige i forhold til gjennomsnittlig kontraktsverdi. Videre kan aktører ikke regne med å få like mange oppdrag på norsk sokkel i nærmeste fremtid som de foregående årene, jf. avsnitt (151). Dette innebærer færre oppdrag å fordele investeringskostnaden med å få SUT på, og medfører at en ombygging eller nybygging vil være forbundet med vesentlig risiko.

- (159) Petroleumstilsynets praksis om å kun behandle søknad om SUT etter at enheter har fått oppdrag på norsk sokkel, samt usikkerhet rundt saksbehandlingens tid og utfall, gjør det risikabelt for oppdragsgiver å gi et oppdrag til en innkvarteringsenhet uten SUT. Videre vil bygging av nye enheter og ombygging av enheter for å få SUT være kostbart, tidkrevende og forbundet med risiko. Enheter som ikke har SUT vil således ikke umiddelbart og uten vesentlige kostnader og risiko kunne konkurrere om oppdrag på norsk sokkel.
- (160) På denne bakgrunn er det Konkurransetilsynets vurdering at enheter som ikke har SUT ikke er en del av det relevante produktmarkedet i denne saken. Konkurransespresset fra aktører med innkvarteringsenheter som ikke har SUT, vil bli vurdert i konkurranseanalysen i kapittel 7.2.5.3.1 og 7.2.5.3.2.

5.2.2 Vurdering av hvorvidt oppjekkbare boligplattformer inngår i samme marked som halvt nedsenkable boligplattformer

- (161) Offshore innkvarteringstjenester kan tilbys ved bruk av oppjekkbare boligplattformer. En oppjekkbare plattform festes i havbunnen med justerbare ben og kan kun benyttes i tilknytning til faste offshoreinstallasjoner, jf. avsnitt (77) og (78). Bunnforhold og infrastruktur på havbunnen kan videre gjøre bruk av oppjekkbare boligplattformer mindre egnet, jf. avsnitt (79).¹⁶⁸
- (162) Partene anfører i meldingen at oppjekkbare boligplattformer inngår i det relevante produktmarkedet, jf. avsnitt (139).
- (163) Master Marines Haven er den eneste oppjekkbare boligplattformen med SUT, jf. avsnitt (117).
- (164) Ettersom oppjekkbare boligplattformer benytter justerbare ben til å stå fast i havbunnen, vil dybdebegrensningene avhenge av lengden på benene. Kjøpere av offshore innkvarteringstjenester har oppgitt at oppjekkbare boligplattformer kan operere i dybder opp til ca. 100-120 meter.¹⁶⁹ Master Marine har oppgitt at Haven per i dag kan benyttes ved havdybder på 60-115 meter, men at de ved en investering på [redacted] millioner USD kan forlenge beina til 130 meter.¹⁷⁰ Fra et etterspørselsperspektiv vil oppjekkbare boligplattformer derfor per i dag kun være et mulig substitutt til halvt nedsenkable boligplattformer i de tilfeller oppdragene er på havdybde under 115 meter.
- (165) Figur 2 nedenfor er hentet fra en rapport fra oktober 2018 utarbeidet av Rystad Energy AS ("Rystad") for Prosafe.¹⁷¹ Figuren viser en oversikt over havdybder i Nordsjøen og hvilke innkvarteringsenheter som benyttes i de ulike områdene. Ifølge figuren benyttes oppjekkbare boligplattformer i sørlige (utenfor norsk sokkel) og sentrale deler av Nordsjøen. I nordlige deler av Nordsjøen kan oppjekkbare boligplattformer kun i noen grad benyttes, mens de ikke kan benyttes i Norskehavet og i Barentshavet.

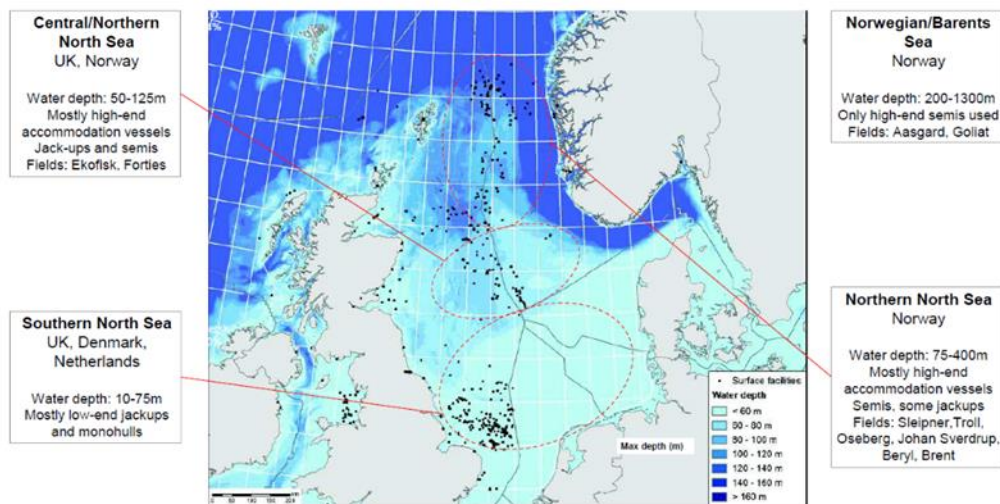
¹⁶⁸ Se brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 29. april 2019, vedlagt Prosafe – Board Papers 2017 – [redacted]

¹⁶⁹ Brev fra Lundin Norway AS 17. juni 2019, side 2, brev fra Aker BP ASA 17. juni 2019, side 4, brev fra Equinor ASA 19. juni 2019, side 5.

¹⁷⁰ Brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, vedlegg "Bilag A – Master Marines virksomhet", side 6 og e-post fra Master Marine AS 12. september 2019.

¹⁷¹ Se også Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 29. april 2019, vedlagt Prosafe – [redacted]

High-end accommodation used in Central/Northern North Sea, Norwegian & Barents Sea

Figur 2 Oversikt over havdybder i Nordsjøen

- (166) Konkurransetilsynets oversikt over oppdrag i Tabell 4 viser at av til sammen 13 oppdrag for offshore innkvarteringstjenester i perioden 2014-2018, var to av oppdragene på havbunndybder på 70 meter, åtte av oppdragene var på 100-127 meters dybde, og tre av oppdragene var på 350 meter eller dypere. Oppjekkbare boligplattformer var dermed ikke aktuelle for tre av oppdragene, på grunn av havdybden.
- (167) Hvor mange personer en oppjekkbare boligplattform kan innkvartere, avhenger av størrelsen på plattformen. Master Marines Haven har en PoB-kapasitet på 443 i enkle lugarer.¹⁷² En slik PoB-kapasitet er relativt lik PoB-kapasiteten de fleste halvt nedsenkbare boligplattformer kan tilby. Fra et etterspørselsperspektiv vil oppjekkbare boligplattformer og halvt nedsenkbare boligplattformer derfor i de fleste tilfeller være substituerbare hva gjelder PoB-kapasitet.
- (168) Oppjekkbare boligplattformer er lite værutsatt og har lite nedetid for gangveien i vintermånedene, jf. avsnitt (80).¹⁷³ Mobiliseringen av oppjekkbare boligplattformer kan imidlertid være krevende i vintersesongen.¹⁷⁴ Haven krever 36 timer med maks en meters bølger for å mobilisere.¹⁷⁵ Oppjekkbare boligplattformer vil således være mindre attraktive for oppdrag med oppstart i vintersesongen. Konkurransetilsynets oversikt over innkvarteringsoppdrag på norsk sokkel fra 2014 til 2018, jf. Tabell 4, viser at kun to av de totalt 13 oppdragene hadde oppstart i vintersesongen. Krevende mobilisering på vinterstid innebærer derfor i mindre grad en begrensning på hvorvidt oppjekkbare boligplattformer utgjør et alternativ til halvt nedsenkbare boligplattformer.
- (169) Oppjekkbare boligplattformer må transporteres til oppdragsstedet og deretter festes til havbunnen. Dette medfører større kostnader knyttet til mobilisering enn ved bruk av en flytende enhet, som selv kan ta seg til lokasjonen. Ifølge Equinor må oppdraget ha en varighet på mer enn [REDACTED] for at oppjekkbare boligplattformer kan være en god

¹⁷² Brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, vedlegg "Bilag A – Master Marines virksomhet", side 2.

¹⁷³ Se referat fra telefonsamtale med ConocoPhillips Skandinavia AS 25. juli 2019, side 1 og 2, og e-post fra Advokatfirmaet BAHN AS 8. juli 2019, vedlagt melding om foretakssammenslutning til britiske konkurransemyndigheter, punkt 12.29.

¹⁷⁴ Referat fra telefonsamtale med Equinor ASA 14. august 2019, side 3 og brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, vedlegg "Bilag A – Master Marines virksomhet", side 9.

¹⁷⁵ Referat fra telefonmøte med Equinor ASA 14. august 2019, side 3.

løsning.¹⁷⁶ Oppjekkbare boligplattformer benytter ikke DP og bruker dermed mindre diesel.¹⁷⁷ Dette gjør at slike innretninger kan være et mer prisgunstig alternativ for langvarige oppdrag. Det følger av Konkurransetilsynets oversikt over oppdrag i Tabell 4, at fire av de totalt 13 innkvarteringsoppdragene som ble utført på norsk sokkel fra 2014 til 2018, var på om lag fem måneder eller mindre. Videre viser oversikten at seks av oppdragene hadde en varighet på mellom syv og tolv måneder, og at de resterende tre oppdragene varte i 18 til 25 måneder. Hva gjelder lengde på oppdrag, vil oppjekkbare boligplattformer således kunne ha utgjort et gunstig alternativ til de fleste innkvarteringsoppdragene som ble utført på norsk sokkel fra 2014 til 2018.

- (170) Ettersom oppjekkbare boligplattformer festes til havbunnen, vil de utgjøre et mindre gunstig alternativ for oppdrag som krever en mobil innkvarteringsenhet, eksempelvis der innkvarteringsenheten skal fungere som støtte for flere boreinstallasjoner på et felt.¹⁷⁸ Tilsvarende vil oppjekkbare boligplattformer være lite hensiktsmessige for tilfeller der en boreinstallasjon fraktes til felt med et tungløftfartøy, fordi mobiliseringen av boreplattformen da kompliseres av at det står en fast enhet der fra før.¹⁷⁹
- (171) Britiske konkurransemyndigheter har i tidligere saker i boreriggmarkedet indikert (uten å konkludere endelig) at halvt nedsenkbare og oppjekkbare boreplattformer utgjør separate markeder ettersom de har ulike egenskaper for eksempel knyttet til vanndybde og værforhold.¹⁸⁰
- (172) Etter Konkurransetilsynets oppfatning er det basert på det ovennevnte enkelte forhold som tilsier at oppjekkbare boligplattformer ikke inngår i samme produktmarked som halvt nedsenkbare boligplattformer. Oppjekkbare boligplattformer vil for eksempel ikke være et alternativ til halvt nedsenkbare boligplattformer for oppdrag på havdybde over 115 meter, eller dersom oppdraget er knyttet til en flytende innretning. Oppjekkbare boligplattformer kan også være mindre aktuelle for korte oppdrag, oppdrag med mobilisering på vinterstid, og der det er mye infrastruktur eller dårlige forhold på havbunnen. Tilsynet finner det imidlertid ikke nødvendig å ta endelig stilling til om oppjekkbare plattformer inngår i samme marked som halvt nedsenkbare boligplattformer, ettersom det ikke vil ha betydning for konklusjonen i saken. Konkurransetilsynet fra aktører med oppjekkbare boligplattformer vil bli vurdert nærmere i konkurranseanalysen i kapittel 7.2.3 og 7.2.4.

5.2.3 Vurdering av hvorvidt boligskip inngår i samme marked som halvt nedsenkbare boligplattformer

- (173) Offshore innkvarteringstjenester kan også tilbys ved bruk av boligskip. Boligskip benytter DP for å holde posisjonen tett på installasjonen og kobles til med gangvei, jf. avsnitt (81). Boligskip er compatible med faste og flytende innretninger og har ingen dybdebegrensninger, jf. avsnitt (82).¹⁸¹ Små boligskip vil ha sengeplass til om lag 200-300 personer, mens et stort kan ta over 400, jf. avsnitt (82).
- (174) Partene anfører i meldingen at boligskip inngår i det relevante produktmarkedet, jf. avsnitt (139).¹⁸²

¹⁷⁶ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019, side 5, hvor det uttales at oppdraget må ha en viss varighet [redacted] for at det kan være en god løsning. I referat fra telefonsamtale med Equinor ASA 14. august 2019, side 3, fremgår det videre at [redacted]

¹⁷⁷ Referat fra telefonsamtale med ConocoPhillips Skandinavia AS 25. juli 2019, side 2.

¹⁷⁸ Equinor har forklart at en oppjekkbare boligplattform ikke er aktuelt for oppdrag der boligenheten skal fungere som støtte for flere installasjoner som ikke er koblet sammen med broer fordi det krever mobilitet, jf. referat fra telefonsamtale med Equinor ASA 14. august 2019, side 1.

¹⁷⁹ Referat fra telefonsamtale med Equinor ASA 14. august 2019, side 3.

¹⁸⁰ ME/6768/18 Ensco-Rowan, side 6 og 7 og ME/3310/07 Transocean-Globalsantafe, side 3.

¹⁸¹ Dette fremgår blant annet av brev fra Edda Accommodation Norway AS 19. juni 2019, vedlegg "Edda Accommodation – vedlegg 1 – svar til pkt 5,6,7".

¹⁸² Meldingen, side 14.

- (175) Det finnes per i dag ingen boligskip med SUT. Prosafe har et boligskip uten SUT, Safe Swift, jf. avsnitt (28). Partene har i meldingen oppgitt at det finnes to boligskip som er bygget for å kunne tilfredsstille norsk regulering, Edda Fides som eies av Edda Accommodation og Edda Fortis.¹⁸³ Edda Accommodation har imidlertid opplyst at det [REDACTED]¹⁸⁴. Edda Fides og Edda Fortis er bygget av det sør-koreanske verftet Hyundai Heavy Industries ("HHI") på oppdrag fra Østensjø Rederi, som er eier av Edda Accommodation.¹⁸⁵ Rederiet kansellerte imidlertid kontrakten for Edda Fortis som følge av forsinkelser i byggeprosessen.¹⁸⁶ Årsaken til kanselleringen var blant annet at [REDACTED]¹⁸⁷.
- (176) Ettersom utformingen av boligskip gjør at de i hardt vær beveger seg i større grad enn halvt nedsenkbare boligplattformer, er maks bølgehøyde for når de må koble fra boreinstallasjonen angitt til ca. fire til fire og en halv meter.¹⁸⁸ Dette innebærer omtrent dobbelt så mye nedetid som halvt nedsenkbare boligplattformer, og medfører i praksis at eventuell bruk av boligskip i vintermånedene i Nordsjøen vil innebære mer nedetid enn ved bruk av halvt nedsenkbare boligplattformer.¹⁸⁹ Dette kan i praksis medføre at kundene ikke anser boligskip som aktuelle for bruk i vintermånedene på norsk sokkel.¹⁹⁰ Økt bevegelse i hardt vær vil også kunne innebære større problemer med sjøsyke for de ansatte.¹⁹¹
- (177) Det fremgår videre av Figur 2, som er hentet fra Prosafes interne dokumenter, at boligskip kun benyttes i sørlige deler av Nordsjøen, sør for norsk sokkel.¹⁹²
- (178) Edda Accommodation har selv, i telefonmøte med Konkurransetilsynet, uttalt at "*Edda Fides er ikke en helårsenhet på grunn av begrensing på bølgenivå skipet kan operere i. (...) Edda Fides kan arbeide i Nordsjøen store deler av året, men ikke hele året.*"¹⁹³
- (179) At boligskip ikke er egnet til bruk hele året, medfører at de ikke er egnet for oppdrag som går over lengre tid og således også omfatter vintersesongen, jf. avsnitt (176). Ifølge Edda Accommodation er det imidlertid høysesongen i offshore knyttet til sommerhalvåret og mange oppdrag kommer således i det tidsrommet.¹⁹⁴ Ifølge Konkurransetilsynets oversikt over oppdrag, jf. Tabell 4, varte seks av 13 oppdrag i åtte måneder eller mindre, og i hovedsak i sommerhalvåret, mens de resterende syv oppdragene alle varte utover minst en vintersesong.

¹⁸³ Meldingen, side 14.

¹⁸⁴ Referat fra telefonsamtale med Edda Accommodation Norway AS 18. juli 2019, side 2.

¹⁸⁵ Brev fra Edda Accommodation Norway AS 19. juni 2019, referat fra telefonsamtale med Edda Accommodation Norway AS 18. juli 2019, brev fra Hyundai Heavy Industries 26. juli 2019.

¹⁸⁶ <https://www.skipsrevyen.no/article/oestensjoe-kansellerer-edda-fortis/>.

¹⁸⁷ Referat fra telefonsamtale med Edda Accommodation Norway AS 18. juli 2019, side 5.

¹⁸⁸ E-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 8. juli 2019, vedlagt melding om foretakssammenslutning til britiske konkurransemyndigheter, punkt 12.34 til 12.36. Det fremgår videre av punkt 12.36 at "*the Edda Fortis' technical specifications indicate that it can remain gangway-connected in significant wave heights of up to 5m*".

¹⁸⁹ E-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 8. juli 2019, vedlagt melding om foretakssammenslutning til britiske konkurransemyndigheter, punkt 12.36.

¹⁹⁰ I brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, vedlegg "Bilag A – Master Marines virksomhet", side 9, fremgår det at Master Marine mener boligskip vil kunne konkurrere med halvt nedsenkbare boligplattformer i sommerhalvåret. I brev fra Lundin Norway AS 17. juni 2019, side 2, fremgår det at Lundin mener at boligskip normalt ikke er et godt alternativ på norsk sokkel fordi de har litt for store bevegelser i "harsh" og "semi-harsh" værforhold når de skal ligge ved siden av en annen innretning. Se også brev fra Repsol Norge AS 18. juni 2019, vedlegg "Vedlegg – Svar til Konkurransetilsynet_17.06.2019", side 2, og brev fra COSL Drilling Europe AS 17. juli 2019, side 3 og 4, der det fremgår at bruk av boligskip begrenses av værforhold.

¹⁹¹ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Floatel – Omhandler transaksjonen – [REDACTED].

¹⁹² Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 29. april 2019, vedlagt Prosafe – Board Papers 2017 – [REDACTED].

¹⁹³ Referat fra telefonsamtale med Edda Accommodation Norway AS 18. juli 2019, side 2. Se tilsvarende uttalelser på side 3 og 4.

¹⁹⁴ Referat fra telefonsamtale med Edda Accommodation Norway AS 18. juli 2019, side 3. Se også e-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 8. juli 2019, vedlagt melding om foretakssammenslutning til britiske konkurransemyndigheter, punkt 13.9.

Boligskip ville således ikke være et alternativ for minst halvparten av oppdragene som fant sted på norsk sokkel i perioden 2014 til 2018.

- (180) Ifølge Edda Accommodation vil et boligskip være bedre egnet for kortere oppdrag enn halvt nedsenkbare boligplattformer på grunn av raskere mobilisering og demobilisering. Edda Accommodation viser til at dette gjør bruk av boligskip mer fleksibelt og at det reflekteres i lavere kostnader.¹⁹⁵ Dette kan tale for at boligskip ville utgjøre et gunstig alternativ til halvt nedsenkbare boligplattformer for korte oppdrag.
- (181) Etter Konkurransetilsynets oppfatning er det basert på det ovennevnte noen forhold som tilsier at boligskip ikke inngår i samme produktmarked som halvt nedsenkbare boligplattformer. Boligskip er lite egnet for oppdrag om vinteren på norsk sokkel. På bakgrunn av dette vil boligskip også være mindre egnet for lengre oppdrag. Tilsynet finner det imidlertid ikke nødvendig å ta endelig stilling til om boligskip inngår i samme marked som halvt nedsenkbare boligplattformer, ettersom det ikke vil ha betydning for konklusjonen i saken. Ettersom det ikke finnes boligskip med SUT, vil konkurransepresset fra aktører med boligskip vurderes under potensiell konkurranse i kapittel 7.2.5.3.1.

5.2.4 Vurdering av hvorvidt oppjekkbare boreplattformer inngår i samme marked som halvt nedsenkbare boligplattformer

- (182) En oppjekkbare boreplattform er i stor grad utformet på samme måte som en oppjekkbare boligplattform, men har lavere sengekapasitet fordi de er utstyrt med spesialisert boreutstyr og har færre lugarer, jf. avsnitt (84).
- (183) Partene anfører at boreplattformer med SUT inngår som en del av det relevante produktmarkedet, jf. avsnitt (139).
- (184) Maersk og EnscoRowan har begge oppjekkbare boreplattformer med SUT, som potensielt kan benyttes til offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel, jf. avsnitt (85).
- (185) Ettersom en oppjekkbare boreplattform har mange av de samme tekniske forutsetningene som en oppjekkbare boligplattform, vil tilsvarende egenskaper knyttet til bunnforhold, værforhold, mobilisering og oppdragslengde gjøre seg gjeldende, jf. avsnittene (161), og (168) til (170).
- (186) Oppjekkbare boreplattformer med SUT, som har vært benyttet som innkvarteringsenheter på norsk sokkel, kan operere på havdybder opptil 100 til 150 meter, jf. avsnitt (85). For kunder som etterspør offshore innkvarteringstjenester til oppdrag på havdybder over 150 meter, vil oppjekkbare boreplattformer dermed ikke være et substitutt til halvt nedsenkbare boligplattformer. Konkurransetilsynets oversikt over oppdrag, jf. Tabell 4, viser at det for tre av de til sammen 13 oppdragene for offshore innkvarteringstjenester i perioden 2014 til 2018 var uaktuelt å benytte oppjekkbare boreplattformer, ettersom disse tre oppdragene var på mer enn 150 meters havdybde.
- (187) Oppjekkbare boreplattformer kan tilby en PoB-kapasitet på 40 til 120 personer, jf. avsnitt (86). Konkurransetilsynets oversikt over oppdrag, jf. Tabell 4, viser at kun to av de 13 oppdragene for offshore innkvarteringstjenester i tidsperioden 2014-2018 etterspurte en PoB-kapasitet på under 120 personer. Oppjekkbare boreplattformer utgjorde således ikke et alternativ for de aller fleste innkvarteringsoppdragene som fant sted på norsk sokkel i perioden 2014 til 2018.
- (188) Det fremgår videre av Konkurransetilsynets oversikt over innkvarteringsoppdrag for perioden 2014-2018 at det for kun ett av oppdragene ble benyttet en boreplattform, jf. Tabell 4. Aker BP benytter den oppjekkbare boreplattformen Maersk Reacher som boligplattform på Valhall i dag.¹⁹⁶ Dette oppdraget hadde det minste PoB-behovet av innkvarteringsoppdragene i Konkurransetilsynets oversikt.¹⁹⁷ Aker BP har oppgitt at [REDACTED]

¹⁹⁵ Referat fra telefonsamtale med Edda Accommodation Norway AS 18. juli 2019, side 2 og 3.

¹⁹⁶ Brev fra Aker BP ASA 17. juni 2019, side 2 og 4.

¹⁹⁷ Brev fra Aker BP ASA 17. juni 2019, vedlegg "Offshore Hotell – Tilsvar til Konkurransetilsynet 17.06.2019".

- ¹⁹⁸ Videre har Aker BP opplyst at [REDACTED] ¹⁹⁹
- Resten av tilfellene der en boreplattform har vært benyttet til innkvarteringstjenester, har vært i kombinasjon med andre tjenester, jf. kapittel 4.3.2.
- (189) Flere av aktørene i Konkurransetilsynets høringsrunde har oppgitt at boreplattformer utgjør et mindre gunstig alternativ som innkvarteringsenhet grunnet blant annet at de har mer utstyr og dermed mindre sengekapasitet.²⁰⁰ Equinor har blant annet oppgitt at *"Vi har for flere prosjekt benyttet Jack up borerigger som ikke borer hele tiden. Men dette er en svært dyr løsning, og ikke foretrukket (de bør heller bore)."*²⁰¹
- (190) På denne bakgrunn er det Konkurransetilsynets vurdering at kundene for de aller fleste oppdrag ikke vil bytte til en boreplattform ved en liten, men varig prisøkning, jf. avsnitt (131).
- (191) Fra et tilbudssidesubstitusjonsperspektiv vurderes det likevel hvorvidt boreaktører vil tilby sine enheter for innkvarteringsoppdrag ved en liten, men varig prisøkning på kort sikt og uten at det medfører tilleggskostnader og vesentlig risiko, jf. avsnitt (133).
- (192) Både Maersk og EnscoRowan oppgir at de kun har utført innkvarteringsoppdrag i perioder [REDACTED] ²⁰² Maersk oppgir at i de fleste tilfeller de har tatt innkvarteringsoppdrag, har det vært i forbindelse med at plattformen allerede har fått en borekontrakt på det aktuelle feltet, og at ratene derfor også har vært høyere enn for rene innkvarteringsoppdrag.²⁰³ Maersk har videre forklart at de ofte ikke kan konkurrere med dedikerte innkvarteringsenheter fordi boreriggene har vesentlig mer utstyr som må vedlikeholdes.²⁰⁴ EnscoRowan har forklart at [REDACTED] ²⁰⁵
- (193) Det fremgår også av Figur 3, som er hentet fra Floatels interne dokumenter, at dagratene i boreplattformmarkedet generelt er [REDACTED] ²⁰⁶ og at [REDACTED]

¹⁹⁸ Brev fra Aker BP ASA 9. september 2019.

¹⁹⁹ Brev fra Aker BP ASA 9. september 2019.

²⁰⁰ Brev fra ConocoPhillips Skandinavia AS 17. juni, side 4, brev fra Equinor ASA 19. juni 2019, side 5, brev fra Lundin Norway AS 17. juni 2019, side 2, brev fra Repsol Norge AS 18. juni 2019, vedlegg "Vedlegg – Svar til Konkurransetilsynet_17.06.2019", side 2, brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, vedlegg "Bilag A – Master Marines virksomhet", side 6 og 9.

²⁰¹ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019, side 5. Equinor har i telefonmøte med Konkurransetilsynet uttalt seg om kontrakten med Maersk Intrepid på Martin Linge, som opprinnelig var et boreoppdrag. De valgte å benytte Maersk Intrepid som innkvarteringsoppdrag fordi de ikke fikk boret så mye og tidlig som planlagt [REDACTED]

[REDACTED]. Se referat fra telefonsamtale med Equinor ASA 14. august 2019, side 2.

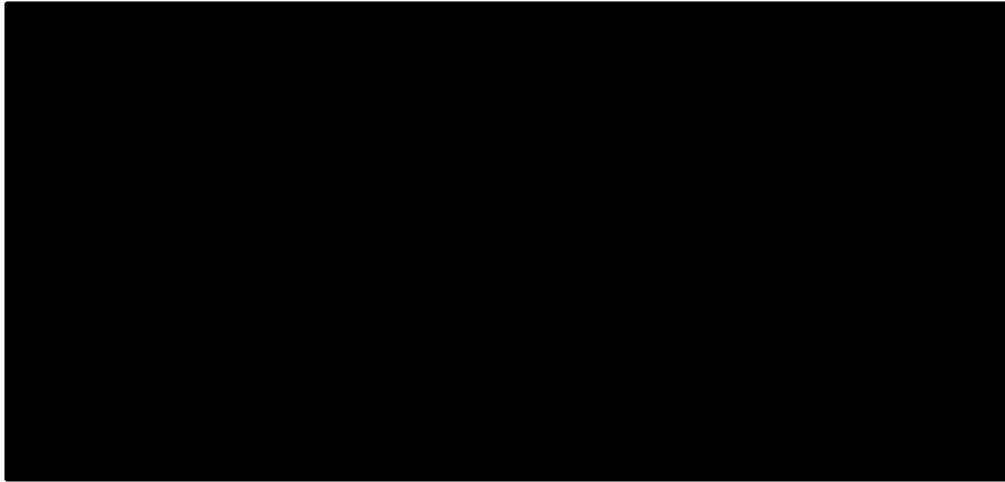
²⁰² Brev fra Advokatfirmaet Schjødt AS 27. juni 2019, side 2 til 5, 7 og 8, og brev fra Maersk Drilling AS 27. august 2019, punkt 2.

²⁰³ Brev fra Maersk Drilling AS 19. juni 2019, side 1 og 2, Meldingen, bilag 11, side 31.

²⁰⁴ Brev fra Maersk Drilling AS 19. juni 2019, side 2.

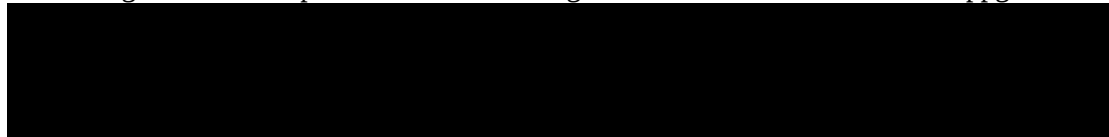
²⁰⁵ Brev fra Advokatfirmaet Schjødt AS 27. juni 2019, side 2.

²⁰⁶ Brev fra Advokatfirmaet BAHN AS 26. april 2019, vedlagt Floatel – Omhandler transaksjonen – [REDACTED]

Figur 3 Graf som viser utviklingen i bore- og innkvarteringsdagrater

- (194) Ettersom boreaktørene generelt får vesentlig bedre betalt i boremarkedet, vil ikke disse aktørene tilby sine enheter i innkvarteringsmarkedet med mindre det ikke er noen boreoppdrag tilgjengelig. Boreaktører vil heller ikke ta lengre innkvarteringsoppdrag dersom de forventer at de det vil komme boreoppdrag i fremtiden slik at innkvarteringsoppdraget vil fortrenge bedre betalte fremtidige boreoppdrag. Det er således Konkurransetilsynets vurdering at det generelt sett heller ikke eksisterer tilbudssidesubstitusjon fra boreaktører.
- (195) Konkurransetilsynet viser til at det er mer sannsynlig at etterspørselen i boremarkedet vil øke sammenlignet med etterspørselen i innkvarteringsmarkedet.²⁰⁷ EnscoRowan har oppgitt at

.²⁰⁸ Maersk har oppgitt at de ikke har noen planer om å tilby sine plattformer til offshore innkvarteringsoppdrag ettersom de posisjonerer seg mot fremtidige boreoppdrag.²⁰⁹

- (196) Konkurransetilsynet er basert på det ovennevnte av den oppfatning at det er flere forhold som tilsier at oppjekkbare boreplattformer ikke inngår i samme produktmarked som halvt nedsenkbare boligplattformer. Oppjekkbare boreplattformer vil kun benyttes til innkvarteringsoppdrag dersom det ikke er boreoppdrag tilgjengelig, og dersom kundene etterspør et lavt PoB-behov. Videre kan ikke oppjekkbare boreplattformer benyttes for oppdrag på havdybde over 150 meter, eller dersom oppdraget er knyttet til en flytende innretning. Oppjekkbare boreplattformer er også mindre aktuelle for oppdrag med mobilisering på vinterstid, og der det er mye infrastruktur eller dårlige forhold på havbunnen, jf. avsnitt (172). Tilsynet finner det imidlertid ikke nødvendig å ta endelig stilling til om oppjekkbare boreplattformer inngår i samme marked som halvt nedsenkbare boligplattformer, ettersom det ikke vil ha betydning for konklusjonen i saken. Konkurransespresset fra boreplattformaktører vil bli vurdert i konkurranseanalysen i kapittel 7.2.3 og 7.2.4.

5.2.5 Vurdering av hvorvidt TSV-fartøy inngår i samme produktmarked som halvt nedsenkbare boligplattformer

- (197) Offshore innkvarteringstjenester kan også tilbys ved bruk av såkalte TSV-fartøy. TSV-fartøy er ikke dedikerte innkvarteringsenheter, jf. kapittel 4.4.2.2. TSV-fartøy er utstyrt med spesialisert bore- og brønnutstyr og kobles til en offshore installasjon med gangbro, jf. avsnitt (87).
- (198) Partene viser til at TSV-fartøy kan benyttes som innkvarteringsfartøy.²¹⁰

²⁰⁷ Se også referat fra telefonsamtale med Rystad Energy AS 21. august 2019, side 3 og 4.

²⁰⁸ Brev fra Advokatfirmaet Schjødt AS 27. juni 2019, side 8.

²⁰⁹ Brev fra Maersk Drilling AS 19. juni 2019, side 3.

²¹⁰ Meldingen, side 10.

- (199) Prosafes Safe Scandinavia er det eneste TSV-fartøyet med SUT, jf. avsnitt (109).
- (200) Ettersom TSV-fartøy ikke er dedikerte innkvarteringsenheter og er utstyrt med spesialisert utstyr som benyttes til å bistå en plattform under boring, vil de generelt ha lavere PoB-kapasitet enn halvt nedsenkbare boligenheter. Safe Scandinavia har kapasitet på 159 sengeplasser, jf. avsnitt (109). Med en begrenset PoB-kapasitet vil tilsvarende begrensninger for bruk gjøre seg gjeldende for Safe Scandinavia som for W2W-fartøy og boreplattformer, jf. avsnitt (187) og (209). Ifølge Konkurransetilsynets oversikt over innkvarteringsoppdrag, jf. Tabell 4, var det kun to av totalt 13 oppdrag som krevde plass til færre enn 200 personer i perioden 2014-2018.
- (201) Det fremgår videre av Konkurransetilsynets oversikt over innkvarteringsoppdrag at det kun har vært ett oppdrag hvor et TSV-fartøy har blitt brukt til et rent innkvarteringsoppdrag i perioden 2014-2018. Aker BP benyttet Safe Scandinavia på Ula fra september 2018 til mai 2019.²¹¹ Av alle innkvarteringsoppdragene i Konkurransetilsynets oversikt, hadde dette oppdraget det nest laveste PoB-behovet på 100 personer. Ellers har Prosafe hatt et oppdrag for borestøtte med Safe Scandinavia, jf. avsnitt (70). Dette var et kombinasjonsoppdrag som innebar flere tjenester enn kun innkvartering.
- (202) Vår Energi og Aker BP har til Konkurransetilsynet oppgitt at de ikke benytter seg av TSV-fartøy.²¹² Lundin og Repsol oppgir at TSV-fartøy kan konkurrere om et innkvarteringsoppdrag dersom PoB-kapasiteten er stor nok.²¹³ Equinor påpeker at det eneste TSV-fartøyet som kan benyttes på norsk sokkel er Safe Scandinavia, som eies av Prosafe.²¹⁴
- (203) Partene har i melding til britiske konkurransemyndigheter angitt at TSV-fartøy primært tilbys som støttefartøy til boreoppdrag og sjelden bys for rene innkvarteringsoppdrag.²¹⁵ Ombyggingen fra dedikert innkvarteringsenhet til støttefartøy kostet om lag 2,4 milliarder kroner, jf. avsnitt (109). Det fremgår av partenes interne dokumenter [REDACTED] ²¹⁶ TSV-fartøy er altså mindre aktuelt for innkvarteringsoppdrag, også sett fra et tilbudssideperspektiv.
- (204) Basert på det ovennevnte er Konkurransetilsynet av den oppfatning at det er flere forhold som tilsier at TSV-fartøy ikke inngår i samme produktmarked som halvt nedsenkbare boligplattformer. TSV-fartøy har kun vært benyttet til innkvarteringstjenester i kombinasjonsoppdrag, med unntak av ett tilfelle der PoB-behovet var lavt. Innkvarteringsoppdrag er også mindre attraktive fra et tilbudssideperspektiv. Tilsynet finner det imidlertid ikke nødvendig å ta endelig stilling til om TSV-fartøy inngår i samme marked som halvt nedsenkbare boligplattformer, ettersom det ikke vil ha betydning for konklusjonen i saken. Konkurransespresset fra Prosafes Safe Scandinavia vil vurderes i konkurranseanalysen i kapittel 7.2.3.

5.2.6 Vurdering av hvorvidt W2W-fartøy inngår i samme marked som halvt nedsenkbare boligplattformer

- (205) Offshore innkvarteringstjenester kan også tilbys ved bruk av såkalte W2W-fartøy. W2W-fartøy er ikke dedikerte innkvarteringsenheter, jf. kapittel 4.4.2. W2W-fartøy er mindre ettskrogsfartøy, som kjører tett inntil boreinstallasjonen og kobler på gangbro når mannskap skal gå til og fra, jf. avsnitt (89). W2W-fartøy kan operere i alle dybder og er kompatible med

²¹¹ Brev fra Aker BP 17. juni 2019, vedlegg "Offshore Hotell – Tilsvar til Konkurransetilsynet 17.06.2019".

²¹² Brev fra Vår Energi AS 18. juni 2019 side 9 og brev fra Aker BP ASA 17. juni 2019 side 4.

²¹³ Brev fra Lundin Norway AS 17. juni 2019, side 2 og brev fra Repsol Norge AS 18. juni 2019 side 2.

²¹⁴ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019, side 5.

²¹⁵ E-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 8. juli 2019, vedlagt melding om foretakssammenslutning til britiske konkurransemyndigheter, punkt 12.5.

²¹⁶ Brev fra Advokatfirmaet BAH AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe –

faste og flytende innretninger, men er kun godkjent til bruk på ubemannede plattformer på norsk sokkel, jf. avsnitt (89) og (91).

- (206) Partene anfører at W2W-fartøy inngår i det relevante produktmarkedet, jf. avsnitt (139), og at de vil møte konkurranse fra W2W-fartøy drevet av blant annet Island Offshore og Olympic Offshore.²¹⁷ Partene estimerer at de møter faktisk konkurranse fra minst seks W2W-fartøy.²¹⁸
- (207) Etter norsk lovgivning kan W2W-fartøy, som nevnt, kun benyttes på ubemannede plattformer på norsk sokkel, jf. avsnitt (205). Av de totalt 13 innkvarteringsoppdragene som fant sted på norsk sokkel i perioden 2014 til 2018 har Konkurransetilsynet fått oppgitt at alle oppdragene foregikk på bemannede installasjoner, jf. avsnitt (61). W2W-fartøy ville således ikke vært et alternativ for noen av disse.
- (208) Ettersom W2W-fartøy er avhengige av å legge seg tett inntil installasjonen når mannskap skal gå til og fra, vil bruken være begrenset som følge av værforhold. W2W-fartøy vil måtte koble fra ved tre og en halv til fire meter bølger og til ved to og en halv til tre meter bølger, noe som er lavere enn for boligskip, jf. avsnitt (176).²¹⁹ Flere aktører fremholder at W2W-fartøy begrenses av værforhold og kun kan benyttes i sommerhalvåret.²²⁰
- (209) Kapasiteten på W2W-fartøy er videre vesentlig lavere enn for dedikerte boligplattformer. De fleste W2W-fartøy har en kapasitet på opptil 120 personer, jf. avsnitt (90). Bruken av W2W-fartøy vil således begrenses til oppdrag av mindre størrelse.²²¹ Av de totalt 13 oppdragene for offshore innkvarteringstjenester som fant sted på norsk sokkel i 2014 til 2018 var det kun to oppdrag med PoB-krav på færre enn 120 personer, jf. Tabell 4.
- (210) For slike mindre oppdrag vil W2W-fartøy på sin side være gunstige fordi de er raskere å mobilisere enn halvt nedsenkbare eller oppjekkbare enheter, og fordi en mindre enhet betyr lavere rater.²²²
- (211) Det fremgår av Prosafes interne dokumenter at W2W-fartøy anses for å utgjøre en lav risiko for konkurranse.²²³ W2W-fartøy er heller ikke nevnt i Floatels interne dokumenter som omtaler hvem selskapet anser som sine konkurrenter.²²⁴ De fleste aktørene Konkurransetilsynet har vært i kontakt med har også oppgitt at W2W-fartøy per i dag ikke representerer reell konkurranse for dem.²²⁵ Vår Energi og Lundin har oppgitt at det kan være aktuelt å benytte W2W-fartøy dersom dette ble tillatt på bemannede plattformer.²²⁶

²¹⁷ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 8. juli 2019, vedlagt melding om foretakssammenslutning til britiske konkurransemyndigheter, side 17.

²¹⁸ Meldingen, side 18.

²¹⁹ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 8. juli 2019, vedlagt melding om foretakssammenslutning til britiske konkurransemyndigheter, side 28.

²²⁰ Brev fra Repsol Norge AS 17. juni 2019, side 2, fra COSL Drilling Europe AS 17. juni 2019 side 3, fra Master Marine AS 17. juni 2019, side 6, 7 og 9 og fra Edda Accommodation Norway AS 19. juni 2019, side 4 og 6.

²²¹ Brev fra Master Marine A/S 17. juni 2019, side 6, 7 og 9, og fra Edda Accommodation Norway AS 19. juni 2019, side 4 og 6.

²²² Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 8. juli 2019, vedlagt melding om foretakssammenslutning til britiske konkurransemyndigheter side 28, punkt 12.40, fra COSL Drilling Europe AS 17. juni 2019, side 3

²²³ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe – Board Papers 2019 – [redacted], vedlagt Prosafe – Board Papers 2018 – [redacted]

²²⁴ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Floatel – Konkurransen i markedet – [redacted]

²²⁵ Brev fra COSL Drilling Europe AS 17. juni 2019, side 3, fra Master Marine AS 17. juni 2019, side 10, fra Teekay Offshore Production Holdings AS 2. august 2019, side 8 og fra PACC Offshore Services Holdings Ltd. 16. august 2019, side 7. Det følger også av referat fra telefonsamtale med Edda Accommodation Norway AS 18. juli 2019, side 5 at de ikke anser W2W-fartøy for å være i direkte konkurranse med boligskip.

²²⁶ Brev fra Lundin Norway AS 17. juni 2019, side 2 og fra Vår Energi AS 26. august 2019, side 9.

- (212) Konkurransetilsynet er basert på det ovennevnte av den oppfatning at W2W-fartøy ikke inngår i det relevante produktmarkedet. W2W-fartøy er ikke et alternativ for oppdrag i tilknytning til bemannede boreplattformer, hvilket utgjør mesteparten av oppdragene. Videre har W2W-fartøy vesentlig mindre kapasitet og store begrensninger knyttet til værforhold.

5.2.7 Vurdering av hvorvidt sengeplasser på nærliggende plattformer inngår i samme produktmarked som halvt nedsenkbare boligplattformer

- (213) Partene anfører at sengeplasser på nærliggende plattformer bør inkluderes i det relevante produktmarkedet, da slik kapasitet i flere tilfeller vil være et alternativ til å benytte en boligplattform.²²⁷ Partene viser til at olje- og gassoperatørene kan leie tilgjengelig innkvartering fra plattformer i nærheten (enten fra egne plattformer eller plattformer der tredjeparter er operatører) og transportere personell til arbeidsplassen ved hjelp av helikoptre eller W2W-fartøy.²²⁸
- (214) Hvorvidt innkvartering på en nærliggende plattform vil representere et realistisk alternativ vil i hvert enkelt tilfelle avhenge av avstanden til en slik plattform, hvor stor PoB-kapasiteten er, og om denne PoB-kapasiteten i det hele tatt er ledig.
- (215) Rystad har på vegne av partene utarbeidet en analyse av forventet etterspørsel på norsk sokkel etter offshore innkvarteringstjenester i årene 2019 til 2025.²²⁹ I denne rapporten blir det identifisert 57 mulige prosjekter i perioden. For hvert prosjekt har Rystad tatt stilling til om det er "sannsynlig", "mulig" eller "usannsynlig" at sengeplasser på nærliggende plattformer kan benyttes. For 35 av prosjektene har Rystad angitt det som "usannsynlig" at nærliggende plattformer kan benyttes, mens for de resterende 22 prosjektene angis det som "mulig". Å benytte sengeplasser på nærliggende plattformer er altså ikke angitt som "sannsynlig" for noen av de 57 mulige prosjektene Rystad har identifisert.
- (216) Enkelte av kundene i Konkurransetilsynets høringsrunde har oppgitt at en slik løsning representerer et alternativ, mens andre har oppgitt at et slikt alternativ vil være vesentlig mer kostbart eller øke ulykkesrisiko drastisk.²³⁰ I den grad tilbydere av offshore innkvarteringstjenester har svart tilsynet på hvorvidt de konkurrerer med sengeplasser på nærliggende plattformer, har de stort sett svart at de konkurrerer i liten grad eller ikke i det hele tatt.²³¹
- (217) Bruk av nærliggende installasjoner kan være et alternativ til å leie innkvarteringsenheter, hvilket kan ha betydning for nivået på etterspørselen. Når kundene først har identifisert et behov for ekstern innkvartering på installasjonen, er imidlertid ikke nærliggende installasjoner et mulig substitutt for kundene. Konkurransetilsynet anser derfor ikke sengeplasser på nærliggende plattformer som en del av det relevante produktmarkedet.

5.2.8 Konklusjon produktmarkedsavgrensning

- (218) På bakgrunn av det ovennevnte anser Konkurransetilsynet det relevante produktmarkedet for å omfatte offshore innkvarteringstjenester med halvt nedsenkbare boligplattformer med SUT. Tilsynet finner det ikke nødvendig å ta endelig stilling til hvorvidt oppjekkbare boligplattformer, boligskip, oppjekkbare boreplattformer og TSV-fartøy med SUT inngår i samme marked som halvt nedsenkbare boligplattformer med SUT, ettersom det ikke vil ha betydning for konklusjonen i saken. Konkurransetilsynet finner videre at W2W-fartøy og sengeplasser på nærliggende plattformer ikke inngår i det relevante produktmarkedet. Ettersom det ikke finnes boligskip med SUT, vil konkurransepress fra aktører med boligskip vurderes under potensiell konkurranse, mens konkurransepresset fra aktører med oppjekkbare

²²⁷ Meldingen, side 13.

²²⁸ Meldingen, side 9.

²²⁹ Meldingen, side 5, og bilag 11 "Rystad Energy Report".

²³⁰ Brev fra Lundin Norway AS 17. juni 2019, side 2, fra Aker BP ASA 17. juni 2019, side 4, fra ConocoPhillips Skandinavia AS 17. juni 2019, side 4, fra Repsol Norge AS 18. juni 2019, side 2, og fra Vår Energi AS 18. juni side 9.

²³¹ Brev fra COSL Drilling Europe AS 17. juni 2019, side 4, fra Edda Accommodation Norway AS 19. juni 2019, side 6, og fra Teekay Offshore Production Holdings AS 2. august 2019, side 8.

boligplattformer, boreplattformer og TSV-fartøy vil bli vurdert nærmere i konkurranseanalysen i kapittel 7.2.3 og 7.2.4.

5.3 Geografisk markedsavgrensning

- (219) Et relevant geografisk marked er et område hvor virksomheten ved salg eller etterspørsel av produkter og tjenester møter tilstrekkelig ensartede konkurransevilkår, og som kan holdes atskilt fra tilgrensende områder, særlig fordi konkurransevilkårene der er merkbart forskjellige.²³² Også det relevante geografiske markedet avgrenses med utgangspunkt i etterspørernes og tilbydernes substitusjonsmuligheter. Normalt er transportkostnadene den faktoren som har størst betydning for et markeds geografiske utstrekning.

5.3.1 Konkurransetilsynets vurdering av det relevante geografiske markedet

- (220) Aktører som skal operere på norsk sokkel må ha SUT og forholde seg til norsk arbeidsmiljølov og norske tariffavtaler, jf. kapittel 4.5. Særnorske krav på norsk sokkel medfører at konkurransevilkårene på norsk sokkel skiller seg fra dem man ser andre steder i verden. Det er Konkurransetilsynets vurdering at aktører med innkvarteringsenheter uten SUT ikke på kort tid og uten betydelige tilleggskostnader og vesentlig risiko kan entre det norske markedet, jf. kapittel 5.2.1. Disse forholdene indikerer etter tilsynets vurdering at norsk sokkel er et eget marked.
- (221) For å kunne konkurrere effektivt om oppdrag på norsk sokkel, må aktører også ha mulighet til å ha innkvarteringsenheter tilgjengelig på oppdragsstedet ved oppstart av oppdraget.
- (222) Alle utenom én dedikerte offshore innkvarteringsenheter med SUT befinner seg for tiden på norsk sokkel, jf. Tabell 6. Prosafes Safe Boreas er for tiden på oppdrag på britisk sokkel, mens Floatels Endurance er tilbake i Norge etter å ha fått utført garantiarbeid ved et verft i Singapore.²³³
- (223) Hvorvidt aktører som ikke har tilgjengelige enheter på norsk sokkel, kan anses å være en del av markedet, avhenger av tiden, kostnadene og risikoen forbundet med å flytte innkvarteringsenhetene til oppdragsstedet. Dette må også sees i sammenheng med oppdragenes størrelse og ledetiden mellom utlysning og oppstart for oppdragene.
- (224) Partene viser til at olje- og gassoperatører som etterspør innkvarteringstjenester vil motta tilbud fra aktører uavhengig av hvor innretningene er lokalisert. Videre viser partene til at innkvarteringsenhetene er mobile og kan flyttes mellom de ulike regionene i verden avhengig av hvor de får oppdrag. Partene har også fremlagt dokumentasjon som viser faktiske forflytninger av de ulike innkvarteringsenhetene mellom regioner. Partene anfører på denne bakgrunn at markedet for offshore innkvarteringstjenester er globalt.²³⁴
- (225) Det er Konkurransetilsynets vurdering at det både er kostbart og tidkrevende å flytte innkvarteringsenheter over store avstander. For eksempel kostet mobiliseringene av Prosafes Safe Notos og Safe Euris fra verft i Kina til oppdrag i Brasil over [REDACTED] millioner USD og tok [REDACTED].²³⁵ Som det fremgår av Tabell 5 har gjennomsnittlig kontraktsverdi for oppdrag med oppstart etter 2014 vært [REDACTED] millioner USD. Videre er også ledetiden for oppdrag i Nordsjøen per januar 2019 i gjennomsnitt under [REDACTED] måneder, men ofte mindre, jf. avsnitt (150) og Figur 1. Mobiliseringskostnadene og –tiden knyttet til å flytte innkvarteringsenheter over store avstander, kan således for de fleste oppdrag anses som betydelige.
- (226) Kostnadene forbundet med å flytte en innkvarteringsenhet mellom ulike lokasjoner på norsk sokkel er omtrent de samme som å flytte innkvarteringsenheter mellom norsk og britisk sokkel. Historisk sett viser Prosafes oversikt over faktiske mobiliseringskostnader at [REDACTED]

²³² ESAs kunngjøring, avsnitt 8

²³³ https://www.marinetraffic.com/no/ais/details/ships/shipid:2378437/imo:9671589/mmsi:310675000/vessel:FL_OATEL%20ENDURANCE

²³⁴ Meldingen, side 15 og bilag 9.

²³⁵ Meldingen, bilag 9 og e-post fra Advokatfirmaet BAHN AS 15. august 2019, vedlegg "NCA Response Q3 Q5 REV02".

[REDACTED], men forskjellene er etter Konkurransetilsynets vurdering ikke vesentlige. For eksempel tok Prosafes mobiliseringer mellom ulike lokasjoner innad på norsk eller britisk sokkel i gjennomsnitt [REDACTED] dager og koster [REDACTED] millioner USD, mens mobiliseringer mellom norsk og britisk sokkel tok i gjennomsnitt [REDACTED] dager og kostet [REDACTED] millioner USD.²³⁶

- (227) Høye mobiliseringskostnader og tiden det tar å flytte offshore innkvarteringsenheter tilsier etter Konkurransetilsynets vurdering at innkvarteringsenheter lokalisert i andre oljeproduserende regioner ikke vil være konkurransedyktig for de fleste enkeltoppdrag på norsk sokkel. For innkvarteringsenheter lokalisert i Storbritannia som allerede har SUT, anser tilsynet imidlertid ikke tiden og kostnadene med gjeninntreden på det norske markedet som betydelige. Tilsvarende vil etter tilsynets oppfatning gjelde for enheter med SUT lokalisert i øvrige deler av Nordsjøen.
- (228) Partenes enheter med SUT har kun vært på oppdrag på norsk og britisk sokkel, med enkelte få unntak rett etter bygging på verft i Asia og før enhetene fikk oppdrag på norsk sokkel.²³⁷ Etter at enhetene fikk sine første oppdrag på norsk sokkel, og dermed også SUT, har enhetene kun hatt oppdrag på norsk og britisk sokkel.²³⁸
- (229) Siden COSL Rivals siste oppdrag på norsk sokkel endte i 2011, har Rival tatt oppdrag på britisk sokkel og deretter vært i opplag i Kristiansand, jf. avsnitt (124). Master Marines Haven var i perioden 2015 til 2016 på oppdrag på dansk sokkel, men har ellers vært på oppdrag på norsk sokkel eller i opplag i Norge, jf. avsnitt (119).
- (230) Disse eksemplene viser at innkvarteringsenheter med SUT i stor grad også befinner seg på norsk sokkel eller i nærheten av norsk sokkel.
- (231) I Prosafes interne dokumenter [REDACTED]²³⁹
[REDACTED]²⁴⁰
[REDACTED]²⁴¹ Konkurransetilsynet viser til at det i et strategidokument for Prosafe for 2018 fremgår at [REDACTED]
[REDACTED]²⁴² Det fremgår videre av Prosafes interne dokumenter at Prosafe anser [REDACTED]²⁴³
- (232) I Floatels interne dokumenter blir [REDACTED]²⁴⁴

²³⁶ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 15. august 2019, vedlegg "NCA Response Q3 Q5 REV02".

²³⁷ Meldingen, bilag 1 og 4.

²³⁸ Meldingen, bilag 1 og 4.

²³⁹ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe – Board Papers 2018 – [REDACTED], samt vedlagt Prosafe – Board Papers 2017 – [REDACTED].

²⁴⁰ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe – Board Papers 2018 – [REDACTED].

²⁴¹ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe – Board Papers 2018 – [REDACTED].

²⁴² Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe – Board Papers 2018 – [REDACTED].

²⁴³ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe – [REDACTED].

²⁴⁴ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Floatel – [REDACTED].

- (233) Britiske konkurransemyndigheter har i tidligere saker i boreriggmarkedet indikert (uten å konkludere endelig) at norsk sokkel er et eget marked atskilt fra britisk sokkel og resten av verden.²⁴⁵ De viser blant annet til at norsk arbeidsmiljølov er strengere enn britisk blant annet knyttet til skiftordninger for de ansatte. Dette medfører at kostnadene ved å operere en plattform i Norge er høyere enn i UK (om lag 10 prosent). I tillegg vises det til at prisene/dagratene er ulike og varierer i et ulikt mønster, og at det i liten grad flyttes plattformer mellom de ulike soklene. Kostnadene med å flytte en plattform mellom britisk og norsk sokkel anses imidlertid ikke å være betydelige. En artikkel fra petroleumsøkonom Petter Osmundsen fra 2012 om det norske riggmarkedet tar også til orde for et eget særnorsk riggmarked, først og fremst på grunn av de særnorske kravene.²⁴⁶
- (234) Høringssvar fra kunder og andre aktører i markedet underbygger også en nasjonal avgrensning av markedet, hovedsakelig som følge av det særnorske regelverket.²⁴⁷

5.3.2 Konklusjon geografisk markedsavgrensning

- (235) Konkurransetilsynet avgrenser på bakgrunn av det ovennevnte det relevante geografiske marked til å omfatte norsk sokkel. Det er tilsynets vurdering at innkvarteringsenheter med SUT lokalisert på britisk sokkel i løpet av relativt kort tid og uten vesentlige kostnader og risiko kan gjenentre det norske markedet, og at disse enhetene dermed inngår i markedet som omfatter norsk sokkel. Innkvarteringsenheter med SUT lokalisert i andre deler av verden vil etter tilsynets vurdering normalt ikke anses som en del av det norske markedet. Dette vil imidlertid avhenge av ledetiden og kontraktsverdien for det enkelte oppdraget. Det er imidlertid ikke nødvendig å ta endelig stilling til dette ettersom det ikke har avgjørende betydning for konklusjonen i saken.

5.4 Konklusjon markedsavgrensning

- (236) Konkurransetilsynet legger etter dette til grunn at det relevante markedet er tilbud av offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel. Det relevante produktmarkedet avgrenses mot enheter som ikke har SUT. Dette markedet blir i det følgende omtalt som det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester.

6 Alternativsituasjon

6.1 Rettslig utgangspunkt

- (237) Konkurransetilsynet skal forby foretakssammenslutninger som i betydelig grad vil hindre effektiv konkurranse. Det er ikke grunnlag for å forby en transaksjon der det er sannsynlig at konkurranseforholdene vil svekkes i like stor, eller i større grad, uten foretakssammenslutningen. I dette ligger et krav om årsakssammenheng.²⁴⁸
- (238) Kravet til årsakssammenheng innebærer at Konkurransetilsynet må sammenligne konkurransesituasjonen som vil oppstå dersom foretakssammenslutningen gjennomføres med den mest sannsynlige markedsutviklingen uten foretakssammenslutningen (alternativsituasjonen).²⁴⁹ I fastleggelsen av alternativsituasjonen i Aspiro-saken fant departementet at den mest sannsynlige markedsutviklingen uten foretakssammenslutningen måtte legges til grunn.²⁵⁰

²⁴⁵ ME/6768/18 Ensco-Rowan, side 11 og ME/3310/07 Transocean-Globalsantafe, side 7 til 10.

²⁴⁶ Petter Osmundsen (2012) "Rigg, spesifikke investeringer og markedsrett".

²⁴⁷ Se f.eks. brev fra Østensjø Rederi AS 19. juni 2019, fra Advokatfirmaet Schjødt AS 27. juni 2019, fra Teekay Offshore Production Holdings AS 2. august 2019, fra PACC Offshore Services Holdings Ltd. 16. august 2019, fra Equinor ASA 19. juni 2019 og fra Vår Energi AS 18. juni 2019.

²⁴⁸ Kommisjonens retningslinjer for vurdering av horisontale foretakssammenslutninger (2004/C 31/03), avsnitt 9 jf. avsnitt 2, og sak COMP/M.6360 – Nynas/Shell/ Harburg Refinery avsnitt 307 til 311.

²⁴⁹ Kommisjonens retningslinjer for vurdering av horisontale foretakssammenslutninger (2004/C 31/03), avsnitt 9.

²⁵⁰ Fornyings- og administrasjonsdepartementets vedtak 17. april 2009 på klage på Konkurransetilsynets vedtak V2008-22 Opplysningen Mobil AS – Aspiro Søk AS. Se også EU-domstolens dom i sak C-12/03 P *Kommisjonen mot Tetra Laval*, premiss 42 og 43.

- (239) Normalt vil status quo være det beste anslaget på hvordan markedet hadde utviklet seg uten foretakssammenslutningen. Departementet uttrykte dette på følgende måte i Aspiro-saken:
- "Normalt vil konkurransesituasjonen før foretakssammenslutningen være det beste anslaget på hvordan denne vil utvikle seg dersom foretakssammenslutningen ikke hadde funnet sted".*²⁵¹
- (240) Departementets uttalelse er i tråd med Kommisjonens retningslinjer for vurdering av horisontale foretakssammenslutninger, hvor det uttales at:
- "In assessing the competitive effects of a merger, the Commission compares the competitive conditions that would result from the notified merger with the conditions that would have prevailed without the merger. In most cases the competitive conditions existing at the time of the merger constitute the relevant comparison for evaluating the effects of a merger."*²⁵²
- (241) I enkelte saker kan det imidlertid etter en konkret vurdering være holdepunkter for å legge en annen alternativsituasjon enn status quo til grunn ved vurderingen av om lovens inngrepsvilkår er oppfylt, da status quo ikke kan anses som det beste anslaget på fremtidig markedsutvikling uten foretakssammenslutningen, jf. samme punkt i Kommisjonens retningslinjer:
- "However, in some circumstances, the Commission may take into account future changes to the market that can reasonably be predicted. It may, in particular, take account of likely entry or exit of firms if the merger did not take place when considering what constitutes the relevant comparison".*²⁵³
- (242) Ved fastsettelsen av alternativsituasjonen er det således den sannsynlige markedsutviklingen uten foretakssammenslutningen som skal legges til grunn. For at en annen markedsutvikling skal anses som mer sannsynlig enn status quo, må den alternative markedsutviklingen ha støtte i konkrete holdepunkter og analyser, jf. Kommisjonens vedtak i Universal/EMI:
- "Absent exceptional circumstances (for example, a failing firm situation), this pre-merger situation is the relevant framework against which to assess the likely effects on competition of the proposed concentration. [...] The notifying party did not put forward convincing arguments or evidence as to why the Commission should deviate from this principle".*²⁵⁴
- (243) I Hutchison 3G Italy/Wind/JV uttaler Kommisjonen at:
- "It is for the Parties to provide in due time all the relevant information necessary to show that it can be reasonably predicted that a deterioration of the competitive structure would have occurred in the absence of the concentration."*²⁵⁵
- (244) Ved fastsettelsen av alternativsituasjonen er det således den sannsynlige markedsutviklingen uten foretakssammenslutningen som skal legges til grunn, det vil si at foretakssammenslutningen ikke hadde funnet sted.

6.2 Partenes hovedanførsler til alternativsituasjonen

- (245) Partene anfører i tilsvaret at Konkurransetilsynet legger til grunn feil alternativsituasjon i denne saken.²⁵⁶
- (246) Partene anfører at Konkurransetilsynet ved vurderingen av alternativsituasjonen ikke hensyntar bortfallet av etterspørsel i markedet på en tilstrekkelig måte.²⁵⁷ Ifølge partene har det vært et paradigmeskifte som har ført til at etterspørselen etter offshore

²⁵¹ Fornyings- og administrasjonsdepartementets vedtak 17. april 2009 på klage på Konkurransetilsynets vedtak V2008-22, punkt 7.1. Tilsvarende også i punkt 7.5.

²⁵² Kommisjonens retningslinjer for vurdering av horisontale foretakssammenslutninger (2004/C 31/03), avsnitt 9.

²⁵³ Kommisjonens retningslinjer for vurdering av horisontale foretakssammenslutninger (2004/C 31/03), avsnitt 9.

²⁵⁴ Sak M. 6458, Universal/EMI, avsnitt 410.

²⁵⁵ Sak M. 7758, Hutchison 3G Italy/Wind/JV, avsnitt 242.

²⁵⁶ Tilsvaret, side 1 og 36. Partene har også anført dette på møtene 16. august og 9. september 2019, samt i brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. august 2019.

²⁵⁷ Tilsvaret, side 5.

innkvarteringstjenester på norsk sokkel på varig basis i praksis har bortfalt. Partene viser til at dette også bekreftes av partenes kunder, og at kundene av den grunn er bekymret for leveringssikkerheten knyttet til offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel.

- (247) Partene anfører at Konkurransetilsynet i varselet ikke har gjort noe forsøk på å vurdere om den sannsynlige etterspørselen er nok til å opprettholde dagens tilbud.²⁵⁸ Det er ifølge partene klart at bortfallet av etterspørsel på norsk sokkel leder til at de må søke arbeid for sine innkvarteringsenheter med SUT i andre regioner og innen andre bruksområder.²⁵⁹
- (248) Partene anfører at Konkurransetilsynet istedenfor legger for mye vekt på partenes interne dokumenter når tilsynet vurderer den sannsynlige markedsutviklingen uten foretakssammenslutningen.²⁶⁰ Videre viser partene til at de interne dokumentene ikke lenger er representative ettersom markedet har utviklet seg ytterligere i negativ retning den siste tiden, og at dette er noe partene har blitt oppmerksomme på i forbindelse med tilsynets informasjonsinnhenting. Ifølge partene må tilsynet vurdere faktum tilgjengelig på vedtakstidspunktet²⁶¹ og gjøre en økonomisk vurdering av sannsynligheten for at partene opprettholder tilbudet med utgangspunkt i forventet etterspørsel.²⁶²
- (249) På bakgrunn av det ovennevnte anfører partene at Konkurransetilsynet må legge til grunn en alternativsituasjon der dagens tilbudssituasjon ikke opprettholdes, og der det er overveiende sannsynlig at det ikke vil være konkurranse mellom Prosafe og Floatel i fravær av foretakssammenslutningen.²⁶³

6.3 Konkurransetilsynets vurdering av alternativsituasjon

- (250) I vurderingen av alternativsituasjonen skal Konkurransetilsynet legge til grunn den markedsutviklingen som fremstår mest sannsynlig uten foretakssammenslutningen. For at en annen markedsutvikling skal anses som mer sannsynlig enn status quo, må den alternative markedsutviklingen ha støtte i konkrete holdepunkter og analyser, jf. avsnitt (242).
- (251) Konkurransetilsynet vil ved denne vurderingen ta utgangspunkt i informasjon som forelå på meldingstidspunktet,²⁶⁴ herunder interne dokumenter fra partene. Årsaken til dette er at dokumentasjon utformet etter dette tidspunktet kan være påvirket av den pågående prosessen med tilsynet om foretakssammenslutningen. Dersom det fremkommer konkret, objektiv informasjon av betydning for tilsynets vurdering etter meldingstidspunktet, vil tilsynet hensynta slik informasjon frem til vedtakstidspunktet.
- (252) Partenes interne dokumenter fra før meldingstidspunktet vil være en sentral kilde til informasjon for vurderingen av partenes sannsynlige atferd i markedet uten foretakssammenslutningen. Partene er de nærmeste til å vurdere sitt eget fremtidige tilbud i markedet, og følgelig er partenes egne vurderinger sentrale for analysen av om den fremtidige markedsituasjonen vil endres uten foretakssammenslutningen. Det er partenes beslutning om de selv vil gjøre markedsmessige endringer som har betydning for konkurransesituasjonen. I partenes vurdering vil de ta inn over seg fremtidige forventninger om endringer i etterspørselen, og slike vurderinger av markedsutsiktene vil etter Konkurransetilsynets oppfatning normalt gjenfinnes i interne dokumenter. Ved vurderingen av innholdet i partenes interne dokumenter må tilsynet vurdere i hvilken grad disse dokumentene er påvirket av den pågående prosessen med tilsynet om foretakssammenslutningen.
- (253) I denne saken anfører partene at de selv har overvurdert markedsutsiktene og at Konkurransetilsynet må se bort fra informasjonen som fremkommer i interne dokumenter angående markedsutsiktene, og legge mer vekt på andre informasjonskilder i vurderingen av

²⁵⁸ Tilsvaret, side 14.

²⁵⁹ Tilsvaret, side 7, 13 og 41.

²⁶⁰ Tilsvaret, side 36.

²⁶¹ Tilsvaret, side 35.

²⁶² Tilsvaret, side 5 og vedlegg 1, "Hjelmeng – Vurdering av varsel Floatel-Prosaf", side 7.

²⁶³ Tilsvaret, side 43.

²⁶⁴ Sak T-374/00 *Verband der freien Rohrwerke and Others v Commission*, avsnitt 170 med videre henvisninger. Se også Hjelmeng (2016), "Årsaksvurderinger i konkurranseretten - særlig om det kontrafaktiske scenariet" i Tidsskrift for forretningsjus, side 10 til 45 (på side 29).

alternativsituasjonen. Tilsynet har med bakgrunn i partenes anførsel om at interne dokumenter gir et feilaktig bilde av fremtidig etterspørsel og tilbud i denne saken, gjort en ytterligere gjennomgang også av andre kilder. Denne gjennomgangen omfatter forhold som kan belyse fremtidig etterspørsel og i hvilken grad endringer i forventet etterspørsel vil påvirke tilbudet og derigjennom konkurransesituasjonen for nye oppdrag. Basert på dette gjør tilsynet en vurdering av om det foreligger konkrete holdepunkter for å legge til grunn en annen alternativsituasjon enn status quo.

- (254) I kapittel 6.3.1 vil Konkurransetilsynet gjennomgå og vurdere interne dokumenter som er relevant for vurderingen av alternativsituasjonen. Videre vil tilsynet vurdere henholdsvis fremtidig etterspørsel og hvordan endringer i fremtidig etterspørsel vil påvirke partenes tilbud og derigjennom konkurransesituasjonen for nye oppdrag i kapitlene 6.3.2 og 6.3.3. I kapittel 6.3.4 vil tilsynet konkludere vedrørende relevant alternativsituasjon.

6.3.1 Interne dokumenter

- (255) Konkurransetilsynet har i denne saken gjennomgått en rekke interne dokumenter fra partene, både fra tiden før og etter meldingstidspunktet.

- (256) I en presentasjon fremlagt for styret i Prosafe [redacted] ²⁶⁵ [redacted] ²⁶⁶ [redacted] ²⁶⁷ Tilsynet viser videre til at Prosafe i samme styremøte uttaler at [redacted]

og [redacted] ²⁶⁸ I første kvartalsrapport for 2019 fra 9. mai 2019 oppgir Prosafe at "As anticipated, there is a limited opportunity for additional North Sea work in 2019. However, there are tendering requirements from 2020 and beyond". ²⁶⁹ Dette viser etter tilsynets vurdering at Prosafe på dette tidspunktet hadde en positiv holdning til markedets utvikling.

- (257) Tilsvarende fremtidsutsikter fremkommer av Prosafes årsrapport for 2018 hvor det gis uttrykk for at: "The most important feature of the North Sea market is the return of activity related to maintenance and modification which traditionally has been the main activity driver". ²⁷⁰ I Prosafes styremøte [redacted] ²⁷¹ Samlet tilsier styredokumentene at Prosafe [redacted].

- (258) Konkurransetilsynet viser til at Floatel i en presentasjon til styret i forbindelse med transaksjonen

²⁶⁵ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe – Board Papers 2018 – [redacted]

²⁶⁶ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe – Board Papers 2018 – [redacted]

²⁶⁷ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe – Board Papers 2018 – [redacted]

²⁶⁸ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe – Board Papers 2018 – [redacted]

²⁶⁹ Prosafe Second Quarter and First Half Report 2019, side 3. Dokumentet er tilgjengelig på <https://ml-eu.globenewswire.com/Resource/Download/186f8f2c-887c-463a-82d2-5fc4a3a323ef>

²⁷⁰ Meldingen, bilag 3 Prosafes årsrapport, side 14.

²⁷¹ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe – Board papers 2019 – [redacted]

²⁷² Tilsvarende ble kommunisert i tilknytning til kapitalforhøyelse ("offering memorandum") i september 2018:

²⁷³ Selv om nevnte dokumenter er utarbeidet med tanke på en investeringssituasjon finner tilsynet det likevel relevant for vurderingen av partenes syn på fremtidig markedsutvikling. Tilsynet viser til at tilsvarende markedsforståelse legges til grunn i Floatels årsrapport med referanse til global situasjon: "*A higher drilling activity and general improvement within offshore oil services we believe will pave the way for future accomodation charters*".²⁷⁴

(259) Videre viser Konkurransetilsynet til at Prosafe i styremøte oppgir det som viktig for selskapet å og at det er viktig å

(260) Etter varselet har Konkurransetilsynet innhentet partenes styredokumenter utformet etter meldingstidspunktet.²⁷⁶

(261) I Prosafes styremøte

(262) I samme møte ble det presentert

²⁷² Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Floatel – Omhandler transaksjonen –

²⁷³ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Floatel –

²⁷⁴ Meldingen, bilag 6 - Floatels årsregnskap for 2018, side 8. Formuleringen er gjentatt i Floatels interimrapport for andre kvartal 2019, side 4, tilgjengelig på <http://floatel.se/sites/default/files/1009636623/Q2%20Report%202019.pdf>.

²⁷⁵ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe –

²⁷⁶ Pålegg sendt Advokatfirmaet BAHR 19. september 2019, besvart 22. september 2019.

²⁷⁷ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 22. september 2019, vedlagt Prosafe –

²⁷⁸ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 22. september 2019, vedlagt Prosafe –

Øvrige områder er

- (263) Presentasjonen av Prosafes kvartalsrapport 22. august 2019 inneholder et søylediagram for "*Tendering activity – 3 year rolling forecast*" hvor antallet prosjekter med "*above 50 % Probability of Tender*" i Nordsjøen er anslått til i underkant av 30, i tillegg til om lag 30 prosjekter i øvrige deler av verden.²⁷⁹
- (264) I Prosafes interne dokumenter vises det også til [REDACTED].²⁸⁰
- (265) [REDACTED]
[REDACTED] I en markedsoppdatering presentert for styret i Floatel i september 2019 [REDACTED]
[REDACTED]²⁸¹
- (266) I samme presentasjon under overskriften [REDACTED] er det oppgitt [REDACTED]. Tilsvarende er det oppgitt [REDACTED].²⁸²
- (267) Normalt vil Konkurransetilsynet være forsiktige med å se hen til interne dokumenter etter meldingstidspunktet, da slike dokumenter som nevnt kan være påvirket av den pågående prosessen med tilsynet, jf. avsnitt (251). Insentivene til partene vil imidlertid etter tilsynets oppfatning i denne saken trekke i retning av å undervurdere markedsutsiktene, ettersom partene anfører at fremtidig norsk etterspørsel på varig basis i praksis er bortfalt, jf. kapittel 6.2. Partenes anslag på den fremtidige markedsituasjonen i de interne dokumentene mellom meldings- og varselstidspunktet vil derfor etter tilsynets vurdering kunne være relevante i analysen av den fremtidige etterspørselssituasjonen.
- (268) Etter varselstidspunktet har Prosafe sendt ytterligere dokumentasjon 17. og 22. oktober 2019, som de anfører er vesentlig informasjon for å forstå den situasjonen selskapet er i på det nåværende tidspunkt og selskapets fremtidsutsikter.²⁸³ Dokumentene er innkalling og underlagsdokumenter til Prosafes styremøter 16. og 23. oktober 2019. I henhold til disse dokumentene har Prosafe [REDACTED]
[REDACTED]. Konkurransetilsynet legger imidlertid begrenset vekt på disse dokumentene, da det er tale om dokumenter til styremøter avholdt etter at tilsynet har sendt varsel og gitt partene informasjon om tilsynets vurdering av andre interne dokumenter. Uansett gir ikke dokumentene etter tilsynets vurdering konkrete holdepunkter for at Prosafe ikke vil konkurrere om fremtidige oppdrag på norsk sokkel.
- (269) Basert på det ovennevnte er det Konkurransetilsynets vurdering at partenes interne dokumenter viser en forventning om at det også i fremtiden vil være etterspørsel etter offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel. Videre fremkommer det ikke informasjon i interne

²⁷⁹ <https://www.prosafe.com/wp-content/uploads/2019/09/2019-Q2-presentation.pdf>, side 11.

²⁸⁰ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 22. september 2019, vedlagt Prosafe – [REDACTED].

²⁸¹ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 22. september 2019, vedlagt Floatel – [REDACTED].

²⁸² Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 22. september 2019, vedlagt Floatel – [REDACTED].

²⁸³ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 17. oktober 2019 og 22. oktober 2019.

dokumenter som tilsier at partene skal trekke seg ut av norsk sokkel. Det er således ikke forhold i de interne dokumentene som taler for en annen alternativsituasjon enn status quo.

6.3.2 Etterspørselssituasjonen

- (270) Partene anfører at det har skjedd et paradigmeskifte som praktisk talt har eliminert etterspørselen etter partenes tjenester på norsk sokkel. Partene viser til at fallet i oljepris i 2014 har ledet til varige strukturelle endringer i oljebransjen med lavere behov for eksterne innkvarteringstjenester. Større sengekapasitet på installasjonene og bedre planlegging av prosesser reduserer behovet for ekstern innkvartering ved MMO-oppdrag. Partene viser til at det ikke har vært MMO-oppdrag på norsk sokkel i perioden 2014 til 2017, og kun ett i 2018. Videre vil bruken av tungløftfartøy redusere bruken av offshore innkvarteringstjenester ved HUC- og DECOM-oppdrag. Ifølge partene bekreftes dette også av uttalelser fra partenes kunder.²⁸⁴
- (271) Konkurransetilsynets legger til grunn at etterspørselen etter offshore innkvarteringstjenester har falt etter oljeprisfallet i 2014. Det har imidlertid fortsatt vært betydelig aktivitet i markedet i perioden etter 2014, jf. kapittel 4.3.1.
- (272) Som det fremgår av Tabell 4 har det blitt startet opp 13 oppdrag i markedet siden 2014. For syv av disse oppdragene ble det inngått kontrakt før 2014. Det ble dermed inngått færre kontrakter i perioden 2014 til 2019 enn det som ble inngått i løpet av 2012 og 2013. Siden 2015 har det blitt utlyst og tildelt fem offshore innkvarteringsoppdrag, hvorav fire har hatt en varighet på 12 måneder eller lengre. De to siste oppdragene ble utlyst og startet opp i 2018. Det er per i dag tre oppdrag som pågår på norsk sokkel.
- (273) Uttalelser fra kunder bekrefter at etterspørselen er på et lavere nivå enn tidligere. Blant annet har Equinor uttalt at de *"har allerede endret vår modifikasjonsfilosofi, og jobber i parallell med å frigjøre offshore senger. Bedre styring av aktivitetene medfører bedre kontroll (og lavere behov) for senger, og man fjerner behov for ekstern støtte som flotell"*.²⁸⁵ Ifølge Equinor kan en annen forklaring på redusert bruk av innkvarteringsenheter til MMO-arbeid være at *"ratene kan ha vært på et nivå som gjør at det ikke er attraktivt"*.²⁸⁶ Videre har Aker BP uttalt at *"Behovet for offshore innkvartering har også endret seg med «Pioneering Spirit» som har gitt nye måter å installere og fjerne offshore installasjoner på"*.²⁸⁷
- (274) Konsulentselskapet Rystad påpeker også at etterspørselen er redusert og uttaler blant annet at *"[a]ktørene har jobbet hardt med å redusere og effektivisere vedlikeholdsaktivitetene på norsk sokkel og å gjøre ting smartere. Dette har ført til færre personer offshore på permanente installasjoner som igjen fører til mer ledig sengekapasitet og dermed automatisk også mindre behov for ekstra offshore innkvarteringskapasitet i forbindelse med prosjekter"*.²⁸⁸
- (275) I vurderingen av etterspørselssituasjonen fremover vil Konkurransetilsynet se hen til uttalelser fra flere aktører i markedet, herunder kunder, konkurrenter, Rystad og partenes interne dokumenter.
- (276) Konkurransetilsynet har spurt kundene om deres forventninger knyttet til fremtidig etterspørsel etter offshore innkvarteringstjenester. Equinor oppgir at de vil ha behov for offshore innkvarteringstjenester på Johan Sverdrup-feltet i 2022.²⁸⁹ Videre oppgir Equinor at *"hele flotell bransjen vil måtte ta inn over seg at riggbehovet er vesentlig mindre enn før"*.²⁹⁰ Equinor anslår at fremtidig markedsbehov *"virker å være mindre enn en rigg per år de neste tre år på Norsk sokkel"*.²⁹¹ Samtidig oppgir Equinor også at det kan komme mindre prosjekter hele tiden og at det de neste fem til ti årene *"absolutt [vil] dukke opp behov"* for offshore

²⁸⁴ Tilsvaret, side 10-21 og 30 til 32.

²⁸⁵ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019, side 6.

²⁸⁶ Referat fra telefonsamtale med Equinor ASA 14. august 2019.

²⁸⁷ Brev fra Aker BP ASA 17. juni 2019, side 4.

²⁸⁸ Referat fra telefonsamtale med Rystad Energy AS 21. august 2019.

²⁸⁹ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019 og referat fra telefonsamtaler med Equinor ASA 14. august og 10. september 2019.

²⁹⁰ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019, side 5.

²⁹¹ Brev fra Equinor ASA 27. september 2019.

innkvarteringstjenester.²⁹² De oppgir også at "[v]ed større modifikasjons arbeider, kan det fortsatt være kostnadssvarende å leie flotel heller enn å ha langvarig nedstenging".²⁹³ Aker BP og Vår Energi oppgir også at de har prosjekter hvor det kan bli behov for offshore innkvarteringstjenester.²⁹⁴ Vår Energi oppgir at det utover dette er umulig å si hvorvidt det vil oppstå ytterligere behov for offshore innkvarteringstjenester de neste fem årene, men at slik situasjonen er i dag er det mindre sannsynlig at man vil ha behov da halvt nedsenkbare boligplattformer er kostnadsdrivende og beredskapsmessig utfordrende.²⁹⁵ ConocoPhillips oppgir at et eventuelt behov for en innkvarteringsenhet for deres del [REDACTED]

[REDACTED]²⁹⁶

- (277) Partene viser til at kundene er bekymret for leveringssikkerheten knyttet til offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel på grunn av den lave fremtidige etterspørselen. Partene anfører at Konkurransetilsynet i varselet har sett bort fra disse kundeuttalelsene i vurderingen av alternativsituasjonen.²⁹⁷
- (278) Equinor har uttalt at deres "ønske er at det finnes en eller to Norsok rigger tilgjengelig i Nordsjøen for fremtidige behov".²⁹⁸ Vår Energi har uttalt at "The most important for us is to know that a floatel and a reputable and safe operator is available if required", at "konsolidering er nødvendig for å kunne opprettholde et tilfredsstillende tilbud", samt at "Prosafes sammen med Flotel ønsket å tilby mulighet for løsninger for å redusere operatørenes frykt ift en potensiell redusert konkurransesituasjon".²⁹⁹ Aker BP har uttalt at "hvis det er sterk konkurranse (flere konkurrenter med tilsvarende vare) så vil det føre til lavere pris for kunden. Men det viktigste for kunden i ett marked med lite og sporadisk etterspørsel som fører til få leverandører, er at det er en leverandører som er kompetent og kan levere når kunder har ett behov".³⁰⁰
- (279) Konkurransetilsynet viser i denne sammenheng til at en bekymring for leveringssituasjonen tilsier at kundene vil ha behov for offshore innkvarteringstjenester fremover. Videre har ikke tilsynet funnet konkrete holdepunkter for at partene ikke vil konkurrere om oppdrag på norsk sokkel også i fremtiden, jf. kapittel 6.3.4. Det foreligger heller ikke konkrete holdepunkter for at det sammenslåtte selskapet vil ha større sannsynlighet for å bli værende på norsk sokkel enn partene uten foretakssammenslutningen.
- (280) Konkurransetilsynet bemerker at ovennevnte bekymringer fra Equinor og Vår Energi er fremkommet etter at partene har forelagt de avhjelpende tiltakene for kundene.³⁰¹ Det har også vært mediedekning knyttet til den fremtidige leveringssituasjonen, inkludert en kronikk fra Prosafes styreleder 18. september 2019, hvor det hevdes at "Når oljeselskapene støtter en fusjon er det i hovedsak fordi de forstår at alternativet vil tvinge oss til å søke vekk fra Norge og føre til en forvitring av kunnskapen og kapasiteten som er bygget opp i den norske oljeserviceklyngen gjennom de siste 50 årene".³⁰² Uttreden fra markedet kan på denne

²⁹² Referat fra telefonsamtale med Equinor ASA 14. august, side 4.

²⁹³ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019, side 6.

²⁹⁴ Brev fra Aker BP ASA 17. juni 2019, side 3, referat fra telefonsamtale med Aker BP 14. august 2019, side 2, brev fra Vår Energi AS 18. juni 2019, side 6 og 7, referat fra telefonsamtale med Vår Energi AS 24. juli 2019 og referat fra telefonsamtale med Vår Energi 10. september 2019.

²⁹⁵ Referat fra telefonsamtale med Vår Energi AS 24. juli 2019.

²⁹⁶ Referat fra telefonsamtale med ConocoPhillips Skandinavia AS 25. juli 2019.

²⁹⁷ Tilsvaret side 3-4, 13-14 og 41-42.

²⁹⁸ Brev fra Equinor ASA 27. september 2019.

²⁹⁹ Brev fra Vår Energi AS 13. september og 2. oktober 2019.

³⁰⁰ Brev fra Aker BP ASA 9. september 2019.

³⁰¹ Brev fra Advokatfirmaet BAHN AS 26. august 2019.

³⁰² Finansavisen 18. september, side 16-17. Kronikken er tilgjengelig på <https://finansavisen.no/nyheter/oljeservice/2019/09/17/6957344/mener-konkurransetilsynet-ignorerer-kundene> og Dagens Næringsliv 20. september 2019, side 42. Se også <https://www.dn.no/innlegg/konkurranse/konkurransetilsynet/oljeservice/konkurransetilsynet-setter-kritisk-kompetanse-i-fare/2-1-673578>.

bakgrunn etter Konkurransetilsynets vurdering ha fremstått som mer nærliggende for kundene enn det den faktisk er.

- (281) Partenes interne dokumenter viser etter Konkurransetilsynets vurdering at de forventer fremtidig etterspørsel på norsk sokkel og i Nordsjøen, jf. kapittel 6.3.1. Andre leverandører i markedet anslår også at etterspørselen vil øke noe i et lengre perspektiv.³⁰³ Master Marine forventer at total etterspørsel [REDACTED] ³⁰⁴
- (282) Konsulentselskapet Rystad har på vegne av partene utarbeidet en analyse av forventet etterspørsel på norsk sokkel etter offshore innkvarteringstjenester i årene 2019 til 2025.³⁰⁵ I denne rapporten blir det identifisert 57 mulige prosjekter i perioden. Hvert av prosjektene er tildelt en forventet varighet gitt at det blir realisert, som multipliseres med et anslag for sannsynligheten for at prosjektet vil kreve offshore innkvarteringstjenester. Dette gir hvert prosjekt en forventet etterspørsel som kan summeres til en total forventet etterspørsel. Rapporten estimerer etterspørsel på om lag to "fartøyår" for hvert år i perioden 2020-2024, altså en etterspørsel på rundt 24 måneder per år. I 2025 er etterspørselen anslått til om lag ett fartøyår.
- (283) Partene hevder i meldingen at Rystads anslag i rapporten er for optimistisk, og underbygger dette med å vise til en uttalelse fra Equinor til Prosafe i januar 2019, hvor Equinor uttaler at de ikke har planer "mht ekstern POB-støtte [...] de kommende årene".³⁰⁶ I tilsvaret viser partene til at flere prosjekter Rystad vurderte med en ikke ubetydelig sannsynlighet, har vist seg å ikke ha behov for innkvarteringstjenester.³⁰⁷
- (284) Konkurransetilsynet viser til at selv om det finnes prosjekter i Rystads rapport som er anslått til 80 prosent sannsynlighet for å ha behov for offshore innkvarteringstjenester, men hvor det senere har vist seg å ikke være behov, innebærer ikke dette nødvendigvis at rapporten generelt overvurderer etterspørselen de kommende årene. Det at flere prosjekter, som Rystad har tillagt en ikke-ubetydelig sannsynlighet, har vist seg å ikke ha behov for offshore innkvarteringstjenester, kan imidlertid være en indikasjon på at anslagene for fremtidig etterspørsel i Rystads rapport kan være noe overvurdert. Etter tilsynets vurdering bidrar likevel rapporten til å sannsynliggjøre at det vil være fremtidig etterspørsel etter offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel.
- (285) Konkurransetilsynet har videre spurt kunder i markedet om de har konkrete planer om å lyse ut anbudskonkurranser de nærmeste årene. Basert på høringsrunden er det identifisert til sammen fem prosjekter hvor det vil eller vil kunne være behov for offshore innkvarteringstjenester de neste fem årene.
- (286) Equinor oppgir at de har identifisert et konkret prosjekt i perioden frem til 2023, et HUC-prosjekt på Johan Sverdrup-feltet i 2022, jf. avsnitt (276). Equinor oppgir at varigheten på oppdraget vil være fem måneder pluss opsjoner, og at de har planer om å lyse ut en anbudskonkurranse for oppdraget rundt årsskiftet 2019/2020. Oppdraget har en kostnadsramme på rundt [REDACTED] millioner kroner. Equinor oppgir at de for dette oppdraget [REDACTED] ³⁰⁸
- (287) Aker BP oppgir at de per i dag ikke har konkrete nye prosjekter med behov for offshore innkvarteringstjenester.³⁰⁹ Aker BP har imidlertid identifisert tre mulige prosjekter i perioden.

³⁰³ Brev fra COSL Drilling Europe AS 17. juni 2019, side 3 og fra Edda Accommodation Norway AS 19. juni 2019, side 5.

³⁰⁴ Brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, vedlegg 2 [REDACTED]

³⁰⁵ Meldingen, side 5 og bilag 11 Rystad Energy Report.

³⁰⁶ Meldingen side 5, 15 og 16 og bilag 12 E-postkorrespondanse med Equinor ASA januar 2019.

³⁰⁷ Tilsvaret, side 33.

³⁰⁸ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019 og referat fra telefonsamtaler med Equinor ASA 14. august og 10. september 2019.

³⁰⁹ Brev fra Aker BP ASA 17. juni 2019, side 3.

- (288) Aker BP oppgir at de vurderer om det er behov for å forlenge eksisterende kontrakt med Maersk på Valhall etter 2020. Videre opplyser Aker BP at de har et potensielt behov for innkvarteringstjenester i tilknytning til vedlikeholdsaktivitet på Ula-plattformen i 2022. En beslutning om hvorvidt de skal benytte seg av offshore innkvarteringstjenester på prosjektet vil tas [REDACTED]. Dersom det blir enighet mellom Aker BP og Equinor om utbygging av NOAKA-området i Nordsjøen, så kan dette ifølge Aker BP innebære etterspørsel etter innkvarteringstjenester i 2023. Jo lenger tid uenigheten varer, jo mindre sannsynlig er det at dette eventuelle behovet vil gjøre seg gjeldende i 2023. I tillegg til disse tre mulige prosjektene oppgir Aker BP [REDACTED].³¹⁰
- (289) Vår Energi oppgir i svarbrev 18. juni 2019 og telefonmøte 24. juli 2019 at de har et mulig behov for offshore innkvarteringstjenester [REDACTED] på Goliat-feltet i Barentshavet [REDACTED].³¹¹ Oppdraget har en kostnadsramme på [REDACTED] og [REDACTED]. De oppgir at det vil være [REDACTED] som kan delta.³¹² Vår Energi oppga i telefonmøte at det er uklart om det vil være behov for flotell. De viser videre til at [REDACTED].³¹³
- (290) I telefonsamtale 10. september 2019 oppgir Vår Energi at tidligere oppgitte opplysninger fortsatt gjelder. De presiserer at det er [REDACTED]. Vår Energi oppgir at det er begrenset hvilke alternativer som kan benyttes på Goliat-feltet. Dersom W2W-fartøyer hadde hatt SUT, kan dette ifølge Vår Energi være en mer kostnadseffektiv og fleksibel løsning. Slik situasjonen er i dag, [REDACTED].³¹⁴ I e-post 13. september 2019 og brev 2. oktober 2019 presiserer Vår Energi at de per i dag ikke har noe "materialisert behov for flotell".³¹⁵
- (291) Basert på Vår Energis besvarelser legger Konkurransetilsynet til grunn at Vår Energi har et mulig behov for offshore innkvarteringstjenester på Goliat-feltet i [REDACTED].
- (292) Uttalelser fra kunder indikerer videre at det vil kunne være behov som enda ikke er identifisert, utover disse spesifikke prosjektene, jf. avsnitt (276), (278) og (279).
- (293) Basert på det ovennevnte er det Konkurransetilsynets vurdering at det er usikkerhet knyttet til størrelsen på fremtidig etterspørsel i dette markedet. Endringene omtalt i avsnitt (270) til (274) innebærer trolig at en del prosjekter hvor det tidligere ville vært behov for offshore

³¹⁰ Brev fra Aker BP ASA 17. juni 2019, side 3 og referat fra telefonsamtale med Aker BP 14. august 2019, side 2. NOAKA er et område i Nordsjøen hvor det er gjort flere oljefunn som foreløpig ikke er bygget ut. Området består av North of Alvheim hvor Aker BP er operatør og Krafla/Aksja hvor Equinor er operatør. Aker BP og Equinor er foreløpig ikke enige om hvordan utbyggingen skal skje. Se for eksempel: <https://e24.no/energi/aker-bp/aker-bp-vil-vise-hvorfor-deres-loesning-er-bedre-enn-equinors/24542478>.

³¹¹ Brev fra Vår Energi AS 18. juni 2019, side 6 og 7 og referat fra telefonsamtale med Vår Energi AS 24. juli 2019.

³¹² Brev fra Vår Energi AS 18. juni 2019, side 6 og 7.

³¹³ Referat fra telefonsamtale med Vår Energi AS 24. juli 2019.

³¹⁴ Referat fra telefonsamtale med Vår Energi 10. september 2019.

³¹⁵ Brev fra Vår Energi AS 13. september 2019 og 2. oktober 2019.

innkvarteringstjenester utføres uten bruk av innkvarteringsenheter. Dette gjelder spesielt MMO-prosjekter. Samtidig er det tilsynets vurdering at det fortsatt vil være behov for offshore innkvarteringstjenester på flere prosjekter. Størrelsen på fremtidig etterspørsel etter offshore innkvarteringstjenester avhenger av vurderinger og beslutninger hos kundene som gjerne ikke er gjennomført ennå. På lengre sikt vil de største behovene være avhengig av forhold som nye oljefunn, utbygging av nye oljefelt, samt oljepris. Aker BP oppgir at det tar seks til ti år fra det gjøres funn til behov for innkvarteringstjenester avdekkes.³¹⁶

- (294) Konkurransetilsynet bemerker at markedet preges av få, store anbud, jf. kapittel 4.3.1 og 7.2.1.2, og at ledetiden i de aller fleste prosjekter er betydelig kortere enn fem år, jf. kapittel 4.3.1 og Figur 1. De tre sist tildelte kontraktene hadde ledetid fra utlysning til oppstart på henholdsvis fem, fire og to måneder, jf. Tabell 4. [REDACTED] (261). Det vil derfor etter tilsynets vurdering ikke være mulig å identifisere all etterspørsel de kommende årene. Overkapasiteten i markedet gjør det også mer aktuelt å vente med utlysning til konkret tidspunkt og behov er nærmere identifisert.
- (295) Rystad opererer med en "Visibility time" som indikerer hvor lenge før oppdragsstart et behov er identifisert hos dem som analytikere med kjennskap til markedet.³¹⁷ Prosjektene som identifiseres først, henholdsvis planlagte HUC- og DECOM-oppdrag, anslås å ha henholdsvis 3-5 og 3-6 års visibility time. Samtlige grupper av MMO-oppdrag har imidlertid visibility time under fem år, eksempelvis har "TAR" en visibility-time på 1-2 år, "Tie-back mod." 2-4 år, "LPP" er angitt med "uncertain timing", "Life extensions" 0-2 år og "TSV" er angitt med "limited" visibility time. Rystad oppgir at MMO-prosjekter har lavere visibility time ettersom oljeselskapene ikke rapporterer like åpent om disse med mindre det dreier seg om store modifikasjonsprosjekter. Som følge av mindre visibilitet knyttet til MMO-prosjekter undersøker Rystad andre kilder som for eksempel intervjuer med MMO-aktører eller miljørapporter. MMO-aktører er aktører som har løpende rammeavtaler med operatørene på vedlikehold, samt driver med modulkonstruksjon som krever prosjektering og planlegging, og således kan ha oversikt over aktiviteten fremover.³¹⁸
- (296) Konkurransetilsynet vil i denne sammenhengen også bemerke at det i perioden mellom informasjonsinnhenting i juni 2019 og oppfølgende telefonsamtaler i august 2019 var identifisert ytterligere to mulige prosjekter hos kundene med behov for ekstern innkvartering.³¹⁹ I ettertid har kundene kommet frem til at prosjektene kan gjennomføres uten å benytte offshore innkvarteringstjenester.³²⁰ Videre har Equinor uttalt at de [REDACTED] (261). Etter tilsynets vurdering underbygger dette at det også for kundene er vanskelig å forutse fremtidig etterspørsel i markedet, jf. også avsnitt (276) og (286) til (293).
- (297) Konkurransetilsynet viser ellers til at enkeltprosjekter i dette markedet har høy kontraktsverdi. [REDACTED] millioner kroner, jf. avsnitt (286). Dette tilsier etter tilsynets vurdering at det kan være en betydelig konkurranseskade selv med et begrenset antall prosjekter.

³¹⁶ Referat fra telefonsamtale med Aker BP ASA 14. august 2019, side 3.

³¹⁷ Meldingen, bilag 11 Rystad Energy Report, side 19 og referat fra telefonsamtale med Rystad Energy AS 21. august 2019.

³¹⁸ Referat fra telefonsamtale med Rystad Energy AS 21. august 2019.

³¹⁹ Equinors MMO-prosjekt på Snorre og Repsols prosjekt på Yme, jf. referat fra telefonsamtaler med Repsol Norge AS 13. august 2019 og med Equinor ASA 14. august 2019.

³²⁰ Repsols behov ble dekket av en boreplattform som også utfører annet arbeid, jf. kapittel 4.3.2, mens Equinor har oppgitt at det likevel ikke vil være behov for en innkvarteringsenhet på Snorre-prosjektet i 2020, jf. referat fra telefonsamtale med Equinor ASA 10. september 2019.

³²¹ Referat fra telefonsamtale med Equinor ASA 14. august 2019, side 2 og 3.

- (298) Partene viser til at Konkurransetilsynet i varselet ikke har kvantifisert eller sannsynliggjort fremtidig etterspørsel. Partene anfører at dette vil være nødvendig for å gjøre seg opp en mening om fremtidig tilbud, og dermed alternativsituasjonen. I vurderingen av fremtidig etterspørsel må tilsynet legge til grunn den etterspørselen som fremstår som mest sannsynlig på vedtakstidspunktet. Tilsynet må sannsynliggjøre at vilkårene for inngrep er oppfylt. Det gjelder også for enkeltelementer i analysen, som for eksempel etterspørselsbildet. Partene anfører at det kun er sannsynliggjort ett fremtidig prosjekt de neste fem årene, og det er [REDACTED]. De øvrige prosjektene tilsynet viser til i varselet er kun mulige prosjekter som ifølge partene ikke oppfyller kravet til sannsynliggjøring. Prosjektet på Goliat-feltet er ifølge partene uansett avkreftet av Vår Energi i senere e-poster. Konkurransetilsynet har ifølge partene på ingen måte dokumentert et ytterligere fremtidig behov utover de identifiserte prosjektene.³²²
- (299) Som Konkurransetilsynets gjennomgang over viser, er det usikkerhet knyttet til fremtidig etterspørsel og vanskelig å sannsynliggjøre et konkret prosjekt lang tid før oppstart. Ledetiden fra utlysning til oppstart av prosjekter har blitt vesentlig kortere på de siste prosjektene på norsk sokkel. Videre er etterspørselen avhengig av flere usikre faktorer, herunder oljepris og aktivitetsnivå på norsk sokkel. Etter tilsynets vurdering indikerer uttalelsene fra kundene at det er sannsynlig at det vil være flere prosjekter i tillegg til utbygging av [REDACTED] som vil kreve offshore innkvarteringstjenester de kommende årene. I en vurdering av den fremtidige etterspørselssituasjonen kan ikke tilsynet se at det skal være nødvendig å sannsynliggjøre og kvantifisere hvert fremtidige enkeltprosjekt som vil benytte offshore innkvarteringstjenester, slik som partenes anførsel kan indikere. En slik oppgave vil være umulig da etterspørselen i dette markedet, på samme måte som i andre markeder, er usikker i sin karakter. Etterspørselen vil også avhenge av prisen. I et marked med overkapasitet og hvor det er konkurranse vil normalt prisen gå ned, og ved en prisnedgang vil etterspørselen isolert sett normalt øke. Samlet sett kan ikke tilsynet se at øvrig informasjon tilsynet har innhentet understøtter at fremtidig etterspørsel etter offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel blir så lav som partene legger til grunn i tilsvaret.
- (300) Partene anfører at uttalelser fra konkurrenter, Rystad eller partenes interne dokumenter ikke kan tillegges betydelig vekt når det gjelder fremtidig etterspørsel ettersom det er kundene som best vil vite hva deres etterspørsel vil være i fremtiden. Partene viser også til at Hjelmeng uttaler at bevisverdien knyttet til partenes subjektive vurderinger i interne dokumenter, vil være liten ettersom partene ikke sitter på en objektiv sannhet med hensyn til fremtidige prosjekter.³²³
- (301) Konkurransetilsynet understreker at tilsynet legger kundenes uttalelser betydelig vekt. Kundenes uttalelser er spesielt viktige ved vurderingen av fremtidig etterspørsel og viser etter tilsynets vurdering at fremtidig etterspørsel vil være betydelig lavere enn før oljeprisfallet. Dette gjenspeiles også ved at partenes ordrereserver er lavere nå enn for fem år siden. Kundenes uttalelser viser at det er knyttet usikkerhet til den fremtidige etterspørselen, men underbygger at det vil være etterspørsel etter offshore innkvarteringstjenester også i fremtiden. Kundene har imidlertid ikke fullstendig oversikt over sin fremtidige etterspørsel ettersom beslutninger knyttet til for eksempel hvilke MMO-prosjekter som vil trenge ekstern innkvarteringstjenester, hvilke oljefelt som skal bygges ut og hvilke installasjoner som skal fjernes, ennå ikke er tatt internt i selskapene. Partene og andre aktører i markedet har erfaring med å beregne hvor stor etterspørselen vil være på et aggregert nivå gitt ulike indikatorer i markedet. Informasjon fra disse aktørene vil således også etter tilsynets vurdering være viktige kilder for å danne et helhetlig bilde av både etterspørselen og tilbudssiden i markedet. Tilsynet er således ikke enig med partene i at analyser utført av Rystad på vegne av partene, informasjon fra konkurrenter og partenes interne dokumenter, ikke kan tillegges vekt av betydning også ved vurderingen av fremtidig etterspørsel.
- (302) Samlet sett er det Konkurransetilsynets vurdering at det vil være etterspørsel i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester også i løpet av de neste fem årene og videre etter

³²² Tilsvaret, side 29.

³²³ Tilsvaret, side 32 og 33.

dette. Det er bekreftet per i dag at det er et behov for offshore innkvarteringstjenester knyttet til utbygging av [REDACTED], hvor en anbudskonkurranse etter planen skal lyses ut [REDACTED]. Videre er det som nevnt etter tilsynets vurdering flere holdepunkter for at det er sannsynlig at det kommer flere oppdrag for offshore innkvarteringstjenester i årene fremover. Dette er blant annet basert på kundeuttalelser, interne dokumenter fra partene, analyser fra Rystad og uttalelser fra konkurrenter. Ved vurderingen av uttalelser fra kundene er det blant annet sett hen til forhold som vurderinger av markedsutsikter, konkrete mulige prosjekter, uttalelser om at det kan være behov de ennå ikke har identifisert og at ledetiden er relativt kort for en del prosjekter.

6.3.3 Partenes deltakelse i fremtidige anbudskonkurranser på norsk sokkel

- (303) Konkurransetilsynet vil i det følgende drøfte partenes anførsler om at bortfallet av fremtidig etterspørsel vil medføre alternativ bruk av boligenheter med SUT og hvilken betydning dette vil kunne ha for partenens deltakelse i fremtidige anbudskonkurranser på norsk sokkel.
- (304) Partene anfører at bortfallet av etterspørselen på norsk sokkel vil føre til at partene vil søke arbeid for enhetene med SUT i andre regioner og innen andre bruksområder.³²⁴ I den sammenheng trekker partene frem at begge parter har tilbudt sine SUT-enheter i prekvalifisering for Husky Energy på White Rose-feltet i Canada.³²⁵
- [REDACTED]
- [REDACTED] . Videre anfører partene at etterspørselen på britisk sokkel ikke er tilstrekkelig til å beholde de moderne enhetene med SUT i Nordsjøen, og at britiske kunder synes å foretrekke andre enheter enn partenens moderne enheter med SUT.³²⁷
- (305) Partene anfører også at Prosafe undersøker alternativt bruk av innkvarteringsenheter som for eksempel til vindkraft eller ombygging til andre formål.³²⁸ Prosafe viser til at det er knyttet kostnader til å vedlikeholde SUT for enhetene, slik at det også kan være et alternativ å trekke tilbake denne.
- (306) Konkurransetilsynet viser til at særnorske krav medfører at konkurransevilkårene på norsk sokkel skiller seg fra dem man ser andre steder i verden, jf. kapitlene 4.5 og 5.3. Videre er det Konkurransetilsynets vurdering at også innkvarteringsenheter med SUT lokalisert på britisk sokkel inngår i det norske markedet, jf. avsnitt (235). Enheter som er lokalisert på britisk sokkel vil derfor kunne konkurrere om oppdrag på norsk sokkel.
- (307) Begge parter innkvarteringsenheter med SUT har eller har hatt oppdrag på britisk sokkel, jf. avsnittene (222) og (226). Inntil nylig var begge Prosaferes moderne innkvarteringsenheter med SUT i oppdrag på britisk sokkel, jf. avsnitt (106) og (107). Som vist i avsnittene (261) til (265) er den største delen av de mulige prosjektene partene har identifisert globalt, i Nordsjøen. Begge partene har altså identifisert en rekke mulige prosjekter på britisk sokkel fremover. Britiske konkurransemyndigheter legger også til grunn at det vil være fremtidig etterspørsel etter offshore innkvarteringstjenester på britisk sokkel i sin fase 1-beslutning i saken.³²⁹ Det fremgår av beslutningen at det er identifisert en rekke mulige prosjekter på britisk sokkel. Dette baserer seg på tilbakemelding fra kunder, i tillegg til partenens interne dokumenter og dokumentasjon utarbeidet for partene av Rystad. Videre fremgår det at hverken partene eller

³²⁴ Tilsvaret, side 41.

³²⁵ Tilsvaret, side 13.

³²⁶ Tilsvaret, side 40 og vedlegg 3

³²⁷ Tilsvaret, side 2 og 6.

³²⁸ Tilsvaret, side 6 og 40-41.

³²⁹ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 6. september 2019, vedlegg "Prosafte Floatel - Decision on SLC at day 40 - 05092019 - unredacted", side 25 til 29.

tredjeparter har argumentert for en annen alternativsituasjon enn status quo i den britiske saksbehandlingen.³³⁰ Tilsynet kan derfor ikke se at det er grunnlag for å legge til grunn at enheter med SUT ikke vil benyttes i anbudskonkurranser om oppdrag på britisk sokkel. Dette underbygger etter tilsynets vurdering at det er sannsynlig at partene vil beholde enheter med SUT i Nordsjøen.

- (308) Konkurransetilsynet viser videre til at partene i stor utstrekning bruker norske havner til enheter i opplag.³³¹ Dette indikerer at partene vil ha kapasitet i Nordsjøen også i perioder med begrenset etterspørsel.
- (309) Partenes anførsler knyttet til alternativ utnyttelse av partenes enheter utenfor Nordsjøen er i begrenset grad konkretisert eller dokumentert. At partene har deltatt i en prekvalifisering for et oppdrag i Canada, [redacted], kan etter tilsynets vurdering ikke tillegges betydelig vekt i denne sammenhengen. Tilsynet viser i den forbindelse til at partene ikke har dokumentert noen konkrete oppdrag til sine enheter med SUT utenfor Nordsjøen.
- (310) Konkurransetilsynet kan likevel ikke utelukke at partene også vil delta i anbudskonkurranser med sine innkvarteringsenheter med SUT utenfor Nordsjøen, som eksempelvis [redacted] eller Canada. [redacted]
Tabell 1	Tabell 2	Tabell 6
- [redacted]³³² vil etter tilsynets oppfatning således ikke utelukke deltakelse i anbudskonkurranser på norsk sokkel.
- (311) Konkurransetilsynet vil videre bemerke at [redacted]
- [redacted]³³³ Etter tilsynets vurdering er det derfor ikke nødvendigvis slik at de eldste av partenes enheter med SUT er uaktuelle til deltakelse i anbudskonkurranser utenfor Nordsjøen.
- (312) Videre vil Konkurransetilsynet også bemerke at innkvarteringsenheter med SUT lokalisert utenfor Nordsjøen vil kunne utgjøre faktisk eller potensiell konkurranse for oppdrag på norsk sokkel. Konkurransetilsynet disse innkvarteringsenheter vil utøve vil imidlertid avhenge av eksakt lokalisering og transportkostnader, kostnader knyttet til mobilisering, samt oppdragenes ledetid og kontraktsverdi, jf. avsnitt (235).
- (313) Det er Konkurransetilsynets vurdering at muligheten for at partene i perioder kan benytte enkelte av sine enheter med SUT utenfor Nordsjøen, ikke er tilstrekkelig til å underbygge at partene ikke vil konkurrere om oppdrag på norsk sokkel i fravær av foretakssammenslutningen.
- (314) Når det gjelder muligheten for å tilby enhetene i andre produktmarkeder, er denne anførselen heller ikke konkretisert eller dokumentert, herunder en påstand om at "*Slik bruk vil kreve ombygging som gjør enhetene uegnet for boligoppdrag*".
- (315) Konkurransetilsynet betviler ikke at partene har en løpende vurdering av hvorvidt det vil være mer lønnsomt å benytte enhetene sine i andre markeder, eller at Prosafe aktivt undersøker alternativ bruk av enhetene. Tilsynet vil likevel understreke at dette ikke utgjør et tilstrekkelig

³³⁰ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 6. september 2019, vedlegg "Prosafes Floatel - Decision on SLC at day 40 - 05092019 - unredacted", side 5.

³³¹ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 17. oktober 2019, vedlagt "Lizard – Møte KT 16.10.2019 FINAL (2)", jf. tabell 6.

³³² Tilsvaret, side 39 og 40.

³³³ Tilsvaret, vedlegg 3 [redacted].

sannsynliggjort alternativ til å legge til grunn at partene ikke vil konkurrere om oppdrag på norsk sokkel i fravær av foretakssammenslutningen.

- (316) Det er videre Konkurransetilsynets vurdering at dersom partene i fravær av foretakssammenslutningen gjør fremstøt mot andre markeder, vil de ha insentiver til å gjøre dette på måter som så langt som mulig ivaretar konkurransekraften på norsk sokkel for mulige fremtidige oppdrag. Etter tilsynets vurdering vil derfor det at partene potensielt kan bygge om en enhet med SUT til andre formål, ikke medføre at partene ikke vil konkurrere om oppdrag på norsk sokkel i fravær av foretakssammenslutningen.

6.3.4 Konklusjon vedrørende alternativsituasjonen

- (317) I vurderingen av alternativsituasjonen skal Konkurransetilsynet legge til grunn den markedsutviklingen uten foretakssammenslutningen som fremstår som mest sannsynlig på tidspunktet for foretakssammenslutningen. For at en annen markedsutvikling skal anses som mer sannsynlig enn status quo, må den alternative markedsutviklingen ha støtte i konkrete holdepunkter og analyser, jf. avsnitt (242).
- (318) Partenes interne dokumenter er sentrale i vurderingen av alternativsituasjonen ettersom det er partene som er de nærmeste til å vurdere sin fremtidige adferd, jf. avsnitt (252). Tilsynet har med bakgrunn i partenes anførsel om at interne dokumenter gir et feilaktig bilde av fremtidig etterspørsel og tilbud, også foretatt en grundig gjennomgang av andre kilder. Denne gjennomgangen omfatter forhold som kan belyse fremtidig etterspørsel og i hvilken grad endringer i forventet etterspørsel vil påvirke tilbudet og derigjennom konkurransesituasjonen for nye oppdrag. Basert på dette har tilsynet gjort en vurdering om det foreligger konkrete holdepunkter for å legge til grunn en annen alternativsituasjon enn status quo.
- (319) Det er Konkurransetilsynets vurdering at det vil være etterspørsel i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester også i løpet av de neste fem årene og videre etter dette. Videre er det tilsynets vurdering at det ikke foreligger noen konkrete holdepunkter for at partene vil trekke seg ut av Nordsjøen.
- (320) Etter Konkurransetilsynets vurdering har partene muligheter til å delta med enheter med SUT i anbudskonkurranser utenfor Nordsjøen. Tilsynet kan heller ikke utelukke at partene vil kunne vinne slike anbudskonkurranser slik at en eller flere av partenes enheter med SUT i perioder kan flyttes til andre deler av verden. Etter tilsynets vurdering vil partene uansett også fremover ha tilstedeværelse i Nordsjøen av et slikt omfang at de utøver et betydelig konkurransepress på hverandre i anbudskonkurranser på norsk sokkel. Partene har heller ikke kommet med konkrete opplysninger som sannsynliggjør flytting av noen av enhetene med SUT til andre deler av verden. Det er imidlertid ikke nødvendig for tilsynet å ta endelig stilling til hvor mange enheter med SUT partene vil ha i Nordsjøen, da eksakt antall enheter med SUT lokalisert i Nordsjøen ikke har avgjørende betydning for konklusjonen i saken. Dette skyldes at partene også med færre enheter lokalisert i Nordsjøen, vil utøve et betydelig konkurransepress på hverandre.
- (321) Konkurransetilsynet finner på bakgrunn av gjennomgangen at det ikke er holdepunkter for å legge til grunn en alternativ markedsutvikling. Tilsynet har kommet til at partene fremdeles vil delta i anbudskonkurranser på norsk sokkel, og den mest sannsynlige alternativsituasjonen er derfor status quo.

7 Konkurransanalyse

7.1 Innledning

- (322) Det følger av ordlyden i konkurranseloven § 16 første ledd at Konkurransetilsynet skal forby en foretakssammenslutning som i betydelig grad vil hindre effektiv konkurranse, særlig som et resultat av at en dominerende stilling skapes eller styrkes.

- (323) Foretakssammenslutninger mellom faktiske eller potensielle konkurrenter i samme marked kan hindre effektiv konkurranse ved at det oppstår horisontale ikke-koordinerte virkninger og/eller horisontale koordinerte virkninger.³³⁴
- (324) Ikke-koordinerte virkninger kan oppstå ved at konkurransepress som tidligere har vært utøvd mellom en eller flere tilbydere fjernes. Gjennom dette får tilbyderen økt markedspekt.
- (325) Den direkte virkningen av en foretakssammenslutning er at konkurransen mellom de fusjonerende virksomhetene opphører.³³⁵ Dersom en av de fusjonerende virksomhetene hadde økt sine priser før foretakssammenslutningen, ville den ha mistet noe av sin omsetning til den andre virksomheten. Foretakssammenslutningen fjerner dette konkurransepresset, og kan således gi de fusjonerende virksomhetene økt markedspekt. Økt markedspekt kan utøves gjennom prisøkninger, reduksjon i produksjonen, dårligere utvalg og kvalitet på varer og tjenester, mindre innovasjon eller endring av andre konkurranseparametere.³³⁶
- (326) Andre virksomheter i samme marked kan, som en følge av de fusjonerende virksomhetenes prisøkning, oppleve en økning i etterspørselen. Dette kan gi de andre virksomhetene i markedet insentiver til også å gjennomføre lønnsomme prisøkninger.
- (327) Markedsandeler kan gi en nyttig første indikasjon på markedsstrukturen og den konkurransemessige betydningen av de fusjonerende virksomhetene og deres konkurrenter.³³⁷ Markedsandeler, eller andre mål på konsentrasjonen i markedet, vil imidlertid ikke alltid reflektere konkurranseintensiteten mellom aktørene. Årsaken er at markedsandeler kan over- eller underestimere hvor nære konkurrenter aktørene i markedet er. I vurderingen av foretakssammenslutningens konkurransemessige virkninger vil derfor Konkurransetilsynet i denne saken legge vekt på hvor nære konkurrenter partene er.
- (328) I markeder med differensierte produkter har produktenes substituerbarhet stor betydning for hvor sterkt konkurransepress markedsaktørene utøver på hverandre. Jo mer substituerbare partenes produkter er, jo sterkere er konkurransepresset de fusjonerende virksomhetene utøver på hverandre før foretakssammenslutningen, og desto mer sannsynlig er det at de fusjonerende virksomhetene vil øke prisene etter foretakssammenslutningen.³³⁸ I markeder med høy grad av produkt differensiering vil Konkurransetilsynet derfor legge større vekt på hvor nære konkurrenter partene er enn på konsentrasjonen i markedet.
- (329) Nyetablering og kjøperpekt kan begrense de fusjonerende virksomhetenes muligheter og insentiver til å utøve markedspekt. Videre kan effektivitetsgevinster motvirke de negative følgene for konkurransen i markedene som berøres av foretakssammenslutningen.³³⁹
- (330) I det følgende vil Konkurransetilsynet i kapittel 7.2.2 til 7.2.7 vurdere hvert av de ovennevnte forholdene i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester for å vurdere om foretakssammenslutningen vil føre til ikke-koordinerte virkninger som i betydelig grad vil hindre effektiv konkurranse. Før dette vil tilsynet redegjøre for noen karakteristika ved det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester i kapittel 7.2.1.

7.2 Horisontale ikke-koordinerte virkninger

7.2.1 Kjennetegn ved markedet for offshore innkvarteringstjenester

7.2.1.1 Differensiering

- (331) Aktørene i markedet for offshore innkvarteringstjenester skiller seg fra hverandre langs flere dimensjoner. For eksempel konkurrerer aktørene med ulike typer innkvarteringsenheter og har ulikt antall innkvarteringsenheter tilgjengelig i markedet, jf. kapittel 4.6.

³³⁴ Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03, avsnitt 22.

³³⁵ Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03, avsnitt 24.

³³⁶ Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03, avsnitt 8. Begrepet "prisøkning" er i vedtaket en samlebetegnelse for disse måtene å utøve markedspekt på. Med prisøkning menes også en mindre reduksjon i priser enn hva som ville vært tilfellet uten foretakssammenslutningen.

³³⁷ Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03, avsnitt 14.

³³⁸ Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03 avsnitt 28.

³³⁹ Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03 avsnitt 12.

- (332) Videre stiller både norske myndigheter og oppdragsgiver krav til hvilke enheter som kan konkurrere om ulike oppdrag på norsk sokkel, jf. avsnitt (56) og (92). I tillegg stiller enkelte kunder krav om innkvarteringsenheter med en høy standard,³⁴⁰ og mange kunder vil bare akseptere nyere enheter.³⁴¹ For enkelte oppdrag stiller kundene noen ganger krav om bestemte typer innkvarteringsenheter eller krav om at enheten må ha PoB-kapasitet over et gitt nivå.³⁴²
- (333) De ovennevnte forholdene har betydning for hvilke type oppdrag aktørene kan levere tilbud på. Videre påvirker de kostnadene til aktørene og påvirker således også hvor konkurransedyktige tilbud aktørene kan levere i anbudskonkurransene.
- (334) Aktørene i markedet har ulike typer innkvarteringsenheter, jf. kapittel 4.6.
- (335) Som det fremgår av kapittel 5.2.2 er det Konkurransetilsynets vurdering at halvt nedsenkbare og oppjekkbare boligplattformer er differensierte. Oppjekkbare boligplattformer vil for eksempel ikke være et alternativ til halvt nedsenkbare boligplattformer for oppdrag på havdybde over 115 meter, eller dersom oppdraget er knyttet til en flytende innretning. Oppjekkbare boligplattformer kan også være mindre aktuelle for korte oppdrag, oppdrag med mobilisering på vinterstid, og der det er mye infrastruktur eller dårlige forhold på havbunnen.
- (336) Som det fremgår av kapittel 5.2.3 er det Konkurransetilsynets vurdering at halvt nedsenkbare boligplattformer og boligskip er differensierte. Boligskip er lite egnet for oppdrag om vinteren på norsk sokkel. På bakgrunn av dette vil boligskip også være mindre egnet for lengre oppdrag.
- (337) Som det fremgår av kapittel 5.2.4 er det Konkurransetilsynets vurdering at halvt nedsenkbare boligplattformer og oppjekkbare boreplattformer er differensierte. Oppjekkbare boreplattformer vil kun benyttes til innkvarteringsoppdrag dersom det ikke er boreoppdrag tilgjengelig, og dersom kundene etterspør et lavt PoB-behov. Videre kan ikke oppjekkbare boreplattformer benyttes for oppdrag på havdybde over 150 meter, eller dersom oppdraget er knyttet til en flytende innretning. Oppjekkbare boreplattformer kan også være mindre aktuelle for oppdrag med mobilisering på vinterstid, og der det er mye infrastruktur eller dårlige forhold på havbunnen, jf. avsnitt (172).
- (338) Som det fremgår av kapittel 5.2.5 er det det Konkurransetilsynets vurdering at halvt nedsenkbare boligplattformer og TSV-fartøy er differensierte. For eksempel har TSV-fartøy lavere PoB-kapasitet enn halvt nedsenkbare boligplattformer.
- (339) Halvt nedsenkbare boligplattformer er differensierte blant annet ved at de har ulike posisjoneringssystemer. De fleste halvt nedsenkbare boligplattformer holdes på plass av dynamisk posisjonering (DP2 eller DP3), men det finnes også enheter som benytter ankring.
- (340) Halvt nedsenkbare boligplattformer med ankring skiller seg fra halvt nedsenkbare boligplattformer med dynamisk posisjonering ved at de har høyere kostnader med mobilisering og lavere kostnader knyttet til drivstoff.³⁴³ Videre kan ikke oppankring benyttes på veldig dypt vann.³⁴⁴ Kunder oppgir også at ankring ikke er ønskelig av beredskapshensyn i områder med mye infrastruktur på havbunnen.³⁴⁵
- (341) Aktørene i markedet skiller seg også fra hverandre ved at innkvarteringsenhetene deres har ulik alder og PoB-kapasitet. jf. Tabell 6. Blant enhetene som har SUT, er det tre som er bygget

³⁴⁰ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019 og referat fra telefonsamtale med Equinor ASA 14. august 2019, side 2.

³⁴¹ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe – [redacted] fremgår det at [redacted].

³⁴² I Konkurransetilsynets anbudsanalyse fremkommer det at for noen oppdrag stilles det krav om for eksempel flytende boligplattformer.

³⁴³ E-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 8. juli 2019, vedlagt melding om foretakssammenslutning til britiske konkurransemyndigheter, punkt 13.18. Se også referat fra telefonsamtale med ConocoPhillips Skandinavia AS 25. juli 2019.

³⁴⁴ COSL oppgir at deres Rival kan operere på havdybder mellom 70 og 450 meter, jf. kapittel 4.6.4. Vår Energi oppgir at det ikke vil være kostnadmessig forsvarlig med oppankring på 340 meters dybde i Barentshavet, jf. referat fra telefonsamtale med Vår Energi AS 24. juli 2019.

³⁴⁵ Referat fra telefonsamtaler med Equinor ASA 14. august 2019 og Vår Energi AS 24. juli 2019.

før 1990. Resten er bygget etter 2010 og er således nyere. [REDACTED]

[REDACTED]³⁴⁶

- (342) Aktørene skiller seg også fra hverandre ved at de har ulikt antall enheter tilgjengelig for oppdrag på norsk sokkel, jf. Tabell 6. Jo flere enheter en aktør har, jo større sannsynlighet for at aktørene har tilgjengelige enheter å tilby i anbudskonkurranser. I tillegg er det større sjanse for at en aktør med flere ulike enheter har mulighet til å tilfredsstille ulike oppdragsgiveres krav.
- (343) Videre vil aktørene være differensierte ved at de har innkvarteringsenheter med ulik geografisk plassering. Den geografiske plasseringen til innkvarteringsenheten har betydning for konkurransedyktigheten til aktørene i ulike anbudskonkurranser ettersom mobiliseringskostnaden og –tiden er høy, jf. kapittel 5.3.1. Dersom en aktør har innkvarteringsenheter i nærheten av oppdraget, er den alt annet likt mer konkurransedyktig om oppdraget enn dersom innkvarteringsenheten befinner seg lengre unna.
- (344) På denne bakgrunn er det Konkurransetilsynets vurdering at aktørene i markedet er differensierte. De ovennevnte parameterne har også betydning for hvorvidt tilbyderne i markedet utøver et konkurransepress på hverandre.
- (345) Videre fremkommer det av Konkurransetilsynets anbudsanalyse at kundene som regel anskaffer offshore innkvarteringstjenester ved hjelp av anbudskonkurranser, og at pris er et viktig tildelingskriterium.
- (346) Markedet kan således kategoriseres som et marked med differensierte produkter og priskonkurranse. I slike markeder vil konkurransenærhet mellom partene og konkurransenærhet til andre aktører være sentrale tema, jf. avsnitt (328).

7.2.1.2 Anbudsmarked

- (347) Kundene benytter typisk anbudskonkurranser ved anskaffelse av offshore innkvarteringstjenester. Den faktiske anskaffelsesprosedyren som benyttes i en anbudskonkurranse, vil kunne påvirke i hvilken grad en foretakssammenslutning gir en konkurransebegrensende virkning.³⁴⁷
- (348) Konkurransetilsynets informasjonsinnhenting viser at kundene som regel benytter såkalt begrenset anbudskonkurranse, hvor kundene inviterer utvalgte aktører til å delta i anbudskonkurransen, ved anskaffelse av offshore innkvarteringstjenester.³⁴⁸ I anbudsutlysningen gis tilbyderne nødvendig informasjon om blant annet lokasjon, forventet PoB, varighet, tekniske krav og operasjonskriterier.³⁴⁹
- (349) Konkurransetilsynets informasjonsinnhenting viser videre at kundene normalt ikke foretar flere budrunder i utlyste anbudskonkurranser.³⁵⁰ Budene leveres inn til en gitt frist og er ikke åpne for andre tilbydere. Tildelingen av kontrakter skjer etter forhåndsdefinerte kriterier og i noen tilfeller forhandles det med en eller to tilbydere etter budgivningen.³⁵¹
- (350) Anbudskonkurranser hvor det er usikkerhet knyttet til størrelsen på konkurrerende bud eller usikkerhet knyttet til hvor mange muligheter aktørene har for å forbedre sitt tilbud, karakteriseres best som første pris, lukket bud-auksjoner.³⁵² Ved slike auksjoner leverer hver aktør ett bud, som ikke er åpent for andre aktører.

³⁴⁶ Brev fra Advokatfirmaet BAH AS 26. april – vedlagt Prosafe – Board Papers 2018 – [REDACTED]. Se også referat fra telefonsamtale med Equinor ASA 14. august 2019.

³⁴⁷ Se for eksempel Office of Fair Trading (2007) «Markets with bidding processes».

³⁴⁸ Brev fra ConocoPhillips Skandinavia AS 17. juni 2019, side 2 og fra Equinor ASA 19. juni 2019, side 2.

³⁴⁹ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019, side 2 og fra Aker BP ASA 17. juni 2019, side 2.

³⁵⁰ Brev fra Aker BP ASA 17. juni 2019, side 2, fra Equinor ASA 19. juni 2019, side 2, fra Lundin Norway AS 17. juni 2019, side 1, fra Repsol Norge AS 18. juni 2019, side 1 og fra Vår Energi AS 18. juni 2019, side 2.

³⁵¹ Brev fra Repsol Norge AS 18. juni 2019, side 1, fra Lundin Norway AS 17. juni 2019, side 1, fra Equinor ASA 19. juni 2019, side 2 og fra Aker BP ASA 17. juni 2019, side 2.

³⁵² Se Klemperer (2005), «Bidding Markets», Occasional Paper No. 1, UK Competition Commission.

- (351) Basert på ovennevnte er Konkurransetilsynet av den oppfatning at anskaffelsesprosedyren som benyttes er begrenset anbudskonkurranse med første pris, lukket-bud auksjoner. Tilsynet påpeker at også i de tilfeller hvor det forhandles med en eller to tilbydere etter budgivningen, har aktørene begrenset informasjon om konkurrentenes budgivning.
- (352) I denne type anbudskonkurranse er prisingsinsentivene for konkurrerende bedrifter tilsvarende dem som gjør seg gjeldende i «ordinære» markeder med differensierte produkter hvor bedriftene konkurrerer på pris.³⁵³ Det vil si at foretakssammenslutningen internaliserer konkurransepresset som partene utøvet overfor hverandre før foretakssammenslutningen, hvilket kan føre til at partene byr mindre aggressivt i etterkant av foretakssammenslutningen.³⁵⁴ Graden av konkurransenærhet mellom partene er således et sentralt moment for å vurdere den konkurransemessige virkningen av en foretakssammenslutning.
- (353) Hvis det er usikkerhet knyttet til hvilket nivå vinnerbudet vil ligge på, vil bedriftene foreta en avveining mellom sannsynligheten for å vinne anbudskonkurransen og marginen de vil tjene gitt at de vinner.³⁵⁵ Insentivene til å utnytte markedsmakt er således analog til hva som fremkommer i markeder med differensierte produkter.³⁵⁶
- (354) Tilsvarende som i «ordinære» markeder med differensierte produkter, vil også andre aktører enn bedriftene som foretakssammenslutningen omfatter i en anbudskonkurranse ha fordeler av redusert konkurranse, jf. avsnitt (326).³⁵⁷ Foretakssammenslutningen vil øke sannsynligheten for å vinne for de andre aktørene i markedet, og således gjøre det profitabelt for disse å øke prisene på sine tilbud.³⁵⁸

7.2.1.3 Betydningen av lav etterspørsel for konkurranseanalysen

- (355) Partene har på bakgrunn av lav fremtidig etterspørsel anført at Konkurransetilsynet kun behøver å analysere effekten av foretakssammenslutningen knyttet til de enkelte fremtidige prosjektene som kundene har identifisert. Det er etter partenes vurdering ikke behov for å gjennomføre en ordinær konkurranseanalyse i denne saken.³⁵⁹
- (356) Partene anfører i tilsvaret at Konkurransetilsynets analyse i varselet er lite egnet til å belyse konkurransesituasjonen fremover ettersom den legger vekt på informasjon innhentet om markedssituasjonen i en periode før den store og varige etterspørselsnedgangen de siste årene.³⁶⁰ Tilsynet har i sin analyse av anbudskonkurranse i kapittel 7.2.3.4 sett hen til prosjekter hvor avtale er inngått både før og etter oljeprisfallet sommeren 2014. Partene anfører at markedssituasjonen, og dermed konkurransesituasjonen, har endret seg siden oljeprisfallet i 2014, særlig som følge av et vesentlig fall i etterspørselen. Videre viser partene til at vilkårene for en avtale om et innkvarteringsoppdrag bestemmes av konkurransesituasjonen på tidspunktet for avtaleinngåelse. Partene viser til at tilsynet i varselet vurderte at konkurransene om oppdrag med oppstart mellom 2010 og 2014 var av mindre relevans enn nyere oppdrag, med henvisning til at konkurransesituasjonen har endret seg de senere årene, blant annet som følge av oljeprisfallet i 2014. Ifølge partene innebærer dette at man må se på de prosjekter der avtale er inngått etter oljeprisfallet sommeren 2014.

³⁵³ Se for eksempel Klemperer (2005), «*Bidding Markets*», Occasional Paper No. 1, UK Competition Commission og Office of fair Trading (2007), «*Markets with bidding processes*».

³⁵⁴ Kommisjonens horisontale retningslinjer, avsnitt 24.

³⁵⁵ Et høyere bud vil redusere sannsynligheten for å vinne anbudskonkurransen, men vil øke marginen hvis budet er suksessfullt. Denne avveiningen er tilsvarende standard avveining mellom kvantum solgt og pris i et ordinært marked med differensierte goder, med den forskjellen at det i anbudsmarkedet er tale om forventet kvantum solgt (det vil si sannsynligheten for å vinne) og ikke faktisk kvantum solgt.

³⁵⁶ Klemperer (2005), «*Bidding Markets*», Occasional Paper No. 1, UK Competition Commission.

³⁵⁷ Dette er et generelt resultat i økonomisk litteratur, se for eksempel Warner, K. (1999), «*Asymmetric Auctions with Application to Joint Bidding and Mergers*», 17 International Journal of Industrial Organization, 437-52.

³⁵⁸ Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03 avsnitt 24 og 25.

³⁵⁹ Brev fra Advokatfirmaet BAH AS 14. august 2019, vedlegg "Lizard – møte KT 06.08.2019", side 3 og brev fra Advokatfirmaet BAH AS 16. august 2019, vedlegg "Lizard – Møte KT 16.08.2019 - FINAL", side 25.

³⁶⁰ Tilsvaret, side 10.

Dette begrunnes med at det er disse prosjektene som er beskrivende for etterspørselssituasjonen i perioden.³⁶¹

- (357) Det er Konkurransetilsynets vurdering at det vil være etterspørsel i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester også i løpet av de neste fem årene og videre etter dette, jf. kapittel 6.3.2. Den etterspørselen som er bekreftet de kommende årene er knyttet til [REDACTED], hvor en anbudskonkurranse etter planen skal lysesh ut [REDACTED]. Videre er det etter tilsynets vurdering flere holdepunkter for at det er sannsynlig at det kommer flere utlysninger i årene fremover.
- (358) På denne bakgrunn er det Konkurransetilsynets vurdering at det ikke er grunnlag for å avvike fra en ordinær konkurranseanalyse i denne saken, og følgelig at en ordinær konkurranseanalyse av markedet er hensiktsmessig for å vurdere foretakssammenslutningens virkning på konkurransen i markedet. Som en del av konkurranseanalysen i denne saken vil tilsynet også i kapittel 7.2.3.5 analysere effekten av foretakssammenslutningen for de potensielle prosjektene identifisert i kapittel 6.3.2.
- (359) Konkurransetilsynet viser videre til at formålet med analysen av anbudskonkurranser i kapittel 7.2.3.4 er å analysere konkurransenærhet mellom tilbyderne, ikke å analysere etterspørselssituasjonen som sådan. Denne analysen er et supplement til den øvrige analysen i kapittel 7.2.3.
- (360) I anbudskonkurranser skjer konkurransen mellom tilbyderne når anbudskonkurransen gjennomføres. Konkurransetilsynet ser i sin analyse på de tolv sist gjennomførte anbudskonkurransene i markedet for offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel. Etter tilsynets vurdering er disse relevante for å analysere konkurransenærhet mellom tilbyderne på norsk sokkel. Faktorer som kan påvirke hvorvidt historiske anbudskonkurranser er egnet til å belyse konkurransenærhet er betydelige endringer i konkurransesituasjonen, eksempelvis gjennom etablering eller uttredd fra markedet, eller at nyere prosjekter skiller seg vesentlig fra eldre slik at det påvirker hvem som deltar eller vinner. I løpet av perioden som analyseres, har Axis forsvunnet som en konkurrent. I tillegg skiller de to nyeste prosjektene seg fra de øvrige ved at de har lavere PoB-behov og ble vunnet av henholdsvis et TSV-fartøy og en boreplattform.³⁶² Disse forholdene blir hensyntatt i kapittel 7.2.3.4 og den øvrige drøftingen i kapittel 7.2.3 og endrer ikke tilsynets konklusjon vedrørende konkurransenærhet.

7.2.2 Markedsstruktur

- (361) Samlet konsentrasjonsgrad i markedet og endringen i samlet konsentrasjonsgrad kan gi informasjon om konkurransesituasjonen og hvordan denne endres som følge av foretakssammenslutningen.³⁶³ Jo høyere markedsandel en virksomhet har, desto mer sannsynlig er det at den har markedsrett, og jo større økning i markedsandel en foretakssammenslutning medfører, desto mer sannsynlig er det at foretakssammenslutningen vil føre til en økning i markedsrett.³⁶⁴
- (362) Konkurransetilsynet har i denne saken beregnet markedsandeler på bakgrunn av omsetning for aktørene. Tabell 7 viser markedsandeler for de ulike aktørene i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester i hvert av årene 2014 til 2018, samt et gjennomsnitt av årene 2014 til 2018.

Tabell 7 Markedsandeler i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester basert på omsetning 2014-2018³⁶⁵

Aktører	2014	2015	2016	2017	2018	Gjennomsnitt
---------	------	------	------	------	------	--------------

³⁶¹ Tilsvaret, side 16-19.

³⁶² I tillegg har Master Marine vunnet et oppdrag i perioden. Dette utgjør ikke en nyetablering i markedet, da grunnen til at de i liten grad har konkurrert om oppdrag tidligere er at de har vært opptatt med andre oppdrag.

³⁶³ Samlet konsentrasjonsgrad måles gjerne med Herfindahl-Hirschmann-indeksen (HHI), jf. Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03, avsnitt 16.

³⁶⁴ Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03, avsnitt 27.

³⁶⁵ Tabellen er utarbeidet av Konkurransetilsynet på bakgrunn av informasjon mottatt i e-poster fra Advokatfirmaet BAHN AS 15. august 2019, brev fra COSL Drilling Europe AS 17. juni 2019 og brev fra Master

						2014-2018
Prosafe	■	■	■	■	■	■
Floatel	■	■	■	■	■	■
Master Marine	■	■	■	■	■	■
Maersk	■	■	■	■	■	■
COSL	■	■	■	■	■	■
SUM³⁶⁶	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Samlet omsetning (millioner kroner)	■	■	■	■	■	■

- (363) Som det fremgår av tabellen er det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester høyt konsentrert med bare fire aktive aktører der både partene og Master Marine har høye markedsandeler før foretakssammenslutningen. I femårsperioden er partene de eneste aktørene som har hatt omsetning knyttet til halvt nedsenkbare boligplattformer.
- (364) Som det fremgår av kapittel 7.2.1.2 benytter kundene typisk anbudskonkurranser ved anskaffelse av offshore innkvarteringstjenester. Det er i slike tilfeller kun aktøren som vant anbudskonkurransen som vil oppnå en markedsandel. Øvrige aktører i markedet kan imidlertid ha blitt ansett som nære alternativer for kunden før kontrakten ble inngått. Dersom man kun ser på markedsandeler et bestemt år, vil man kunne undervurdere konkurransepresset mellom aktørene fordi det er kun vinneren som har realisert omsetning. Konkurransetilsynet har således også beregnet markedsandeler over tid, og legger mer vekt på disse ved vurderingen av konkurranse situasjonen i markedet enn på markedsandelene for hvert enkelt år alene.
- (365) Foretakssammenslutningen vil medføre en reduksjon i antall tilbydere i et allerede konsentrert marked for offshore innkvarteringstjenester og medføre at partene vil bli den desidert største aktøren i markedet.
- (366) Det er Konkurransetilsynets vurdering at antall aktører kundene har å sette opp mot hverandre i forkant av innkjøpet, er av avgjørende betydning for hvor gode vilkår kundene vil kunne oppnå. Tilbyderne kan utøve et konkurransepress på hverandre selv om bare en av dem vinner anbudskonkurransen. Dette betyr at enhver reduksjon av et relativt begrenset antall tilbydere i markedet vil kunne redusere konkurransen og ha en negativ effekt på priser og kvalitet overfor kundene. Tilsynet vil således også legge vekt på antall gjenværende aktører i markedet ved vurderingen av konkurranse situasjonen i markedet.
- (367) Videre er det Konkurransetilsynets vurdering at en reduksjon av antall tilbydere i markedet vil være enda mer skadelig for konkurranse situasjonen dersom partene er nære konkurrenter.
- (368) Som det fremgår av avsnitt (327) er det Konkurransetilsynets vurdering at markedsandeler ikke alltid vil reflektere konkurranseintensiteten mellom aktørene, ettersom markedsandelene kan under- eller overestimere hvor nære konkurrenter aktørene i markedet er. Ettersom aktørene i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester er differensierte, jf. kapittel 7.2.1.1, vil tilsynet legge mer vekt på konkurransenærhet enn på markedsandeler ved vurderingen av konkurranseintensiteten mellom aktørene i markedet.

Marine AS 17. juni 2019. Maersks omsetning i 2018 er beregnet basert på total kontraktsstørrelse fordelt på antall måneder kontrakten varte i 2018, jf. brev fra Aker BP ASA 17. juni 2019, vedlegg "Offshore Hotell – Tilsvar til Konkurransetilsynet 17.06.2019".

³⁶⁶ Avrunding gjør at summen summeres til 99 prosent for 2018.

7.2.3 Konkurransenærhet

7.2.3.1 Innledning

- (369) Konkurransespresset de fusjonerende virksomhetene utøver på hverandre har stor betydning for foretakssammenslutningens virkninger, jf. avsnitt (328). Aktørene i markedet for offshore innkvarteringstjenester er differensiert langs flere dimensjoner, jf. kapittel 7.2.1.1. Ikke-koordinerte virkninger er mer sannsynlig dersom partenes produkter er nære substitutter.³⁶⁷ Partene trenger imidlertid ikke være hverandres næreste konkurrenter for at foretakssammenslutningen i betydelig grad vil hindre effektiv konkurranse.³⁶⁸ Konkurransetilsynet vil i det følgende vurdere hvor nære konkurrenter partene er.

7.2.3.2 Konkurransenærhet mellom partene

- (370) Prosafe har per i dag tre offshore innkvarteringsenheter som innehar SUT, to moderne halvt nedsenkbare boligplattformer og en eldre halvt nedsenkbar boligplattform, jf. kapittel 4.6.1. I tillegg har Prosafe et TSV-fartøy som også kan benyttes til offshore innkvarteringstjenester. Floatel har per i dag to moderne halvt nedsenkbare boligplattformer som innehar SUT, jf. kapittel 4.6.2.
- (371) Floatels enheter og Prosafes to nyeste enheter er alle bygget i 2010 eller senere, og har moderne dynamisk posisjonering (DP3). Prosafes eldre halvt nedsenkbare boligplattform, Regalia, har dynamisk posisjonering av eldre versjon (DP2), mens TSV-fartøyet Safe Scandinavia benytter ankring.
- (372) Videre kan [REDACTED].
- (373) Alle partenes enheter er flytende. De kan dermed brukes på alle havdybder og tilknyttet både flytende og faste installasjoner. Videre kan halvt nedsenkbare boligplattformer i større grad benyttes på vinterstid og ved høyere bølger enn andre flytende innkvarteringsenheter, jf. avsnitt (335) til (337).
- (374) Partene innehar de fire mest moderne flytende innkvarteringsenhetene med SUT. Som det fremgår av avsnitt (332) stiller enkelte kunder krav om innkvarteringsenheter med høy standard og mange kunder vil bare akseptere nyere enheter. Partene vil etter Konkurransetilsynets oppfatning være godt rustet til å konkurrere om slike kunder, mens aktører med eldre enheter i begrenset grad kan konkurrere om slike kunder.
- (375) Det er Konkurransetilsynets oppfatning at Prosafes eldre enheter vil være mindre attraktive enn partenes nyere enheter for kunder som stiller krav til høy standard og nyere enheter. TSV-fartøyet Safe Scandinavia har imidlertid relativt nylig utført et innkvarteringsoppdrag for Aker BP på norsk sokkel. Dette tyder på at denne fortsatt er aktuell for å konkurrere om oppdrag på norsk sokkel.
- (376) Med tre innkvarteringsenheter og ett TSV-fartøy som har SUT, og som kan benyttes til innkvarteringstjenester på norsk sokkel, har Prosafe god kapasitet og kan konkurrere om og utføre flere oppdrag på norsk sokkel parallelt. Floatel vil kunne ta to oppdrag på norsk sokkel parallelt med sine to enheter. Av partenes enheter med SUT, er det per i dag kun Prosafes Safe Boreas og Floatels Floatel Superior som er i aktivt oppdrag, jf. Tabell 6.³⁶⁹
- (377) Det er Konkurransetilsynets vurdering at partenes flåtesammensetning og kapasitet tilsier at det er stor sannsynlighet for at partene vil kunne være konkurrenter i de fleste anbudskonkurranser om fremtidige oppdrag på norsk sokkel.
- (378) Videre er det Konkurransetilsynets vurdering at tilsynets anbudsanalyse i kapittel 7.2.3.4 viser at partene er hverandres næreste konkurrenter om oppdrag på norsk sokkel og utgjør et

³⁶⁷ Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03, avsnitt 28.

³⁶⁸ Vedtak V2015-24 Coop Norge Handel AS – ICA Norge AS side 20 og Vedtak 2015-1 – TeliaSonera AB – TeliaSonera AB (publ) – Tele2 Norge AS/Network Norway AS, side 42. Tilsvarende legges til grunn i Kommisjonens avgjørelse i sak M.6992 Hutchinson 3G UK/Telefonica Ireland avsnitt 200 med henvisning til Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03, avsnitt 28.

³⁶⁹ Brev fra Advokatfirmaet BAHN AS 16. august 2019, vedlegg "Lizard – Møte KT 16.08.2019", side 7

betydelig konkurransepress på hverandre. Av de tolv analyserte anbudskonkurransene deltok Prosafe i [REDACTED], mens Floatel deltok i [REDACTED]. Prosafe deltok i [REDACTED] Floatel deltok i. Prosafe vant seks anbudskonkurranser, mens Floatel vant fire.³⁷⁰ Av de [REDACTED] anbudskonkurransene hvor minst en av partene deltok, har en annen aktør enn partene kun vunnet [REDACTED]. Partene ble rangert på henholdsvis første- og andreplass i [REDACTED] konkurranser hvor begge parter deltok. [REDACTED] som har vunnet en konkurranse hvor partene har deltatt, [REDACTED] har kommet på andreplass i konkurranser hvor begge parter har deltatt. Videre var det kun partene som deltok i de to konkurransene med høyest PoB-behov i perioden.

- (379) Uttalelser fra andre markedsaktører viser videre at Prosafe og Floatel er hverandres næreste konkurrenter på norsk sokkel. Master Marine omtaler Prosafe og Floatel som hovedkonkurrentene på norsk sokkel.³⁷¹ COSL omtaler Prosafe og Floatel som de to største aktørene og argeste konkurrentene.³⁷² ConocoPhillips omtaler konkurransesituasjonen som *"utfordrende med Prosafe og til dels Floatel som dominerende aktører"*.³⁷³ Equinor oppgir at

[REDACTED] ³⁷⁴
Vår Energi oppgir at [REDACTED] ³⁷⁵

- (380) Vurderinger fra partenes interne dokumenter underbygger Konkurransetilsynets vurdering av at partene er hverandres næreste konkurrenter på norsk sokkel. [REDACTED]

³⁷⁶ I Prosafes styredokumenter fra 2018 [REDACTED]

³⁷⁷ [REDACTED]

³⁷⁸ [REDACTED]

- (381) Ifølge et av Floatels interne dokumenter innehar partene samtlige ti halvt nedsenkbare boligplattformer som kan betegnes som HS/HE (high-specification/harsh environment), hvorav Prosafe har seks og Floatel fire. Ifølge dette dokumentet har high-specification enheter dynamisk posisjonering og evne til å operere på alle dybder og til alle årstider. Videre oppgis det at *"harsh environment such as the North Sea require advanced dynamic positioning capability (DP-3) and enhanced safety certifications"*.³⁷⁹

- (382) [REDACTED]

³⁷⁰ Floatel deltok i [REDACTED] som Prosafe vant, mens Prosafe deltok i [REDACTED] som Floatel vant.

³⁷¹ Brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, vedlegg "Bilag A – Master Marines virksomhet", side 6 og 7.

³⁷² Brev fra COSL Drilling Europe AS 17. juni 2019, side 5.

³⁷³ Brev fra ConocoPhillips Skandinavia AS 17. juni 2019, side 3.

³⁷⁴ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019, side 7.

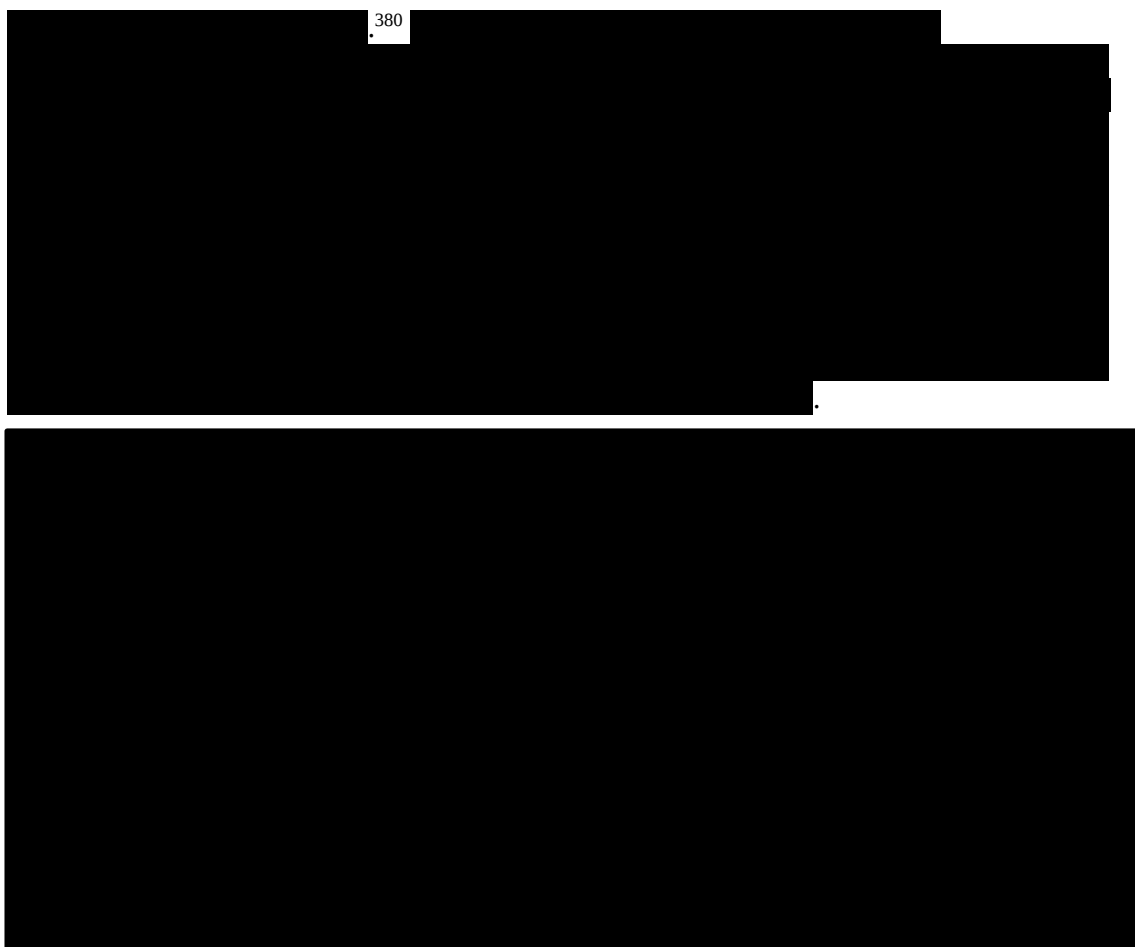
³⁷⁵ Referat fra telefonmøte med Vår Energi AS 24. juli 2019.

³⁷⁶ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe – Board Papers 2018 – [REDACTED] og [REDACTED].

³⁷⁷ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe – Board Papers 2018 – [REDACTED].

³⁷⁸ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe – Board Papers 2018 – [REDACTED].

³⁷⁹ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Floatel – Omhandler transaksjonen – [REDACTED].

Figur 4

- (383) Partene er også av den oppfatning at de er nære konkurrenter i markedet for offshore innkvarteringstjenester.³⁸¹
- (384) På bakgrunn av det ovenstående er det Konkurransetilsynets vurdering at partene er hverandres nærmeste konkurrenter i markedet for offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel, og at de utgjør et betydelig konkurransepress på hverandre før foretakssammenslutningen.

7.2.3.3 Konkurransenærhet mellom partene og andre aktører

7.2.3.3.1 Master Marine

- (385) Master Marine eier den oppjekkbare boligplattformen Haven, som har en PoB-kapasitet på 443, og som kan operere på vanndybder opp til 115 meter, jf. kapittel 4.6.3. Haven var ferdig bygget i 2010 og har nylig gjennomgått oppgraderinger for å kunne utføre oppdrag for Equinor på Johan Sverdrup. Master Marine opplyser at de har mulighet til å utvide dybdebegrensningen på Haven til 130 meter. Estimert kostnad for dette er [redacted] millioner USD, konstruksjonstid er om lag [redacted] måneder og det vil ta om lag [redacted] å installere når utvidelsen er ferdig konstruert.³⁸²
- (386) Som det fremgår av avsnitt (332) stiller enkelte kunder krav om innkvarteringsenheter med en høy standard, og mange kunder vil bare akseptere nyere enheter. Haven er forholdsvis ny og Master Marine oppgir at de har hovedfokus på "det såkalte «high end» markedet, som bl.a. kjennetegnes av krevende kunder, værforhold og regelverksregimer."³⁸³

³⁸⁰ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe – Board Papers 2018 – [redacted].

³⁸¹ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. august 2019.

³⁸² Brev fra Master Marine AS 13. september 2019.

³⁸³ Brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, vedlegg "Bilag A – Master Marines virksomhet", side 1.

- (387) Ettersom Haven er en oppjekkbar boligplattform, kan den ikke benyttes i tilknytning til flytende installasjoner. Den kan videre per i dag ikke benyttes på havdybder over 115 meter. Denne begrensningen kan dersom det gjøres en betydelig investering utvides til 130 meter. Som det fremgår av kapittel 5.2.2 og avsnitt (335) er det også andre forhold som kan være til hinder for bruk av oppjekkbare boligplattformer. Mobilisering er mer krevende enn med flytende enheter, noe som gjør Haven mindre aktuell for korte oppdrag og oppdrag med oppstart om vinteren. Videre kan bunnforhold og infrastruktur på havbunnen gjøre oppjekkbare enheter mindre egnet. I noen tilfeller kan også kunden ha behov for at enheten er mobil.
- (388) Av de 13 oppdragene i Konkurransetilsynets oversikt over oppdrag presentert i kapittel 4.3.1, var tre på havdybder på 350 meter eller mer. På så dypt vann vil ikke Haven være aktuell for oppdraget, jf. avsnitt (385). Tre av de øvrige ti oppdragene i tilsynets oversikt var på havdybde mellom 115 og 130 meter. Dersom Haven skal være aktuell for oppdrag på denne dybden vil det kreve en betydelig investering i forlenging av beina på Haven.
- (389) Videre er Master Marines kapasitet til å delta i anbudskonkurranser begrenset ved at de kun har én innretning, jf. avsnitt (342). Havens kontrakt med Equinor varer fram til desember 2019, jf. kapittel 4.3.1, slik at de vil ha ledig kapasitet i nær fremtid.
- (390) Anbudshistorikken viser at partene sjelden har møtt konkurranse fra Master Marine, jf. kapittel 7.2.3.4. De eneste oppdragene Master Marine har konkurrert om på norsk sokkel, er oppdraget de utførte for ConocoPhillips på Ekofisk fra juli 2011 til juli 2015 og det nåværende oppdraget for Equinor på Johan Sverdrup.³⁸⁴ [REDACTED]³⁸⁵ [REDACTED]³⁸⁶ Partene har således kun møtt faktisk konkurranse fra Master Marine på norsk sokkel om to oppdrag.
- (391) Det må bemerkes at Haven, før den ble ombygd for det pågående oppdraget på Johan Sverdrup, hadde en dydbegrensning på 85 meter. Alle oppdrag i Konkurransetilsynets oversikt med oppstart før Haven var ferdig ombygd, var på dypere havdybder enn dette. Samtidig har Master Marine hatt begrenset kapasitet i perioden og har dermed uansett hatt begrenset mulighet til å konkurrere om ytterligere oppdrag. Haven har siden den ble ferdigstilt i 2011 hatt to oppdrag på norsk sokkel og ett på dansk sokkel. Den eneste perioden den ikke har vært i oppdrag var fra september 2016 til mai 2018. I perioden oktober 2017 til mai 2018 var den i opplag ved CCB på Ågotnes for ombygging og oppgradering forut for oppdrag for Equinor på Johan Sverdrup.³⁸⁷
- (392) Havens dydbegrensning og Master Marines begrensede kapasitet har etter Konkurransetilsynets oppfatning bidratt til at konkurransepresset fra Master Marine i anbudskonkurranser har vært begrenset. Dette underbygges av at Master Marine i partenes anbudsdata kun omtales som en potensiell konkurrent [REDACTED] på norsk sokkel utover de to de vant.³⁸⁸ Ombyggingen av Haven gjør at Master Marine potensielt kan konkurrere om oppdrag på større havdybder enn tidligere. Gitt Havens nåværende dydbegrensning og når den har vært tilgjengelig, har tilsynet identifisert ett oppdrag siden 2014 som Master Marine potensielt kunne ha konkurrert om.³⁸⁹ Tilsynet har videre identifisert et oppdrag som trolig ville krevd en investering i ytterligere forlengelse av beina på Haven.³⁹⁰

³⁸⁴ Brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, vedlegg 1 og referat fra telefonmøte med ConocoPhillips Skandinavia 25. juli 2019.

³⁸⁵ Brev fra Equinor 19. juni 2019, vedlegg "Final - Equinor response KT - Commercial input - 2019-0130-16 SE - Floatel - KONFIDENSIELT".

³⁸⁶ E-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 23. mai 2019, vedlagt CRA bidding analysis datapack – 01 Inputs – "190507 Contract History North Sea – 10052019".

³⁸⁷ Brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, vedlegg "Bilag A – Master Marines virksomhet", side 2-4.

³⁸⁸ E-post fra Advokatfirmaet BAHR AS 23. mai 2019, vedlagt CRA bidding analysis datapack – 01 Inputs – "190507 Contract History North Sea – 10052019", kolonne "Additional Available/Requested Bidders".

³⁸⁹ Oppdrag på Ivar Aasen for Aker BP (dybde: 110 meter).

³⁹⁰ Oppdrag på Gina Krog for Equinor (dybde: 116 meter).

Tilsynet er ikke kjent med hvorvidt bunnforhold eller andre forhold ved disse oppdragene ville gjort Haven uegnet eller mindre egnet enn partenes enheter for oppdragene.

- (393) Basert på det ovenstående er det Konkurransetilsynets oppfatning at Master Marine for en del oppdrag ikke vil kunne konkurrere med partenes enheter. Dette kan skyldes at det er for dypt, at bunnforhold hindrer det eller gjør det krevende, eller på grunn av kunders preferanser eller behov. Videre har Master Marine begrenset kapasitet til å konkurrere om oppdrag, ettersom de kun har en enhet. De vil derfor ikke utøve et konkurransepress mot partene i de perioder hvor de allerede har oppdrag på andre lokasjoner. For oppdrag hvor Haven kan benyttes, er det tilsynets oppfatning at Master Marine vil være en nær konkurrent til partene.
- (394) ConocoPhillips påpeker i sitt høringssvar at Haven er oppjekkbart og derfor ikke kan benyttes på dybder over 115 meter. Videre mener ConocoPhillips at det er stor sannsynlighet for at den ikke er tilgjengelig for et gitt oppdrag eller ikke kan benyttes på grunn av tekniske begrensninger.³⁹¹
- (395) Interne dokumenter fra Prosafe [redacted]. Som det fremgår av Figur 4 [redacted].
- (396) Basert på det ovenstående er det Konkurransetilsynets vurdering at for en del oppdrag vil ikke Master Marine være en nær konkurrent til partene, enten fordi Haven ikke er egnet eller er mindre egnet til oppdraget enn partenes enheter, eller fordi Master Marine ikke har kapasitet. Når det gjelder oppdrag Haven er godt egnet til og har ledig kapasitet til, så anser tilsynet Master Marine som en nær konkurrent til partene.

7.2.3.3.2 COSL

- (397) COSL eier den halvt nedsenkbare boligplattformen COSLRival, jf. kapittel 4.6.4. Plattformen ble bygget i 1976 og oppgradert i 2014. COSLRival benytter ankring og har ikke dynamisk posisjoneringssystem. Plattformen kan brukes på 70-450 meters dybde og har en PoB-kapasitet ved bruk på norsk sokkel på 280. Plattformen er ikke vinterisert³⁹² og kan dermed ikke benyttes på oppdrag i Barentshavet.³⁹³
- (398) COSLRival er en betraktelig eldre enhet enn de nyere enhetene til partene. Som det fremgår av avsnitt (332) stiller enkelte kunder krav om innkvarteringsenheter med en høy standard, og mange kunder vil bare akseptere nyere enheter. COSL oppgir selv at de primært konkurrerer med Prosafe sine eldste enheter.³⁹⁴ COSL opplever at Equinor ikke ønsker å benytte COSLRival på grunn av alder.³⁹⁵ Equinor bekrefter at enheter med høy alder er lite attraktive, at COSLRival ikke har vært en aktuell kandidat som har vurdert siden 2007-2008 [redacted].³⁹⁶
- (399) At COSLRival benytter ankring, fører til at den er uaktuell eller mindre egnet enn enheter med dynamisk posisjonering for en del oppdrag, jf. avsnitt (340). Eksempelvis kan mye infrastruktur på havbunnen være til hinder for å benytte en ankret enhet. COSLRival begrenses også av hvor dypt den kan ankre, jf. avsnitt (397).
- (400) Videre er enheten begrenset til å utføre oppdrag med PoB-krav på maksimalt 280. COSL oppgir at de opplever at PoB-kapasiteten er en ulempe i konkurransen da nyere enheter har høyere PoB-kapasitet.³⁹⁷

³⁹¹ Brev fra ConocoPhillips Skandinavia AS 17. juni 2019, side 8.

³⁹² Vinterisering innebærer klargjøring av innretninger med utstyr og arbeidsplasser slik at de kan operere som normalt også i områder med strengt vinterklima, jf. <https://www.ptil.no/fagstoff/ord-og-uttrykk/>

³⁹³ Referat fra telefonsamtale med COSL Drilling Europe AS 12. august 2019.

³⁹⁴ Brev fra COSL Drilling Europe AS 17. juni 2019, side 3.

³⁹⁵ Referat fra telefonsamtale med COSL Drilling Europe AS 12. august 2019.

³⁹⁶ Referat fra telefonsamtale med Equinor ASA 14. august 2019.

³⁹⁷ Referat fra telefonsamtale med COSL Drilling Europe AS 12. august 2019.

- (401) COSLRival har vært i kaldt opplag siden april 2017. Før dette var den i oppdrag på britisk sektor i det meste av perioden 2014-april 2017.³⁹⁸ Den har ikke hatt oppdrag på norsk sokkel siden 2011.³⁹⁹ COSL har dermed kapasitet til å konkurrere om oppdrag i Norge, og har hatt dette siden 2017. COSL anslår at det vil [redacted] og at det vil [redacted]. Blant annet må det gjennomføres klassifisering av enheten. COSL opplever at [redacted]. Videre vil kostnaden ved klassifisering [redacted].⁴⁰⁰
- (402) Konkurransetilsynets anbudsanalyse i kapittel 7.2.3.4 viser at COSL har inngitt tilbud på oppdrag på norsk sokkel i perioden 2014-2018. [redacted]
[redacted]
[redacted]⁴⁰¹
[redacted]
[redacted]⁴⁰² I disse konkurransene [redacted].
- (403) Til tross for ledig kapasitet, og til tross for at COSL er den aktøren utenom partene som har konkurrert om flest oppdrag i perioden, så har ikke COSL klart å vinne oppdrag på norsk sokkel siden 2011. Når COSL har deltatt [redacted]
[redacted].
- (404) På denne bakgrunn er det Konkurransetilsynets oppfatning at COSLRival har begrensninger som gjør den uaktuell for mange oppdrag, samt at enheten er mindre attraktiv for kundene enn partenes enheter.
- (405) COSL oppgir at Prosafe er deres nærmeste konkurrent som følge av størrelsen på selskapet og alderssammensetning av flåten. Floatel vurderes som den nest næreste konkurrenten, men mindre nær enn Prosafe ettersom de kun har nyere innkvarteringsenheter. Master Marine vurderes som den tredje næreste konkurrenten, men vurderes som mindre nær konkurrent enn partene som følge av at deres enhet er oppjekkbare.⁴⁰³
- (406) Ifølge ConocoPhillips er det stor sannsynlighet for at COSLRival ikke er tilgjengelig for et gitt oppdrag eller at den ikke kan benyttes på grunn av tekniske begrensninger.⁴⁰⁴ Vår Energi oppgir at det på Goliat [redacted]
[redacted].⁴⁰⁵
- (407) Master Marine nevner ikke COSL som en konkurrent på norsk sokkel, men ser dem som sin tredje nærmeste konkurrent, etter partene, på britisk sokkel.⁴⁰⁶
- (408) Som det fremgår av Figur 4 [redacted]
[redacted]

³⁹⁸ Brev fra COSL Drilling Europe AS 17. juni 2019, side 1 og 2.

³⁹⁹ Referat fra telefonsamtale med COSL Drilling Europe AS 12. august 2019.

⁴⁰⁰ Referat fra telefonsamtale med COSL Drilling Europe AS 12. august 2019.

⁴⁰¹ E-post fra Equinor ASA 27. august 2019.

⁴⁰² COSL har informert om at COSLRigmar nå er fraktet til Kina og vil bli brukt på oppdrag i Kina. Rigmar vil ikke bli markedsført i Europa. COSL opplevde at det ikke var marked for Rigmar i Europa, men ser at det er et behov for den i Kina. Se referat fra telefonsamtale med COSL Drilling Europe AS 12. august 2019.

⁴⁰³ Brev fra COSL Drilling Europe AS 17. juni 2019, side 3.

⁴⁰⁴ Brev fra ConocoPhillips Skandinavia AS 17. juni 2019, side 8.

⁴⁰⁵ Referat fra telefonmøte med Vår Energi AS 24. juli 2019.

⁴⁰⁶ Brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, vedlegg "Bilag A – Master Marines virksomhet", side 7.

407

408 Dette viser etter

Konkurransetilsynets vurdering at

409

- (409) På denne bakgrunn er det Konkurransetilsynets vurdering at COSL ikke er en nær konkurrent til partene. COSL kan kun konkurrere om oppdrag der det ikke er krav om nyere enheter og der oppankring kan benyttes. Flere kunder opplyser at dette ofte ikke vil være mulig eller at de stiller krav om nyere enheter. COSL har ikke vunnet oppdrag på norsk sokkel siden 2011. Det er videre tilsynets oppfatning at COSL uansett vil tilby en mindre attraktiv tjeneste enn partenes nyere enheter, samt at de har en kostnadsulempe som følge av at det må gjøres investeringer for å kunne ta COSLRival i bruk. Disse faktorene utgjør en betydelig begrensning på konkurransepresset COSL kan utøve på partene.

7.2.3.3.3 Boreoperatører

- (410) EnscoRowan og Maersk har begge boreplattformer som har blitt benyttet til innkvarteringstjenester på norsk sokkel siden 2014. Dette har imidlertid, med ett unntak, kun vært i forbindelse med kombinasjonsoppdrag, jf. kapittel 4.3 og 4.6.5. Unntaket er Maersks pågående oppdrag for Aker BP. 410
- (411) Maersk oppgir at de ikke konkurrerer i markedet for offshore innkvarteringstjenester, og at de ikke har noen strategi, plan eller ambisjon om å entre markedet. 411 EnscoRowan viser til at offshore innkvarteringstjenester ikke er et strategisk fokus for selskapet, 412 Maersk opplyser at kontrakter for offshore innkvarteringstjenester kun er attraktivt hvis det ikke er boreoppdrag tilgjengelig. 413 414
- (412) Ifølge Maersk er det i utgangspunktet ineffektivt å benytte boreplattformer i rene innkvarteringsoppdrag, ettersom de har mer utstyr som skal driftes og vedlikeholdes. Videre er ratene ved å benytte en boreplattform som er på en borekontrakt til innkvartering ifølge Maersk høyere enn å benytte en dedikert innkvarteringsenhet, og således ikke sammenlignbare med markedet for offshore innkvarteringstjenester. 415 416
- (413) Oppjekkbare boreplattformer har tilsvarende begrensninger som oppjekkbare boligplattformer, jf. avsnitt (335) og (337). I tillegg har de vesentlig lavere PoB-kapasitet enn en dedikert innkvarteringsenhet, jf. avsnitt (86) og (187).

407 Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe – Board Papers 2016 –

408 Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe – Board Papers 2018 –

409 Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Floatel –

410 Brev fra Aker BP ASA 17. juni 2019, vedlagt "Offshore Hotell – Tilsvare til Konkurransetilsynet 17.06.2019".

411 Brev fra Maersk Drilling A/S 19. juni 2019, side 1.

412 Brev fra Advokatfirmaet Schjødt AS 27. juni 2019.

413 Brev fra Maersk Drilling A/S 19. juni 2019, side 1 og 2.

414 Brev fra Advokatfirmaet Schjødt AS 27. juni 2019.

415 Brev fra Maersk Drilling AS 19. juni 2019, side 2.

416 Brev fra Advokatfirmaet Schjødt AS 27. juni 2019, side 2.

- (414) Konkurransetilsynets anbudsanalyse i kapittel 7.2.3.4 viser at Maersk og EnscoRowan kun for offshore innkvarteringsoppdrag i den analyserte perioden.⁴¹⁷ Dette var videre
- ⁴¹⁸ Aker BP oppgir at de valgte Maersk fordi
- ⁴¹⁹ Dette oppdraget hadde det laveste PoB-behovet i perioden på kun 85. Utover dette er det kun ett oppdrag i Konkurransetilsynets oversikt over oppdrag siden 2014, som hadde et PoB-behov under 200. Dette var et oppdrag for Aker BP hvor PoB-behovet var på 100, jf. Tabell 8.
- (415) Partene viser i tilsvaret til at Maersks oppdrag for Aker BP, ifølge presseoppslag, også inkluderer en opsjon for boreoppdrag. I følge partene kan dette oppdraget dermed falle inn under Konkurransetilsynets definisjon av kombinasjonsoppdrag, jf. kapittel 4.3.2.⁴²⁰
- (416) Konkurransetilsynet viser til at dette oppdraget opprinnelig ble lyst ut som et innkvarteringsoppdrag. Samtidig har Aker BP bekreftet at det er et alternativ å bruke plattformen til boring når kontraktperioden for innkvartering utgår,
- ⁴²¹ I tillegg skiller dette oppdraget seg fra de fleste andre oppdragene inkludert i tilsynets analyse blant annet ved at det var lavt PoB-behov, at oppjekkbare enheter ble foretrukket og at boreaktører deltok i anbudskonkurransen. Etter tilsynets vurdering er det ikke nødvendig å ta stilling til om dette oppdraget burde være kategorisert som et kombinasjonsoppdrag, ettersom det ikke vil ha betydning for konklusjonen i saken.
- (417) EnscoRowan har tidligere opplyst at
- ⁴²² RowanViking har imidlertid fått et oppdrag for Repsol, jf. avsnitt (69), slik at EnscoRowan
- Maersk har oppgitt at de har noen enheter ledig globalt, men at alle disse blir brukt til å by på boreoppdrag, og at de ikke har noen planer om å konkurrere om offshore innkvarteringsoppdrag.⁴²³
- (418) Det ovenstående viser etter Konkurransetilsynets vurdering at boreaktører i liten grad konkurrerer om offshore innkvarteringsoppdrag. I de tilfellene enhetene brukes til innkvarteringsoppdrag, er det primært i forbindelse med et boreoppdrag eller i kombinasjon med andre tjenester.
- boreaktører har konkurrert for i Norge siden 2014, var oppdrag med lite PoB-behov og hvor en del av kundens vurdering var
- jf. avsnitt (414). Dette viser at
- og illustrerer etter tilsynets oppfatning at oppdragene boreoperatørene er aktuelle for, er de oppdragene som er minst attraktive for

⁴¹⁷ Konkurransen om Maersk sitt pågående oppdrag for Aker BP ASA.

⁴¹⁸ Brev fra Aker BP ASA 9. september 2019.

⁴¹⁹ Brev fra Aker BP ASA 17. juni 2019, vedlagt "Offshore Hotell – Tilsvaret til Konkurransetilsynet 17.06.2019" og brev fra Aker BP ASA 9. september 2019.

⁴²⁰ Tilsvaret, side 20.

⁴²¹ Brev fra Aker BP ASA 17. juni 2019, vedlagt "Offshore Hotell – Tilsvaret til Konkurransetilsynet 17.06.2019", brev fra Aker BP ASA 9. september 2019 og referat fra telefonmøte med Aker BP 14. august 2019.

⁴²² Brev fra Advokatfirmaet Schjødt AS av 27. juni 2019, side 8.

⁴²³ Brev fra Maersk Drilling A/S 19. juni 2019, side 3.

partene. Boreaktørene som har utført innkvarteringstjenester på norsk sokkel, konkurrerer primært om boreoppdrag og har ikke mye ledig kapasitet per i dag som er aktuelt å benytte i markedet for offshore innkvarteringstjenester.

- (419) Flere av aktørene i Konkurransetilsynets høringsrunde har oppgitt at boreplattformer utgjør et mindre gunstig alternativ som innkvarteringsenhet grunnet blant annet at de har mer utstyr og dermed mindre sengekapasitet, og at det krever investering i gangbro og eventuelle ombygginger, jf. avsnitt (189).
- (420) Partene har oppgitt både Maersk og EnscoRowan blant sine fem næreste konkurrenter på norsk sokkel.⁴²⁴ Master Marine mener at oppjekkbare boreplattformer kan utgjøre konkurranse ved lavt behov for sengeplasser, og nevner dette som deres nærmeste konkurranse på norsk sokkel bortsett fra partene.⁴²⁵
- (421) Basert på det ovenstående er det Konkurransetilsynets vurdering at Maersk og EnscoRowan ikke er en nære konkurrenter til partene. De konkurrerer ikke om de samme oppdragene som partene, og er bare aktuelle for oppdrag dersom oppdraget har et lavt behov for sengeplasser, dersom oppjekkbare plattformer kan benyttes og dersom det ikke er tilgjengelige oppdrag i boreplattformmarkedet. Siden 2014 har Maersk og EnscoRowan [redacted] som ikke innebar andre tjenester i tillegg til offshore innkvarteringstjenester. Når partene og Master Marine nevner boreoperatører som sine nærmeste konkurrenter på norsk sokkel, viser dette etter tilsynets vurdering at det er få tilbydere av offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel.

7.2.3.4 Analyse av anbudskonkurranser i perioden fra og med 2014

- (422) Konkurransetilsynet har sammenstilt informasjon fra kunder, konkurrenter og partene om offshore innkvarteringsoppdrag på norsk sokkel med oppstartstidspunkt mellom 2014 og 2018, jf. kapittel 4.3.1. Tolv av oppdragene i tilsynets oversikt er anskaffet gjennom anbudskonkurranser. I denne perioden har det i tillegg vært ett oppdrag hvor Vår Energi inngikk en låneavtale med Equinor, for bruk av Floatel Superior som hadde avtale med Equinor. Tabell 8 gir en oversikt over anbudskonkurransene i perioden, mens Tabell 9 oppsummerer hvor ofte hver aktør har deltatt og vunnet, samt hvor ofte de enkelte aktørene har konkurrert mot hver av partene.

Tabell 8 Oversikt over anbudskonkurranser om oppdrag med oppstart mellom 2014 og 2018, og kontraktsinngåelse mellom 2012 og 2018

Kunde	Felt	Vinner	Andre plass	Andre deltakere	Antall deltakere	PoB-krav	Dybde	Utlysning	Kontrakts-inngåelse	Start	Slutt
Aker BP	Valhall	Maersk	[redacted]	[redacted]	[redacted]	85	70	jul. 18	aug. 18	sep. 18	okt. 20
Aker BP	Ula	Prosafte	[redacted]	[redacted]	[redacted]	100	70	mai. 18	jul. 18	sep. 18	mai. 19
Equinor ⁴²⁶	Martin Linge	Floatel	[redacted]	[redacted] ⁴²⁷	[redacted]	380	114	nov. 12	feb. 13	jul. 18	mar. 20
Equinor	Johan Sverdrup	Master Marine	[redacted]	[redacted]	[redacted]	400	113	mar. 15	nov. 15	jun. 18	des. 19
Equinor	Johan Sverdrup	Prosafte	[redacted]	[redacted]	[redacted]	380	113	des. 16	apr. 17	mai. 18	mai. 19
Vår Energi	Goliat	Floatel	[redacted]	[redacted]	[redacted]	350-450	400	mar. 17	jun. 17	aug. 17	nov. 18

⁴²⁴ Meldingen, bilag 13.

⁴²⁵ Brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, vedlegg "Bilag A – Master Marines virksomhet", side 7, 9 og 10.

⁴²⁶ Dette oppdraget ble opprinnelig lyst ut av Total, jf. brev fra Total E&P Norge AS 20. august 2019 og brev fra Equinor ASA 19. juni 2019, vedlagt "Final – Equinor response KT – Commercial input – 2019-0130-16 SE – Floatel – KONFIDENSIELT".

⁴²⁷ Total opplyser at [redacted] ble diskvalifisert [redacted], samt at [redacted] ble diskvalifisert [redacted], jf. brev fra Total E&P Norge AS 20. august 2019.

Equinor	Gina Krog	Floatel				380	116	jan. 13	jun. 13	sep. 16	aug. 17
Aker BP	Ivar Aasen	Prosafte				200	110	jan. 13	apr. 13	jun. 16	jan. 17
Lundin	Edvard Grieg	Prosafte				450	110	mai 12	jun. 12	mai. 15	des. 15
Equinor	Snorre ⁴²⁹	Prosafte				250	350	jan. 12	mar. 12	apr. 14	okt. 14
Equinor	Heimdal ⁴²⁹	Floatel				300	120	jan. 12	nov. 13	mar. 14	nov. 14
Equinor	Svalin Grane ⁴²⁹	Prosafte				240	127	jan. 12	mar. 12	feb. 14	aug. 14

- (423) Det fremgår av Tabell 8 og Tabell 9 at Prosafte og Floatel har deltatt i henholdsvis [redacted] og [redacted] av de tolv utlyste anbudskonkurransene i perioden. Videre har COSL deltatt i [redacted] konkurranser, Axis i [redacted] konkurranser og Atlantic Marine Services BV ("AMS") i [redacted] konkurranser. Øvrige aktører har kun [redacted] i perioden. I gjennomsnitt har det vært [redacted] deltakere i hver konkurranse. Dette viser etter Konkurransetilsynets vurdering at Prosafte og Floatel har vært svært aktive med budgivning i perioden sammenliknet med øvrige aktører.
- (424) Videre fremgår det av Tabell 8 og Tabell 9 at Prosafte har vunnet seks av de [redacted] anbudskonkurransene de har deltatt i, mens Floatel har vunnet fire av de [redacted] konkurransene de har deltatt i. Både Master Marine og Maersk vant [redacted]. Øvrige aktører har ikke vunnet konkurranser i perioden. Etter Konkurransetilsynets oppfatning viser sistnevnte at selv om andre aktører deltar i flere anbudskonkurranser, har de en svakere konkurransemessig posisjon enn partene.

Tabell 9 Totalt antall deltakelser og antall vunnet oppdrag

	Prosafte	Floatel	Master Marine	Maersk	COSL	Axis	AMS	Ensco Rowan	Andre aktører ⁴³¹
Antall deltakelser	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Vunnet	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]

- (425) De ulike aktørenes deltakelse varierer mellom anbudskonkurransene. Prosafte har møtt Floatel i [redacted] konkurranser de har deltatt i. Floatel har møtt Prosafte i [redacted] konkurranser de har deltatt i. Partene har for øvrig møtt Axis, COSL, Master Marine og andre deltakere i enkelte konkurranser, jf. Tabell 8 og Tabell 10.
- (426) COSL og Axis er aktørene partene har møtt oftest i anbudskonkurranser. Axis solgte imidlertid sine innkvarteringsenheter Vega og Nova til Prosafte i 2016, jf. avsnitt (112), og er dermed ikke lenger aktiv som en uavhengig aktør i markedet. [redacted]

Videre har Total opplyst at [redacted] og ble diskvalifisert i konkurransen om oppdraget på Martin Linge [redacted].

⁴²⁸ Aker BP opplyser at [redacted], jf. brev fra Aker BP ASA 9. september 2019 og e-post fra Aker BP ASA 10. september 2019.

⁴²⁹ Oppdragene på Snorre, Heimdal og Svalin Grane ble tildelt gjennom en felles prosess, jf. brev fra Equinor ASA 26. august 2019 og e-post fra Equinor ASA 30. august 2019.

⁴³⁰ Equinor oppgir at [redacted], jf. e-post fra Equinor ASA 27. august 2019.

⁴³¹ [redacted].

- (427) Samlet indikerer resultatene etter Konkurransetilsynets oppfatning at partene er nære konkurrenter. Videre indikerer øvrige aktørers deltakelse at disse aktørene er mindre nære konkurrenter til partene.

Tabell 10 Betinget deltakelse (hvor ofte hver aktør deltar når hver av partene deltar)

	Prosafe	Floatel	Master Marine	Maersk	COSL	Axis	AMS	Ensco Rowan	Andre aktører
Når Prosafe deltar	N/A	■	■	■	■	■	■	■	■
Når Floatel deltar	■	N/A	■	■	■	■	■	■	■

- (428) Av Tabell 8 kan man videre se at av de ■ konkurransene hvor begge parter deltok, er det ■ konkurranser hvor Prosafe vant og Floatel ble rangert som nummer to, og ■ konkurranser hvor Floatel vant og Prosafe ble rangert som nummer to. Samlet sett har partene blitt rangert på første- og andreplass i ■ konkurranser hvor begge parter deltok i perioden. Dette indikerer etter Konkurransetilsynets oppfatning at partene er hverandres næreste konkurrenter. Videre varierer den innbyrdes rangeringen mellom Prosafe og Floatel, noe som indikerer at begge parter utøver et betydelig konkurransepress på hverandre før foretakssammenslutningen.
- (429) I ■ konkurranser hvor en av partene ble rangert som nummer to, vant den andre parten. Det var ■ konkurranser hvor begge parter deltok uten at en av dem ble rangert som nummer to. ■
- (430) Det var én konkurranse i perioden ■. Denne konkurransen ble vunnet av Master Marine. Ifølge Equinor, som utlyste konkurransen, ■⁴³². Partene har kun flytende innkvarteringsenheter. ■ ble rangert som nummer to i denne konkurransen.
- (431) Videre har det vært én konkurranse hvor Maersk vant. Dette var den ■, og ■ boreaktører deltok i. Aker BP oppgir at ■. Aker BP valgte å gå for en oppjekkbar enhet ■. ⁴³³ Dette oppdraget er det oppdraget i perioden med lavest PoB-behov, og det var på relativt grunt vann.
- (432) To konkurranser i perioden var på over 300 meter vanndybde ■. Oppdraget Floatel fikk gjennom en låneavtale var også på stor havdybde.

⁴³² Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019, vedlegg "Final - Equinor response KT - Commercial input - 2019-0130-16 SE - Floatel - KONFIDENSIELT".

⁴³³ Brev fra Aker BP ASA 9. september 2019.

- (433) [redacted]. Floatels enheter var opptatt i perioden.⁴³⁴ Prosafe vant denne konkurransen med TSV-fartøyet Safe Scandinavia. Dette oppdraget hadde det nest laveste PoB-behovet i perioden på 100, og var på relativt grunt vann.
- (434) Floatel har [redacted] om de to oppdragene med et PoB-behov på under 200. Prosafe har [redacted] av disse oppdragene, men [redacted]. I de to konkurransene med det høyeste PoB-behovet i perioden var det kun partene som deltok. Tilsvarende PoB-behov var det i oppdraget som Floatel fikk gjennom låneavtale mellom Vår Energi og Equinor. Dette kan således etter Konkurransetilsynets vurdering indikere at partene i mindre grad konkurrerer om oppdrag med lavt PoB-behov, samt at partene har begrenset eller ingen konkurranse om oppdragene med de største PoB-behovene.
- (435) Axis, AMS, [redacted] er aktører som har deltatt i anbudskonkurranser, men som ikke har innkvarteringsenheter med SUT og som heller ikke har utført oppdrag innen offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel. Potensielt konkurransepress fra disse aktørene vil bli vurdert i kapittel 7.2.5.3.4.
- (436) Partene har fått utført en anbudsanalyse av Charles River Associates ("CRA").⁴³⁵ CRA analyserer oppdrag på britisk og norsk sokkel i Nordsjøen de siste ti årene. CRA finner at Prosafe [redacted]. Videre finner CRA at det var minst én annen konkurrent for de fleste kontraktene på norsk sokkel som begge parter konkurrerte om. [redacted].
- (437) CRA gjør også empiriske analyser hvor de ser på om det er noen sammenheng mellom antall konkurrenter i en anbudskonkurranse og tilbudte dagrater eller forventede marginer, samt om det er noen sammenheng mellom konkurrentenes identitet og tilbudte dagrater eller forventede marginer. De finner hverken noen sammenheng mellom antall konkurrenter og dagrater eller marginer, eller mellom konkurrentenes identitet og dagrater eller marginer. CRA konkluderer derfor med at anbudsdataene ikke gir noen indikasjoner på at foretakssammenslutningen vil ha en negativ virkning overfor kundene.⁴³⁶
- (438) Konkurransetilsynet påpeker at ulikhetene i resultatene fra tilsynets anbudsanalyse og partenes anbudsanalyse i hovedsak skyldes at partene, i motsetning til tilsynet, også har tatt med anbudskonkurranser med oppstartstidspunkt i perioden fra 2010 til 2014, samt at tilsynet har basert sin analyse på datagrunnlag innhentet fra kunder i markedet. Tilsynet er av den oppfatning at de nevnte konkurransene tilbake i tid er av mindre relevans for vurderingene i saken, da konkurransesituasjonen har endret seg de senere årene, blant annet som følge av oljeprisfallet i 2014. Videre er det noen ulikheter mellom partenes datagrunnlag og datagrunnlaget som er basert på informasjon fra kundene, blant annet når det gjelder deltakere i anbudskonkurransene.
- (439) Konkurransetilsynet er imidlertid av den oppfatning at partenes anbudsanalyse, i samsvar med tilsynets analyse, indikerer at partene er hverandres næreste konkurrenter i markedet, basert på partenes omfattende deltakelse og rangering i konkurransene.

⁴³⁴ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 15. august 2019, vedlagt "Floatel Contracts_2010 to August 2019".

⁴³⁵ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 18. mars 2019, vedlagt "Project Lizard – Analysis of NS contracts – 17032019 Final" og "Lizard – Prenotification #1 Norway – 18.03.2019".

⁴³⁶ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 18. mars 2019, vedlagt "Project Lizard – Analysis of NS contracts – 17032019 Final" og "Lizard – Prenotification #1 Norway – 18.03.2019", side 5.

- (440) Konkurransetilsynet finner videre at den empiriske analysen til CRA er beheftet med betydelige svakheter. Tilnærmingen som brukes tar ikke tilstrekkelig hensyn til heterogenitet (ulikhet) mellom anbudskonkurranser, som både kan påvirke hvor mange og hvem som deltar i konkurransene, samt tilbudte dagrater og marginer. Det begrensede antallet observasjoner gjør at denne heterogeniteten ikke i tilstrekkelig grad kan kontrolleres for. Følgelig kan det ikke trekkes slutninger om foretakssammenslutningens virkninger overfor kundene utfra funnene i analysen. CRA påpeker også at resultatene må tolkes med varsomhet grunnet det begrensede datagrunnlaget.⁴³⁷
- (441) Det er Konkurransetilsynets vurdering at både tilsynets egne analyser og partenes analyser av anbudsdatabaser, understøtter en konklusjon om at partene er hverandres næreste konkurrenter og at partene utøver et betydelig konkurransepress på hverandre. Tilsynet er også av den oppfatning at øvrige konkurrenter i liten grad disiplinerer partenes prissetting i anbudskonkurranser.

7.2.3.5 Konkret vurdering av konkurransesituasjonen for identifiserte potensielle prosjekter

- (442) Som det fremgår av kapittel 7.2.1.3 har partene anført at Konkurransetilsynet må analysere effekten av foretakssammenslutningen knyttet til de enkelte identifiserte potensielle prosjektene.
- (443) I tillegg til etterspørsel som foreløpig ikke er identifisert, men som kan komme i tilknytning til vedlikehold, utbygging av nye oljefelt eller fjerning av installasjoner på gamle oljefelt, har tilsynet identifisert fem potensielle prosjekter de neste fem årene. I det følgende vil Konkurransetilsynet kort vurdere konkurransepresset partene vil forventes å utøve på hverandre i anbudskonkurranser om disse identifiserte potensielle oppdragene.

- (444) [Redacted text block]

- (445) Equinor viser til at de for flytende enheter vil måtte gå i direkte forhandlinger i stedet for anbudskonkurranse etter foretakssammenslutningen. Equinor viser til at de forventer en litt mer krevende kommersiell situasjon etter foretakssammenslutningen, [Redacted text block]

- (446) Konkurransetilsynet viser til at partene er de eneste tilbyderne som per i dag har halvt nedsenkbare boligplattformer med moderne dynamisk posisjonering og SUT. Etter foretakssammenslutningen vil Equinor [Redacted text block]. Partene vil som følge av dette etter foretakssammenslutningen kunne få insentiver til å sette en høyere pris og/eller tilby et produkt med lavere kvalitet. Som det fremgår av kapittel 7.2.5 og 7.2.6 vil ikke potensiell konkurranse eller kjøpermakt kunne motvirke en slik negativ påvirkning på konkurransen i markedet.

- (447) Som det fremgår av avsnitt (289) til (291) oppgir Vår Energi at de har et mulig behov for offshore innkvarteringstjenester på Goliat-feltet i Barentshavet [Redacted text block]

⁴³⁷ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 18. mars 2019, vedlagt "Project Lizard – Analysis of NS contracts – 17032019 Final", side 41.

⁴³⁸ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019, side 4 og referat fra telefonsamtale med Equinor ASA 14. august 2019.

⁴³⁹ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019, side 9 og referat fra telefonsamtale med Equinor ASA 14. august 2019.

⁴⁴⁰ Brev fra Vår Energi AS 18. juni 2019, side 6 og 7.

⁴⁴¹ Brev fra Vår Energi AS 18. juni 2019, side 6 og 7.

- [REDACTED] 442
- (448) Vår Energi er bekymret for at foretakssammenslutningen vil medføre begrenset tilgjengelighet, økte priser og en monopolistisk situasjon.⁴⁴³
- (449) Konkurransetilsynet viser til at partene er de eneste som per i dag har halvt nedsenkbare boligplattformer med dynamisk posisjonering og SUT. Etter foretakssammenslutningen vil ikke Vår Energi ha noen alternative leverandører å sette opp mot hverandre i en anbudskonkurranse om dette mulige oppdraget. Partene vil etter foretakssammenslutningen kunne få insentiver til å sette en høyere pris og/eller tilby et produkt med lavere kvalitet. Som det fremgår av kapittel 7.2.5 og 7.2.6 vil ikke etablering eller kjøpermakt kunne motvirke en slik negativ påvirkning på konkurransen i markedet.
- (450) Som det fremgår av avsnitt (287) til (288) oppgir Aker BP at de vurderer om det er behov for å forlenge eksisterende kontrakt på Valhall-feltet etter 2020 og et nytt potensielt behov knyttet til vedlikehold på Ula-feltet i 2022. Dersom Aker BP og Equinor blir enige om hvordan NOAKA-området i Nordsjøen skal bygges ut, kan det ifølge Aker BP bli behov for offshore innkvarteringstjenester i dette prosjektet i 2023.⁴⁴⁴
- (451) Aker BP har oppgitt følgende: *"En konsolidering av markedet kan føre til redusert tilbud til kundene, men hvis vi får lønnsomme leverandører så fører det til sikrere og bedre tjenester til kundene over tid"*.⁴⁴⁵
- (452) Prosafe forutsetter at [REDACTED] 446
- (453) Aker BP har oppgitt at de på Valhall-feltet vurderer å forlenge eksisterende kontrakt med Maersk.⁴⁴⁷ Maersk har kontrakt på Valhall-feltet frem til 31. oktober 2020.⁴⁴⁸ Oppdraget ble utlyst i juli 2018, og både oppjekkbare boreplattformer og halvt nedsenkbare boligplattformer ble invitert til å delta.⁴⁴⁹ [REDACTED], jf. avsnitt (431). Det er Konkurransetilsynets oppfatning at partene i dette tilfellet er mindre effektive konkurrenter på oppdraget enn Maersk, ettersom Maersk har fordel som etablert aktør på feltet. En foretakssammenslutning blant mindre effektive aktører, vil ha mindre påvirkning på konkurransen.
- (454) Aker BP opplyser at de har et potensielt behov for innkvarteringstjenester i tilknytning til vedlikeholdsaktivitet på Ula-plattformen i 2022. En beslutning om å benytte seg av offshore innkvarteringstjenester på prosjektet, vil tas [REDACTED]. Aker BP oppgir at

⁴⁴² Referat fra telefonsamtale med Vår Energi AS 24. juli 2019.

⁴⁴³ Brev fra Vår Energi AS 18. juni 2019, side 13.

⁴⁴⁴ Brev fra Aker BP ASA 18. juni 2019, side 3. NOAKA er et området i Nordsjøen hvor det er gjort flere oljefunn som foreløpig ikke er bygget ut. Området består av North of Alvheim hvor Aker BP er operatør og Krafla/Aksja hvor Equinor er operatør. Aker BP og Equinor er foreløpig ikke enige om hvordan utbyggingen skal skje. Se for eksempel: <https://e24.no/energi/aker-bp/aker-bp-vil-vise-hvorfor-deres-loesning-er-bedre-enn-equinors/24542478>.

⁴⁴⁵ Brev fra Aker BP ASA 17. juni 2019, side 7 og 8.

⁴⁴⁶ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april – vedlagt Prosafe – Board Papers 2018 – [REDACTED].

⁴⁴⁷ Brev fra Aker BP ASA 18. juni 2019, side 3.

⁴⁴⁸ Brev fra Aker BP ASA 18. juni 2019, side 1 og 2.

⁴⁴⁹ Brev fra Aker BP ASA 18. juni 2019, vedlagt regneark "AkerBP ASA – Offshore innkvarteringskontrakter i perioden 2010-2019", side 1.

oppjekkbare plattformer kan være mulig for oppdraget ettersom forholdene er de samme som for Valhall-feltet. PoB-behovet vil avhenge av hvilke løsninger de finner på vedlikeholdsaktiviteten som foreløpig ikke er avklart.⁴⁵⁰

- (455) Sist gang Aker BP utlyste anbudskonkurranse på Ula-feltet i 2018, fikk de tilbud fra

[REDACTED]. Prosafe vant [REDACTED]
[REDACTED].⁴⁵¹

- (456) Det er Konkurransetilsynets vurdering at partene vil være nære konkurrenter om et eventuelt oppdrag på Ula-feltet. Partene har mange innkvarteringsenheter, hvorav fire er nyere enheter med moderne dynamisk posisjoneringssystem. Master Marine vil også være en nær konkurrent om dette oppdraget dersom de har ledig kapasitet. Boreaktører vil kun vurdere å konkurrere om oppdraget dersom de ikke har boreoppdrag, og dersom oppdraget har et lavt PoB-behov. Som det fremgår av kapittel 7.2.3.3.2 anses ikke COSL som en nær konkurrent av partene. COSLs enhet er eldre, og selskapet har ikke vunnet konkurranser på norsk sokkel siden 2011. Etter foretakssammenslutningen vil antall aktuelle tilbydere i konkurransen om oppdraget bli redusert. Det er på denne bakgrunn tilsynets vurdering at partene etter foretakssammenslutningen vil kunne få insentiver til å sette en høyere pris og/eller tilby et produkt med lavere kvalitet. Som det fremgår av kapittel 7.2.4 vil eventuelle øvrige aktuelle aktører også kunne ha insentiver til å øke prisene som følge av foretakssammenslutningen. Som det fremgår av kapittel 7.2.5 og 7.2.6 vil ikke potensiell konkurranse eller kjøpermakt kunne motvirke en slik negativ påvirkning på konkurransen i markedet.
- (457) Prosjektet i NOAKA-området avhenger av avklaringer med Equinor som har operatørskap på Krafla/Askja-feltet. Dersom dette prosjektet iverksettes med et format som krever offshore innkvarteringstjenester, vil det ligge på en havdybde på om lag 130 meter.⁴⁵²
- (458) Det er Konkurransetilsynets vurdering at partene vil være nære konkurrenter om et eventuelt oppdrag i NOAKA-området. Partene har mange innkvarteringsenheter, hvorav fire er nyere enheter med moderne dynamisk posisjoneringssystem.
- (459) Master Marines Haven har i utgangspunktet ikke lange nok ben til å kunne operere på en havdybde på 130 meter. Master Marine har opplyst det vil være mulig å benytte Haven på dybder opp til om lag 130 meter med en oppgradering med kostnad i størrelsesorden [REDACTED] millioner USD.⁴⁵³ Aker BP har oppgitt at på et slikt havdyp kan [REDACTED] og [REDACTED].⁴⁵⁴ Etter Konkurransetilsynets vurdering vil Master Marine kun være en nær konkurrent om dette oppdraget dersom oppdraget er tilstrekkelig stort til at det vil lønne seg å forlenge beina på Haven, og dersom de har ledig kapasitet.
- (460) EnscoRowan har ikke plattformer med lange nok ben for en slik havdybde, jf. avsnitt (127). Maersk vil kun kunne konkurrere om oppdraget dersom de ikke har boreoppdrag og dersom oppdraget har et lavt PoB-behov, jf. kapittel 7.2.3.3.3. Som det fremgår av kapittel 7.2.3.3.2 anses heller ikke COSL som en nær konkurrent av partene. COSLs enhet er eldre og selskapet har ikke vunnet opp i anbudskonkurranser på norsk sokkel siden 2011.
- (461) Etter foretakssammenslutningen vil antall aktuelle tilbydere i konkurransen om oppdraget bli redusert. Det er på denne bakgrunn Konkurransetilsynets vurdering at partene etter foretakssammenslutningen vil kunne få insentiver til å sette en høyere pris og/eller tilby et produkt med lavere kvalitet. Som det fremgår av kapittel 7.2.4 vil eventuelle øvrige aktuelle aktører også kunne ha insentiver til å øke prisene som følge av foretakssammenslutningen.

⁴⁵⁰ Referat fra telefonmøte med Aker BP 14. august 2019, side 2.

⁴⁵¹ Brev fra Aker BP ASA 18. juni 2019, vedlagt regneark "AkerBP ASA – Offshore innkvarteringskontrakter i perioden 2010-2019", side 1.

⁴⁵² E-post fra Aker BP ASA 2. september 2019.

⁴⁵³ E-post fra Master Marine AS 13. september 2019.

⁴⁵⁴ E-post fra Aker BP ASA 11. september 2019.

Som det fremgår av kapittel 7.2.5 og 7.2.6 vil ikke potensiell konkurranse eller kjøpermakt kunne motvirke en slik negativ påvirkning på konkurransen i markedet.

- (462) Samlet sett er det Konkurransetilsynets vurdering at konkurransen etter foretakssammenslutningen vil bli betydelig svekket for fire av de fem identifiserte mulige prosjektene. For disse prosjektene vil antall forventede tilbydere i konkurransene bli redusert, og både partene og eventuelle konkurrenter vil oppleve at sannsynligheten for å vinne anbudskonkurransene vil øke. Dette vil medføre at partene og andre aktører vil kunne få insentiver til å prise høyere og/eller tilby innkvarteringstjenester av dårligere kvalitet. Videre vil ikke potensiell konkurranse eller kjøpermakt kunne motvirke en slik negativ påvirkning på konkurransen.

7.2.3.6 Oppsummering konkurransenærhet mellom partene

- (463) Begge partene kontrollerer to moderne, halvt nedsenkbare boligplattformer med SUT. I tillegg har Prosafe en eldre halvt nedsenkbar boligplattform med SUT, et TSV-fartøy med SUT som kan benyttes til offshore innkvarteringstjenester, [REDACTED]. Til sammen har partene alle flytende innkvarteringsenheter med SUT, utenom COSLs Rival.
- (464) Partenes enheter har ingen begrensninger når det gjelder vanndybde eller hvilke installasjoner de kan være tilknyttet. Prosafes to nyeste enheter og Floatels enheter er nyere enheter med høy standard, noe som kreves av enkelte kunder. Partene har kapasitet til å konkurrere om og utføre flere oppdrag parallelt i Norge.
- (465) Øvrige konkurrenter anses som mindre nære konkurrenter til partene eller ikke nære konkurrenter til partene.
- (466) Master Marine eier én oppjekkbare boligplattform som kan benyttes på dybder opptil 115 meter. Master Marine anses kun å være en nær konkurrent til partene for oppdrag der oppjekkbare boligplattformer kan benyttes, og dersom deres enhet ikke har andre oppdrag.
- (467) COSL har en eldre halvt nedsenkbar boligplattform, som ikke har dynamisk posisjonering, og som ikke har operert på norsk sokkel siden 2011. COSL anses ikke som en nær konkurrent av partene.
- (468) EnscoRowan og Maersk anses generelt ikke å være konkurrenter til partene ettersom de i all hovedsak konkurrerer i boremarkedet. I de aller fleste tilfeller de har hatt innkvarteringsoppdrag, har det vært i kombinasjon med boreoppdrag og andre oppdrag. Under enhver omstendighet vil de kun være tilgjengelig for innkvarteringsoppdrag dersom de ikke har oppdrag i boremarkedet. I tillegg kan deres enheter kun benyttes dersom oppdraget er på relativt grunt vann, i tilknytning til faste innretninger og dersom det etterspørres et lavt antall sengeplasser.
- (469) Konkurransetilsynets anbudsanalyse viser etter tilsynets vurdering at partene er hverandres næreste konkurrenter om oppdrag på norsk sokkel og utgjør et betydelig konkurransepress på hverandre. Av de tolv analyserte anbudskonkurransene deltok Prosafe i [REDACTED], mens Floatel deltok i [REDACTED]. Prosafe deltok i [REDACTED]. Floatel deltok i [REDACTED]. Prosafe vant seks anbudskonkurranser, mens Floatel vant fire. Av de [REDACTED] anbudskonkurransene hvor minst en av partene deltok, har en annen aktør enn partene kun vunnet [REDACTED]. Partene ble rangert på henholdsvis første- og andreplass i [REDACTED] konkurranser hvor begge parter deltok.
- (470) Analysen av identifiserte potensielle anbudskonkurranser viser at partene vil være nære konkurrenter om fire av fem identifiserte potensielle oppdrag.
- (471) Uttalelser fra kunder og konkurrenter, samt fra partenes interne dokumenter underbygger også at partene er hverandres næreste konkurrenter.
- (472) Konkurransetilsynet legger til grunn at partene er å anse som hverandres næreste konkurrenter i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester. På denne bakgrunn finner tilsynet at partene utøver et betydelig konkurransepress på hverandre før foretakssammenslutningen.

Etter foretakssammenslutningen vil dette konkurransepresset falle bort. Dette vil isolert sett føre til at partene vil kunne få insentiver til å øke prisene og/eller redusere kvaliteten på sine tjenester.

7.2.4 Konkurrentenes insentiver til å øke prisene

- (473) De fusjonerende virksomhetenes insentiver og muligheter til å øke prisene kan påvirkes av hvordan de andre virksomhetene i markedet vil respondere på en prisøkning. Partenes prisøkninger kan skifte etterspørsel over til de andre virksomhetene i markedet. Partenes konkurrenter kan som følge av dette finne det lønnsomt å øke sine priser. Dersom de andre virksomhetene responderer med å øke sine priser, vil for det første de fusjonerende selskapene finne en prisøkning som følge av en foretakssammenslutning mer lønnsom.⁴⁵⁵ For det andre vil ikke bare kunder av de fusjonerende partene, men også kunder av partenes konkurrenter oppleve prisøkninger.
- (474) Etter foretakssammenslutningen vil partenes konkurrenter ofte oppleve å møte færre konkurrenter i et marked der det allerede i dag kun er i gjennomsnitt [REDACTED] konkurrenter per anbudskonkurranse, jf. avsnitt (423). I likhet med partene vil konkurrentene også oppleve at sannsynligheten for å vinne anbud vil øke som følge av den reduserte konkurransen i markedet. Dermed vil også konkurrentenes insentiver til å prise aggressivt i fremtidige anbudskonkurranser reduseres.
- (475) Det er Konkurransetilsynets vurdering at det må forventes at dersom partene, som følge av foretakssammenslutningen, utøver markedsrett ved å heve prisene, vil andre aktører som møter konkurranse fra partene, også finne det lønnsomt å heve prisene.

7.2.5 Etablering

7.2.5.1 Innledning

- (476) Tilstrekkelig konkurransepress fra aktører som ikke er etablert i det relevante markedet kan begrense de fusjonerende virksomhetenes insentiver og muligheter til å utøve markedsrett. For at etablering skal øve et tilstrekkelig konkurransepress på de fusjonerende virksomhetene må den være tilstrekkelig sannsynlig, effektiv og tidsnær nok til å hindre de konkurransebegrensede virkningene foretakssammenslutningen fører til.⁴⁵⁶
- (477) I kapittel 7.2.5.2 vurderes det om etablering av nye aktører er sannsynlig, effektiv og tidsnær. Hvorvidt etablering av aktører som er aktive i tilgrensende markeder og aktører i andre geografiske områder er sannsynlig, effektiv og tidsnært vurderes i kapittel 7.2.5.3.

7.2.5.2 Etablering av nye aktører

- (478) I det følgende vurderes det om etablering av nye aktører i markedet for offshore innkvarteringstjenester på den norske kontinentalsokkel er sannsynlig, tidsnær og effektiv.
- (479) Etablering av virksomhet i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester krever tilgang på innkvarteringsenheter med SUT, nok oppdrag for å drive lønnsomt med god kapasitetsutnyttelse, kunnskap om markedet og tilgang til kapital.
- (480) Konkurransetilsynet viser til at investering i egnede offshore innkvarteringsenheter for norsk sokkel er kapitalintensivt, og til at disse enhetene tar tid å bygge. Partene har oppgitt at deres halvt nedsenkbar boligplattformer bygget for norske forhold kostet mellom [REDACTED] og [REDACTED] millioner USD å bygge, og at byggingen av enhetene tok om lag [REDACTED] år.⁴⁵⁷

⁴⁵⁵ Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03 24. Sml. "Merger Assessment Guidelines", utarbeidet av OFT og CC, avsnitt 5.4.11.

⁴⁵⁶ Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03, avsnitt 68.

⁴⁵⁷ E-post fra advokatfirmaet BAHR AS 15. august 2019, vedlegg "Response to KT mail 12 aug" og e-post fra advokatfirmaet BAHR AS 15. august 2019, vedlegg "Response to KT mail 12 Aug".

- (481) Master Marine oppgir at deres Haven kostet [redacted] millioner USD å anskaffe i 2007, og at prosessen tok [redacted] år.⁴⁵⁸ Brukte boliginnretninger omsettes også, blant annet kjøpte COSL sin Rival brukt for [redacted] millioner USD i 2008.⁴⁵⁹
- (482) Konkurransetilsynet viser videre til de særnorske kravene knyttet til at en boligplattform kan operere på norsk sokkel, jf. kapittel 4.5.1. Omfattende krav til utforming innebærer at enheter for bruk på norsk sokkel vil være dyre å bygge.⁴⁶⁰ Det vises i den forbindelse til at de av partenes innkvarteringsenheter som har SUT, også var de mest kostbare å bygge.⁴⁶¹
- (483) En plattform som ikke er bygget for det norske markedet, blir ikke tildelt SUT med mindre den bygges om. En slik ombygging vil være både tidkrevende og forbundet med høye kostnader, jf. avsnitt (155). Dette bekreftes i høringssvar der både kunder, konkurrenter og aktører i andre geografiske marked oppgir de norske regulatoriske kravene som en viktig etableringshindring.⁴⁶²
- (484) Master Marine viser til at dagratene må være høye for at en ombygging av et fartøy til NORSOK-standard skal være regningssvarende. De viser til at norsk regelverk gjør det relativt sett dyrere å bygge, og mener i tillegg at innkvarteringsenheter bygget for norske forhold vil være mindre konkurransedyktige andre steder.⁴⁶³ Aktørene Edda Accommodation, EnscoRowan, Teekay Offshore Production Holdings AS ("Teekay") og PACC Offshore Services Holdings Ltd. ("POSH") oppgir også SUT-kravene som etableringshinder for å operere på norsk sokkel.⁴⁶⁴ COSL viser i tillegg til at enkelte krav til utforming kan gjøre det problematisk for enheter som ikke er bygd etter NORSOK-standarder å få SUT-godkjenning.⁴⁶⁵
- (485) De norske SUT-kravene nevnes også av Equinor som ett av de elementene som sterkest hindrer en ny aktør i å etablere seg på markedet.⁴⁶⁶
- (486) En SUT-søknad er i seg selv forbundet med kostander og er tidkrevende, se kapittel 4.5.1. I tillegg krever de fleste kunder at aktører kun kan delta i anbudskonkurranser med enheter som har SUT-godkjenning eller som med høy sannsynlig vil få det innen rimelig tid, jf. avsnitt (146).
- (487) Master Marine viser også til at kunder ikke ønsker å inngå kontrakter med aktører som ikke har SUT, og trekker frem at siden et selskap må ha kontrakt på norsk sokkel for at Petroleumstilsynet skal kunne behandle en SUT-søknad, jf. avsnitt (97), er dette et betydelig etableringshinder.⁴⁶⁷ ConocoPhillips oppgir at det er et helt grunnleggende krav for å delta i anbudskonkurranser om oppdrag på norsk sokkel, at aktøren har en innkvarteringsenhet med SUT tilgjengelig, eller en enhet som med høy sannsynlighet får SUT innen rimelig tid.⁴⁶⁸ Dette bekreftes også i høringssvar fra både Repsol, Vår Energi og Equinor.⁴⁶⁹

⁴⁵⁸ Brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, side 2, 3 og 5. Merk at Master Marine oppgir sum i EUR på side 2 og i USD på side 5.

⁴⁵⁹ Brev fra COSL Drilling Europe AS 17. juni 2019, side 1.

⁴⁶⁰ Se blant annet brev fra Master Marine AS 17. juni 2019.

⁴⁶¹ E-post fra advokatfirmaet BAHR AS 15. august 2019, vedlegg "Response to KT mail 12 aug" og e-post fra BAHR 15. august 2019, vedlegg "NCA Response Q3 Q5 REV02".

⁴⁶² Se blant annet brev fra ConocoPhillips Skandinavia AS 17. juni 2019, fra Repsol Norge AS 18. juni 2019, fra Vår Energi AS 18. juni 2019, fra Equinor ASA 19. juni 2019, fra Master Marine AS 17. juni 2019, fra Østensjø Rederi AS 19. juni 2019, fra Advokatfirmaet Schjødt AS 27. juni 2019, fra Teekay Offshore Production Holdings AS 2. august 2019 og fra PACC Offshore Services Holdings Ltd. 16. august 2019.

⁴⁶³ Brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, side 11.

⁴⁶⁴ Brev fra Østensjø Rederi AS 19. juni 2019, fra Advokatfirmaet Schjødt AS 27. juni 2019, fra Teekay Offshore Production Holdings AS 2. august 2019 og fra PACC Offshore Services Holdings Ltd. 16. august 2019.

⁴⁶⁵ Brev fra COSL Drilling Europe AS 17. juni 2019.

⁴⁶⁶ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019.

⁴⁶⁷ Brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, side 12.

⁴⁶⁸ Brev fra ConocoPhillips Skandinavia AS 17. juni 2019.

⁴⁶⁹ Brev fra Repsol Norge AS 18. juni 2019, fra Vår Energi AS 26. august 2019 og fra Equinor ASA 19. juni 2019.

- (488) Det er således høye investeringskostnader forbundet med etablering i markedet for offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel, både med nybygde enheter og for brukte enheter som må bygges om. For at en slik investering skal være lønnsom, må sannsynligheten for å få nok oppdrag være tilstrekkelig høy. Konkurransetilsynet viser til at etterspørselen etter offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel har falt etter oljeprisfallet i 2014, og det er knyttet usikkerhet til nivået på fremtidig etterspørsel i markedet, jf. kapittel 6.3.2. Videre viser tilsynet til at mange av de etablerte aktørene i markedet har eller vil snart ha ledig kapasitet, jf. kapittel 4.6. I en slik situasjon er det tilsynets vurdering at nyetablering vil være svært risikabelt og dermed mindre sannsynlig.
- (489) ConocoPhillips oppgir at investering i offshore innkvarteringsenheter krever betydelig kapital. Videre at det på denne bakgrunn kreves høy grad av sikkerhet vedrørende evne til å sikre fremtidige oppdrag som gjør investeringen regningssvarende.⁴⁷⁰
- (490) POSH viser også til at det er en stor investering å bygge enheter som kan operere på norsk sokkel, og at det også er kostnadskrevenende å operere på norsk sokkel. Det vil kreves mer enn ett oppdrag for å veie opp for kostnadene å bygge, eller flytte et fartøy til norsk sokkel.⁴⁷¹
- (491) Behovet for å få tilstrekkelig oppdragsmengde for å oppnå lønnsom drift, gjør det risikabelt å investere i nye innkvarteringsenheter. Dette forholdet må etter Konkurransetilsynets oppfatning anses som en betydelig etableringshindring.
- (492) I hørings svar fra både kunder, konkurrenter og aktører i andre geografiske markeder trekkes markedssituasjonen frem som et betydelig etableringshinder. COSL anser dagens markedssituasjonen med mange tilgjengelige enheter og relativt få oppdrag som det største etableringshinderet.⁴⁷² Master Marine oppgir manglende etterspørsel og følgende mangel på kapital som etableringshindre, samt kundenes sterke forhandlingsposisjon og at det norske markedet er relativt lite.⁴⁷³ Edda Accommodation oppgir overkapasitet i markedet som det største etableringshinderet.⁴⁷⁴ Teekay viser tilsvarende til manglende kapital grunnet lite etterspørsel og lite fremtidig etterspørsel som det største etableringshinderet.⁴⁷⁵
- (493) I tillegg til at eventuelle nybygg eller ombygging av eksisterende enheter er tidkrevende og forbundet med høye kostnader, samt at det norske regelverket er omfattende og at markedssituasjonen gjør nyetableringer mindre sannsynlig, fremgår det av hørings svar fra kunder at kunnskap om markedet er en faktor som aktører må ha for å kunne etablere seg i markedet for offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel.⁴⁷⁶
- (494) Teekay trekker videre frem som en etableringshindring at kunder på norsk sokkel ofte etterspør selskap som har hatt oppdrag på norsk sokkel tidligere.⁴⁷⁷ POSH oppgir også erfaring som et viktig etableringshinder.⁴⁷⁸ De viser til at kunder på norsk sokkel oftest velger leverandører av innkvarteringsenheter som allerede er lokalisert på norsk sokkel og som har erfaring med oppdrag på norsk sokkel, slik at leverandører uten erfaring på norsk sokkel ikke får oppdrag og dermed heller ikke får erfaring som skal til for å vinne oppdrag senere.
- (495) I hørings svar fra kunder fremkommer det at ikke alle er villig til å gjøre tilpasninger i anskaffelsesprosesser for å tiltrekke seg nye aktører. Verken Aker BP, Repsol eller Vår Energi oppgir å være villige til å gjøre tilpasninger.⁴⁷⁹ Lundin viser til at de vurderer alternative tekniske løsninger med hensyn til type enhet og antall sengeplasser for å ha konkurranse på

⁴⁷⁰ Brev fra ConocoPhillips Skandinavia AS 17. juni 2019.

⁴⁷¹ Brev fra PACC Offshore Services Holdings Ltd 16. august 2019, side 5.

⁴⁷² Brev fra COSL Drilling Europe AS 17. juni 19, side 4.

⁴⁷³ Brev fra Master Marine AS 17. juni 2019, side 11.

⁴⁷⁴ Brev fra Østensjø Rederi AS 19. juni 2019, side 7.

⁴⁷⁵ Brev fra Teekay Offshore Production Holdings AS 2. august 2019, side 9.

⁴⁷⁶ Brev fra Lundin Norway AS 17. juni 2019, brev fra Aker BP ASA 17. juni 2019 og brev fra ConocoPhillips Skandinavia AS 17. juni 2019.

⁴⁷⁷ Brev fra Teekay Offshore Production Holdings AS 2. august 2019, side 9.

⁴⁷⁸ Brev fra PACC Offshore Services Holdings Ltd. 16. august 2019, side 8.

⁴⁷⁹ Brev fra Aker BP ASA 17. juni 2019, brev fra Repsol Norge AS 18. juni 2019 og brev fra Vår Energi AS 18. juni 2019.

store anskaffelser.⁴⁸⁰ ConocoPhillips svarer at det kan være aktuelt å invitere inn bud fra eventuelle nybygg, men i slike tilfeller må anbudsprosessen i så fall starte minst tre år før oppdrag. Dette oppgir de å være utfordrende av flere grunner. Oppdraget må være av tilstrekkelig varighet for at investeringer skal kunne dekket. I tillegg er det høy grad av usikkerhet vedrørende sentrale oppdragsselementer, som antall sengeplasser, oppstartdato og varighet på oppdrag så tidlig i prosessen.⁴⁸¹ Equinor oppgir ingen spesifikke tilpasninger,

482

(496) Partenes interne dokumenter viser

483

484

(497) Konkurransetilsynet er av den oppfatning at etableringshindringene vil øke etter foretakssammenslutningen. Etter foretakssammenslutningen vil det nye selskapet ha kontroll over fem av de seks halvt nedsenkbare boligplattformene med SUT, jf. Tabell 6. Det nye selskapet vil ha muligheter til å iverksette mottiltak for å beskytte sin markedsposisjon, og dette vil virke avskrekkende for nye aktører og således redusere sannsynligheten for nyetableringer. Tilsynet viser til at det nye selskapet kan for eksempel velge å beholde overkapasitet i markedet.⁴⁸⁵

(498) I Prosafes interne dokumenter

486

⁴⁸⁰ Brev fra Lundin Norway AS 17. juni 2019.

⁴⁸¹ Brev fra ConocoPhillips Skandinavia AS 17. juni 2019.

⁴⁸² Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019 og referat fra telefonmøte med Equinor ASA 14. august 2019.

⁴⁸³ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe –

⁴⁸⁴ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe - Board Papers 2018 –

⁴⁸⁵ Lignende generelle eksempler er nevnt i Kommisjonens retningslinjer for vurdering av horisontale foretakssammenslutninger (2014/C 31/03), avsnitt 69.

⁴⁸⁶ Brev fra Advokatfirmaet BAHR AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe –

- (499) I høringssvar fra POSH påpekes det at foretakssammenslutningen vil øke konsentrasjonen på norsk sokkel og at en eventuell ny aktør må konkurrere mot selskapet som eier nært alle de spesialiserte innkvarteringsenhetene i verden som er bygget for det norske markedet.⁴⁸⁷
- (500) Equinor nevner også overkapasitet hos det sammenslåtte selskapet som et av de viktigste etableringshindrene.⁴⁸⁸
- (501) I en britisk sak i boreplattformmarkedet fra 2007 ble etableringshindringene på britisk sokkel også vurdert som høye. Faktorer som ble trukket frem var høye kostnader forbundet med å bygge en ny plattform, knapphet på kvalifisert personell, behov for erfaring og kunnskap for å få oppdrag. Det ble også vist til at et relativt modent marked og relativt korte oppdrag reduserer insentivene for nye aktører å etablere seg.⁴⁸⁹
- (502) Det har ikke vært nyetableringer i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester de siste årene. I høringssvar fra kunder, konkurrenter og potensielle konkurrenter fremkommer det videre at ingen kjenner til nye aktører som vurderer å etablere seg i markedet. [REDACTED]
[REDACTED]⁴⁹⁰
- (503) Konkurransetilsynet legger etter dette til grunn at etableringshindringene i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester er høye, og at etablering av nye aktører i markedet verken er sannsynlig, tidsnær eller effektiv.

7.2.5.3 Etablering av aktører som er aktive i tilgrensende områder/markeder

- (504) I det følgende vil Konkurransetilsynet vurdere om etablering av aktører som er aktive i tilgrensende markeder, er sannsynlig, tidsnær og effektiv.
- (505) Etableringshindringene kan være noe lavere for aktører som er etablert i tilgrensende markeder, enn for nye aktører. For eksempel kan disse aktørene ha en fordel sammenlignet med nye aktører ved at de allerede har innkvarteringsenheter og/eller markedskunnskap. Aktører som opererer i tilgrensende markeder må imidlertid, på samme måte som nye aktører, vinne, eller se det som sannsynlig at de får nok oppdrag til at det blir lønnsomt å gjennomføre nødvendige investeringer knyttet til å etablere seg i Norge. For eksempel vil det typisk kreves ombygging av enheter for å oppnå en SUT-godkjenning. Som det fremgår av avsnitt (488) er det Konkurransetilsynets vurdering at overkapasitet i markedet og usikkerhet knyttet til nivået på fremtidig etterspørsel, gjør etablering mindre sannsynlig. Dette vil også gjelde overfor potensielle konkurrenter.
- (506) Partene anfører i meldingen at de, i tillegg til potensiell konkurranse fra nye aktører, møter faktisk konkurranse fra to boligskip, Edda Fides og Edda Fortis, som er eid av henholdsvis Edda Accommodation og verftet HHI⁴⁹¹, samt potensiell konkurranse fra boreaktører som kan konvertere eksisterende boreplattformer til innkvarteringsenheter og fra aktører med innkvarteringsenheter som ikke har SUT eller er bygget for SUT, men som kan oppgraderes til å tilfredsstille disse kravene.⁴⁹²
- (507) Konkurransetilsynet vil i det følgende vurdere potensiell konkurranse fra Edda Accommodation og HHI som eier boligskip uten SUT, fra aktører med halvt nedsenkbare boligplattformer uten SUT, fra boreplattformaktører, og til sist fra andre aktører som tidligere

⁴⁸⁷ Brev fra PACC Offshore Services Holdings Ltd. 16. august 2019, side 8.

⁴⁸⁸ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019, side 8.

⁴⁸⁹ Transocean-Santafe, side 16 til 18.

⁴⁹⁰ Brev fra Østensjø Rederi AS 19. juni 2019, fra Master Marine AS 17. juni 2019, fra COSL Drilling Europe AS 17. juni 2019, fra Maersk Drilling A/S 19. juni 2019, fra Advokatfirmaet Schjødt 27. juni 2019 og fra Teekay Offshore Production Holdings AS 2. august 2019.

⁴⁹¹ Partene viser i meldingen til at Edda Fortis, som eies av HHI, har vært benyttet i anbud i en Petrobras-auksjon i Brasil, av OOS International og Sendalyn Management. Det er nærliggende å tro at selskapene ønsker å inngå kontrakter for skipet før det kjøpes av verftet.

⁴⁹² Meldingen, side 17, 18 og 24.

har levert tilbud i anbudskonkurranser i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester.

7.2.5.3.1 Potensiell konkurranse fra Edda Accommodation og HHI

- (508) Partene anfører at de møter faktisk konkurranse fra boligskipene Edda Fides og Edda Fortis.⁴⁹³ Ifølge partene er disse innkvarteringsenhetene bygget etter SUT-spesifikasjoner og tilfredsstillende kravene for å få en SUT.⁴⁹⁴
- (509) Som det fremgår av kapittel 5.2.1 er Konkurransetilsynets oppfatning at innkvarteringsenheter uten SUT ikke er en del av det relevante markedet.
- (510) Boligskipet Edda Fides eies og driftes av Edda Accommodation. Enheten befinner seg for tiden i [REDACTED].⁴⁹⁵ Denne enheten har ikke SUT.
- (511) Edda Accommodation opplyser at Edda Fides [REDACTED], og at enheten bare *delvis* oppfyller de regulatoriske kravene i Norge, samt kun er tilpasset værforholdene i Norge i sommerhalvåret.⁴⁹⁶
- (512) En ombygging av Edda Fides i henhold til SUT-krav vil [REDACTED] men de opplyser at [REDACTED].⁴⁹⁷ Blant annet vil det [REDACTED] og i tillegg [REDACTED]. Edda Fides sine per i dag 600 sengeplasser vil, ved en eventuell ombygging for å tilfredsstille kravene til SUT, begrenses til et sted mellom 300-400 sengeplasser.⁴⁹⁸
- (513) Edda Accommodation oppgir videre at de [REDACTED] Edda Fides.⁴⁹⁹ Offshore innkvarteringsoppdrag på norsk sokkel vil bare kunne bli aktuelt for denne enheten dersom det i fremtiden kommer kontrakter som kan forsvare merkostnader ved en ombygging og SUT-søknad. Edda Accommodation opplyser imidlertid at det er vanskelig å se for seg at ett enkelt oppdrag vil kunne dekke alle investeringskostnadene. I tillegg vil Edda Fides, selv etter en ombygging for SUT, kun kunne operere i sommerhalvåret og være uaktuell for helårsoppdrag.⁵⁰⁰
- (514) I tillegg viser Edda Accommodation til at det har vært en viss skepsis mot å bruke boligskip fremfor halvt nedsenkbare boligplattformer til innkvarteringsoppdrag, blant annet av [REDACTED]. De oppgir imidlertid at denne skepsisen kan ha blitt redusert når kostnader i større grad må tas hensyn til, men at det fortsatt kan være interne utfordringer, [REDACTED].⁵⁰¹
- (515) Boligskipet Edda Fortis eies av verftet HHI. Boligskipet ble opprinnelig bestilt av Edda Accommodation, men avtalen ble kansellert [REDACTED]. Enheten har ikke SUT og står fortsatt ubrukt på verftet i Sør-Korea.⁵⁰²

⁴⁹³ Meldingen, side 18.

⁴⁹⁴ Meldingen, side 14.

⁴⁹⁵ Referat fra telefonsamtale med Edda Accommodation Norway AS 18. juli 2019, side 1.

⁴⁹⁶ Referat fra telefonsamtale med Edda Accommodation Norway AS 18. juli 2019, side 1 og Brev fra Østensjø Rederi AS 19. juni 2019.

⁴⁹⁷ Referat fra telefonsamtale med Edda Accommodation Norway AS 18. juli 2019, side 2.

⁴⁹⁸ Referat fra telefonsamtale med Edda Accommodation Norway AS 18. juli 2019, side 2.

⁴⁹⁹ Brev fra Østensjø Rederi AS 19. juni 2019, side 8.

⁵⁰⁰ Referat fra telefonsamtale med Edda Accommodation Norway AS 18. juli 2019.

⁵⁰¹ Referat fra telefonsamtale med Edda Accommodation Norway AS 18. juli 2019.

⁵⁰² Brev fra Østensjø Rederi AS 19. juni 2019 og brev fra Hyundai Heavy Industries 26. juli 2019.

- (516) HHI er ikke etablert innen innkvarteringstjenester og oppgir at de [REDACTED]
[REDACTED].⁵⁰³
- (517) [REDACTED] har benyttet Edda Fortis i én anbudskonkurranse på norsk sokkel arrangert av Equinor på Johan Sverdrup-feltet, men uten å vinne frem.⁵⁰⁴ Equinor sier om denne anbudskonkurransen at det var [REDACTED] selv som kontaktet dem med et ønske om å få ta del i anbudskonkurransen. Ifølge Equinor [REDACTED]
[REDACTED]. De oppgir videre at ledetiden på dette prosjektet var 12 måneder og at dette muligens ville vært for kort tid for at en aktør skulle kunne etablere seg på norsk sokkel.⁵⁰⁵
- (518) Edda Accommodation oppgir at Edda Fortis er nesten dobbelt så stor som Edda Fides, noe som kan gjøre den aktuell for helårsoppdrag på norsk sokkel. Ifølge Edda Accommodation er imidlertid Edda Fortis ikke nærmere en SUT-godkjenning enn det Edda Fides er, selv dersom boligskipet skulle bli ferdigstilt etter Edda Accommodations opprinnelige krav.⁵⁰⁶
- (519) Edda Accommodation opplyser at markedsforholdene gjør det svært utfordrende å finansiere nye enheter eller enheter som ligger ferdig på verft, som Edda Fortis.⁵⁰⁷
- (520) Videre er det Konkurransetilsynets vurdering at innkvarteringstjenester med henholdsvis boligskip og halvt nedsenkbare boligplattformer er differensierte tjenester, jf. avsnitt (336). Dette tilsier at aktører med boligskip i mindre grad vil være nære konkurrenter til aktører med halvt nedsenkbare boligplattformer. Edda Fides vil uansett kun være aktuell for oppdrag i sommerhalvåret og er således en mindre nær konkurrent til partene.
- (521) Lundin oppgir at boligskip ikke utgjør et godt alternativ til halvt nedsenkbare boligplattformer på norsk sokkel "*da en monohull gjerna har litt for store bevegelser i harsh/semi-harsh environment hvis den skal ligge ved siden av en annen innretning*".⁵⁰⁸ COSL og Master Marine anser konkurransen med boligskip som liten på norsk sokkel.⁵⁰⁹ Aker BP skriver at de ikke har planer om å benytte boligskip til offshore innkvartering per i dag, mens Vår Energi og Equinor oppgir at det kan bli aktuelt, dersom bruk av boligskip godkjennes på norsk sokkel.⁵¹⁰
- (522) I interne dokumenter hos Prosafe [REDACTED]
[REDACTED].
- (523) For at boligskipene Edda Fides og Edda Fortis skal kunne operere på norsk sokkel etter foretakssammenslutningen og dermed utgjøre et konkurransepress på partene, må Edda Accommodation og en eventuell kjøper av Edda Fortis først vinne oppdrag på norsk sokkel. Som nevnt i avsnitt (487) er dette i seg selv lite sannsynlig, da de fleste kundene har uttrykt at de, blant annet grunnet tidsperspektivet og tilknyttet usikkerhet, er motvillige til å tildele oppdrag til aktører uten SUT-godkjente innkvarteringsenheter. Enhetene må i tillegg bygges om og godkjennes for SUT, og til sist flyttes til norsk sokkel. For begge disse boligskipene vil det kreves betydelige investeringer for å få tilfredsstille kravene til SUT. Begge boligskipene er dessuten lokalisert i Asia, og det vil dermed i tillegg være mobiliseringsutgifter og -tid

⁵⁰³ Brev fra Hyundai Heavy Industries 26. juli 2019, side 2.

⁵⁰⁴ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019, side 3, [REDACTED].

⁵⁰⁵ Referat fra telefonsamtale med Equinor ASA 14. august 2019.

⁵⁰⁶ Referat fra telefonsamtale med Edda Accommodation Norway AS 18. juli 2019, side 6.

⁵⁰⁷ Brev fra Østensjø Rederi AS 19. juni 2019, side 7.

⁵⁰⁸ Brev fra Lundin Norway AS 17. juni 2019, side 2.

⁵⁰⁹ Brev fra COSL Drilling Europe AS 17. juni 2019 og fra Master Marine AS 17. juni 2019.

⁵¹⁰ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019, fra Vår Energi AS 18. juni 2019 og fra Aker BP ASA 17. juni 2019.

knyttet til å flytte skipene til norsk sokkel. I dagens marked med få oppdrag er det etter Konkurransetilsynets oppfatning lite trolig at en slik investering vil være lønnsom.

- (524) På denne bakgrunn er det Konkurransetilsynets vurdering at det ikke er sannsynlig at verken Edda Accommodation, HHI eller en eventuell kjøper av Edda Fortis vil etablere seg i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester. Videre er det tilsynets vurdering at disse aktørene uansett ikke i tilstrekkelig grad vil kunne disiplinere partene etter foretakssammenslutningen.

7.2.5.3.2 Potensiell konkurranse fra aktører med halvt nedsenkbare boligplattformer uten SUT

- (525) Partene kan potensielt møte konkurranse i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester fra eksisterende aktører med halvt nedsenkbare boligplattformer som ikke har SUT, men som kan oppgraderes til å tilfredsstille kravene, samt få SUT.⁵¹¹
- (526) Partene anfører at de vil møte potensiell konkurranse fra aktører med halvt nedsenkbare boligplattformer som ikke er bygget for norske forhold fordi disse kan bygges om. Ifølge partene vil det ta ca. ett år å gjennomføre en slik konvertering. Partene peker på at det eksisterer flere potensielle konkurrenter som "*man rimeligvis kan forvente vil inngi tilbud på norsk sokkel for så å gjennomføre tekniske oppgraderinger med tanke på å få en SUT, dersom de skulle bli tildelt oppdraget*". Av selskap som nevnes er det meksikanske olje- og gasselskapet Cotemar, S.A de C.V ("Cotemar"), Overdulse Offshore Services ("OOS International"), Teekay, som opererer enheten Arendal Spirit, det kinesiske verftet Qingdao Shipyard ("Qingdao"), som eier enheten Stavanger Spirit, og POSH.⁵¹²
- (527) For at slike aktører skal kunne disiplinere partene etter foretakssammenslutningen, må disse aktørene for det første få delta i, og vinne anbudskonkurranser på norsk sokkel. Konkurransetilsynet viser til at flere kunder er skeptiske til å invitere eller vurdere tilbud fra aktører uten SUT-godkjente innkvarteringsenheter, jf. avsnitt (146). Videre må enhetene bygges om for å tilfredsstille norske krav for å få SUT, søke om, samt få innvilget SUT, og i tillegg flyttes til norsk sokkel. Dette vil være både kostnadskrevende og ta tid, jf. avsnitt (155), noe som gir slike aktører en betydelig ulempe sammenlignet med aktører som har innkvarteringsenheter som ligger klare og allerede har godkjenning for å ta oppdrag på norsk sokkel. Tilsynet viser i tillegg til at i dagens marked med overkapasitet og usikkerhet knyttet til langsiktig fremtidig etterspørsel, jf. kapittel 6.3.2, er det lite sannsynlig at slike store investeringer som en ombygging innebærer, vil være lønnsomme.
- (528) Ingen av de ovennevnte aktørene nevnes i høringsvar fra kunder som potensielle tilbydere på norsk sokkel.⁵¹³
- . ⁵¹⁴
- (529) Teekay opplyser at markedet for offshore innkvarteringstjenester ikke er deres kjerneområde. I tillegg viser de til at deres enhet Arendal Spirit verken er designet eller bygget for å tilfredsstille norske krav, og således ikke er aktuell for oppdrag på norsk sokkel. De oppgir videre at de ikke har planer om å etablere seg på det norske markedet [REDACTED].⁵¹⁵ POSH drifter to halvt nedsenkbare boligplattformer, POSH Xanadu og POSH Arcadia, men opplyser at ingen av disse er bygget i henhold til NORSOK-standard, og således ikke egnet på norsk sokkel. Selskapet oppgir å ikke konkurrere på norsk sokkel,

⁵¹¹ Meldingen, side 4.

⁵¹² Meldingen, side 18.

⁵¹³ Brev fra Lundin Norway AS av 17. juni 2019, fra ConocoPhillips Skandinavia AS 17. juni 2019, fra Aker BP ASA 17. juni 2019, fra Repsol Norge AS 18. juni 2019, fra Vår Energi AS 18. juni 2019 og fra Equinor ASA 19. juni 2019.

⁵¹⁴ Brev fra COSL Drilling Europe AS 17. juni 2019, fra Master Marine AS 17. juni 2019, fra Østensjø Rederi AS 19. juni 2019, fra Maersk Drilling A/S 19. juni 2019, fra Advokatfirmaet Schjødt AS 27. juni 2019, fra Teekay Offshore Production Holdings AS 2. august 2019 og fra PACC Offshore Services Holdings Ltd. 16. august 2019.

⁵¹⁵ Brev fra Teekay Offshore Production Holdings AS 2. august 2019, side 2.

[REDACTED]⁵¹⁶

(530) Stavanger Spirit, som eies av verftet Qingdao, er ifølge partene identisk med Arendal Spirit.⁵¹⁷ Konkurransetilsynet legger derfor til grunn at denne enheten heller ikke er designet eller bygget for å tilfredsstille norske krav, og således ikke er aktuell for oppdrag på norsk sokkel.

(531) På denne bakgrunn er det Konkurransetilsynets vurdering at det ikke er sannsynlig at aktører med halvt nedsenkbare boligplattformer uten norsk SUT, vil etablere seg i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester på en måte som effektivt vil disiplinere partene etter foretakssammenslutningen.

7.2.5.3.3 Potensiell konkurranse fra boreplattformaktører

(532) Partene anfører at de vil møte potensiell konkurranse fra boreplattformaktører som kan konvertere sine boreplattformer til innkvarteringsenheter. En slik konvertering innebærer at utstyr og innretninger knyttet til boring fjernes, samt at innkvarteringsfasilitetene på plattformen bygges ut slik at plattformen har en PoB-kapasitet på nivå med en enhet bygget spesifikt for innkvartering. Ifølge partene vil det ta om lag ett år å gjennomføre en slik konvertering.⁵¹⁸ Boreaktørene Maersk og EnscoRowan blir nevnt som potensielle konkurrenter da de eier boreplattformer som ifølge partene er kandidater for konvertering.⁵¹⁹

(533) Konkurransetilsynet viser til at dagratene i boreplattformmarkedet generelt er langt høyere enn i boligplattformmarkedet, jf. avsnitt (194). [REDACTED]

[REDACTED]⁵²⁰ Maersk viser til at boreplattformer primært brukes til boreoppdrag fordi ratene er høyere i slike oppdrag.⁵²¹ Tilsynet legger derfor til grunn at boreplattformer vil benyttes til boreoppdrag og ikke konverteres for å kunne benyttes som innkvarteringsenheter, så lenge det er boreoppdrag tilgjengelig.

(534) Maersk eier en konvertert oppjekkbare boreplattform, Maersk Guardian. Denne enheten har ikke SUT og en eventuell ombygging av enheten for å tilfredsstille kravene til SUT være både tidkrevende og innebære omkostninger. Maersk oppgir at selskapet verken har en strategi om å etablere seg, eller ekspandere i markedet for offshore innkvarteringstjenester.⁵²²

(535) EnscoRowan oppgir at innkvarteringstjenester ikke er et strategisk fokus for selskapet. [REDACTED]

[REDACTED]⁵²³

(536) Partene viser til at en konvertering vil koste 30-50 millioner USD for oppjekkbare plattformer og 70-100 millioner USD for halvt nedsenkbare plattformer.⁵²⁴ Prosafes Safe Bristolia var tidligere en halvt nedsenkbar boreplattform, men ble konvertert i 2006. Dette tok om lag [REDACTED] år og kostet i underkant av [REDACTED] millioner USD. Maersks oppjekkbare boreplattform, Maersk Guardian, ble konvertert til innkvarteringsenhet i 2016 til en kostnad på [REDACTED] millioner USD.⁵²⁵ Ingen av disse enhetene har imidlertid SUT.⁵²⁶

⁵¹⁶ Brev fra PACC Offshore Services Holdings Ltd. 16. august 2019, side 5.

⁵¹⁷ Meldingen, side 20.

⁵¹⁸ Meldingen, side 18.

⁵¹⁹ Meldingen, side 19.

⁵²⁰ Brev fra Advokatfirmaet Schjødt AS 27. juni 2019, side 2.

⁵²¹ Brev fra Maersk Drilling A/S 19. juni 2019, side 2.

⁵²² Brev fra Maersk Drilling A/S 19. juni 2019, side 1 og 2.

⁵²³ Brev fra Advokatfirmaet Schjødt AS 27. juni 2019, side 11.

⁵²⁴ E-post fra Advokatfirmaet BAHN AS 8. juli 2019, vedlagt melding om foretakssammenslutning til britiske konkurransemyndigheter, punkt 12.46.

⁵²⁵ Brev fra Maersk Drilling A/S 27. august 2019

⁵²⁶ Brev fra Maersk Drilling A/S 27. august 2019.

- (537) Selv om konvertering av en eksisterende boreplattform for bruk i innkvarteringsoppdrag kan være aktuelt dersom markedsutsiktene er bedre i innkvarterings- enn i boremarkedet, og det i tillegg er sannsynlig at selskapet får tilstrekkelig mange innkvarteringsoppdrag, anser ikke Konkurransetilsynet det som sannsynlig at boreselskap i stor grad vil konvertere enheter til innkvarteringsenheter. Ingen av boreselskapene tilsynet har vært i kontakt med, har planer om dette, jf. avsnittene (534) og (535).
- (538) For at aktører med boreplattformer som kan konverteres skal kunne disiplinere partene etter foretakssammenslutningen, må plattformene konverteres til innkvarteringsenheter som tilfredsstiller norske krav, få oppdrag på norsk sokkel, søke om, samt få tildelt SUT og eventuelt flyttes til norsk sokkel. Tilsvarende som for aktører med eventuelle nybygg, jf. kapittel 7.2.5.2, og aktører med andre innkvarteringsenheter uten SUT, jf. kapittel 7.2.5.3.1 og 7.2.5.3.2, vil dette være både kostnadskrevende og ta tid. Dette gir disse aktørene en betydelig ulempe i konkurranse med aktører som allerede har SUT-godkjente innkvarteringsenheter på norsk sokkel.
- (539) På denne bakgrunn er det Konkurransetilsynets vurdering at det ikke er sannsynlig at aktører med boreplattformer vil etablere seg i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester gjennom å konvertere sine enheter til innkvarteringsenheter, og at en slik etablering på en effektiv måte vil kunne disiplinere partene etter foretakssammenslutningen.
- 7.2.5.3.4 *Potensiell konkurranse fra aktører som tidligere har levert inn tilbud i anbudskonkurranser om offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel*
- (540) Som det fremgår av kapittel 7.2.3.4 har Axis, AMS, [redacted] deltatt i anbudskonkurranser for offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel.
- (541) Ingen av disse aktørene har innkvarteringsenheter med SUT, og ingen av disse har utført oppdrag innen offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel. Axis solgte imidlertid sine innkvarteringsenheter Vega og Nova til Prosafe i 2016, jf. avsnitt (112), og er dermed ikke lenger aktiv som en uavhengig aktør i markedet. Potensielt konkurransepress fra [redacted] 7.2.5.3.1.
- (542) [redacted] har deltatt i [redacted] med nybygg.⁵²⁷ [redacted] ble utlyst før oljeprisfallet i 2014.⁵²⁸
- (543) [redacted] er ikke en etablert aktør innen offshore innkvarteringstjenester.⁵²⁹ [redacted]⁵³⁰
- (544) AMS har deltatt i [redacted] om oppdrag på norsk sokkel, og [redacted] er det oppgitt at de deltok med et nybygg.⁵³¹ I den andre konkurransen ble AMS diskvalifisert på grunn av [redacted]⁵³². Ingen av oppdragene ble vunnet.
- (545) Konkurransetilsynet viser til at etableringshindringene for nye aktører er høye, og at etablering av nye aktører i markedet verken er sannsynlig, tidsnær eller effektiv, jf. kapittel 7.2.5.2. Dette vil også gjelde for [redacted] AMS.

⁵²⁷ Brev fra Aker BP ASA 9. september 2019, e-post fra Aker BP ASA 10. september 2019 og brev fra Equinor ASA 19. juni 2019.

⁵²⁸ Brev fra Aker BP ASA 9. september 2019, e-post fra Aker BP ASA 10. september 2019 og brev fra Equinor ASA 19. juni 2019.

⁵²⁹ [redacted].

⁵³⁰ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019.

⁵³¹ Brev fra Aker BP ASA 9. september 2019, e-post fra Aker BP ASA 10. september 2019 og brev fra Total E&P Norge AS 20. august 2019.

⁵³² Brev fra Total E&P Norge AS 20. august 2019.

- (546) På denne bakgrunn er det Konkurransetilsynets vurdering at det ikke er sannsynlig at [REDACTED] AMS vil etablere seg i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester, samt at en slik etablering ikke vil kunne disiplinere partene etter foretakssammenslutningen på en effektiv måte.

7.2.5.4 Konklusjon

- (547) Etableringshindringene i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester er etter Konkurransetilsynets vurdering høye. Konkurransetilsynet legger på denne bakgrunn til grunn at det ikke er sannsynlig med tidsnær etablering av nye aktører eller etablering av aktører som er aktive i tilgrensende områder som kan utøve et effektivt konkurransepress på de fusjonerende virksomhetene.

7.2.6 Kjøpermakt

7.2.6.1 Innledning

- (548) Kundenes kjøpermakt kan i noen tilfeller hindre tilbyderne i å utøve markedsrett. Graden av kjøpermakt vil normalt bestemmes av hvor avhengig kunden er av tilbyderen, samt hvor avhengig tilbyderen er av kundene som avsetningskanal.
- (549) En kunde vil kunne være mindre avhengig av en tilbyder dersom kunden har muligheter og insentiver til å bytte tilbyder, foreta en vertikal integrasjon i oppstrømsmarkedet, få nye aktører til å etablere seg i oppstrømsmarkedet, utsette innkjøp eller avstå fra å kjøpe andre produkter som tilbyderen produserer.⁵³³
- (550) Det at enkelte kunder har en betydelig grad av kjøpermakt er ikke i seg selv tilstrekkelig til å motvirke potensielle konkurransebegrensende virkninger dersom de fusjonerende virksomhetene kan utøve markedsrett overfor andre kunder med mindre kjøpermakt.⁵³⁴ Videre kan foretakssammenslutningen redusere kjøpermakten til kunder som tidligere har hatt kjøpermakt.⁵³⁵

7.2.6.2 Konkurransetilsynets vurdering av kjøpermakt

- (551) Det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester er preget av noen få store kjøpere, jf. kapittel 4.2. Equinor er klart største aktør og er operatør for 70 prosent av produksjonen på norsk sokkel.⁵³⁶ Videre stod Equinor for [REDACTED] prosent av den totale etterspørselen etter offshore innkvarteringstjenester i perioden 2014-2018, beregnet ut fra andel av total kontraktsverdi, jf. Tabell 3. Equinor, Aker BP og ConocoPhillips står for over 85 prosent av identifisert mulig etterspørsel i Rystads analyse.⁵³⁷
- (552) Partene peker i meldingen på ulike kilder til kjøpermakt. For det første kan kundene gjennom å legge til rette for langsiktige kontrakter, gi insentiver til nyetablering.⁵³⁸ For det andre har kundene vist at de er klare, villige og i stand til å stimulere etablering fra konkurrenter. Til sist anfører partene at kundene har en relativ fleksibel etterspørsel, og at operatørene vil planlegge arbeidet for å finne den mest effektive løsningen.⁵³⁹
- (553) Partene viser spesifikt til at Equinor tildelte kontrakt til Master Marines Haven i 2015 som forutsatte en ombygging for dypere vann som eksempel på en sponset etablering.⁵⁴⁰ De viser også til at Equinor selv har kjøpt to boreplattformer, og altså har vist vilje til å utnytte kjøpermakt i et "nabomarked".
- (554) I tilsvaret viser partene til Equinors uttalelse om at partene "ikke vil ta urimelige høye rater fordi da kan andre rigger bygges på lang sikt" og anfører at uttalelsen bekrefter den

⁵³³ Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03 avsnitt 65.

⁵³⁴ Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03 avsnitt 67.

⁵³⁵ Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03 avsnitt 68.

⁵³⁶ Meldingen, side 4.

⁵³⁷ Meldingen, side 22.

⁵³⁸ Meldingen, side 22.

⁵³⁹ Meldingen, side 22.

⁵⁴⁰ Meldingen, side 23.

kundenes side for å hjelpe en aktør som ikke har SUT inn på markedet, i begrenset grad er realistisk.

- (562) Som det fremgår av kapittel 7.2.5 er etableringshindringene i markedet høye. Også for kunder med betydelige volumer, begrenses muligheten for å foreta en vertikal integrasjon eller å få nye aktører til å etablere seg av de samme begrensningene som foreligger for øvrig etablering.
- (563) Når det gjelder muligheten til å forskyve etterspørsel i tid, oppgir Vår Energi følgende: *"Ettersom der er få tilbydere og flere brukere av tjenestene, har operatørene forsøkt å spre oppdragene ut over tid"*.⁵⁴⁹ Videre oppgir Equinor at de kan [REDACTED]
[REDACTED].⁵⁵⁰
- (564) Det er Konkurransetilsynets vurdering at muligheten for å forskyve etterspørsel i tid også baserer seg på muligheten til å kunne veksle mellom et tilstrekkelig stort antall aktører, og muligheten for dette vil svekkes som følge av foretakssammenslutningen. Som det fremgår av Tabell 8 har det historisk vært få tilbydere i hver utlyste anbudskonkurranse, og det er få aktører i markedet, jf. kapittel 7.2.2. Dette betyr at det i mange tilfeller ikke vil være andre alternativer tilgjengelig etter foretakssammenslutningen.
- (565) Konkurransetilsynet viser til at partene har flest innkvarteringsenheter tilgjengelig i markedet, og de enhetene som i størst grad kan benyttes på alle typer oppdrag. Når beslutningen om å benytte seg av en dedikert innkvarteringsenhet er tatt, har operatørene begrenset handlingsrom til å avstå fra å kjøpe produktet. Det fremgår også av meldingen at *"å ta i bruk en dedikert AU vil kun inngå i beslutningskalkylen i den siste fasen beskrevet ovenfor* [etter å ha vurdert muligheten for å bruke eksisterende innkvartering, vår anmerkning], *ettersom bruk av en dedikert AU vanligvis vil være det dyreste alternativet"*. Oljeselskapenes mulighet til å avstå fra å kjøpe partenes produkter, fremstår derfor ikke som tilstrekkelig omfattende til at dette kan tillegges betydelig vekt.
- (566) Selv om det i noen grad kan være mulig å lyse ut anbudskonkurransen på et tidligere tidspunkt for å øke antall tilbydere, er dette etter Konkurransetilsynets vurdering ikke tilstrekkelig til å motvirke begrensningen på konkurranse som følger av foretakssammenslutningen.
- (567) Når det gjelder muligheten for å bytte leverandør, er det Konkurransetilsynets vurdering at byttekostnadene er forholdsvis lave mellom tilgjengelige tilbydere av tilfredsstillende produkter ved utlysning av anbud. Videre fremgår det at kundene i all hovedsak er profesjonelle kjøpere med kjennskap til partenes aktivitet.
- (568) Kundenes muligheter og insentiver til å bytte tilbyder avhenger imidlertid av i hvilken grad kundene har mulighet til å sette alternative leverandører opp mot hverandre.
- (569) Etter foretakssammenslutningen vil kundene miste en alternativ tilbyder i det berørte markedet. I konsentrerte markeder vil dette innebære at kundenes muligheter til å sette gode alternative leverandører av offshore innkvarteringstjenester opp mot hverandre, reduseres. For de tilfeller der kundene etterspør halvt nedsenkbare boligplattformer med dynamisk posisjoneringssystem og SUT, vil ikke kundene ha noen alternative leverandører å sette opp mot hverandre etter foretakssammenslutningen, jf. kapittel 7.2.2.
- (570) Basert på dette er det Konkurransetilsynets vurdering at kundenes mulighet til å bytte leverandør ikke er tilstrekkelig til å motvirke de negative konsekvensene av foretakssammenslutningen.
- (571) Basert på det ovennevnte er det Konkurransetilsynets oppfatning at kundene har noe kjøpermakt før foretakssammenslutningen. Etter foretakssammenslutningen vil kjøpermakten bli begrenset. Samlet sett indikerer dette at kundene etter foretakssammenslutningen ikke kan motvirke at en leverandør øker prisene, senker kvaliteten på varen eller tjenesten, eller på annen måte leverer dårligere betingelser.

⁵⁴⁹ Brev fra Vår Energi AS 18. juni 2019.

⁵⁵⁰ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019.

7.2.7 Effektivitetsgevinster

7.2.7.1 Innledning

- (572) Konkurransetilsynet skal forby en foretakssammenslutning dersom tilsynet finner at den i betydelig grad vil hindre effektiv konkurranse, jf. konkurranseloven § 16 første ledd.
- (573) En foretakssammenslutning kan ikke forbys dersom den medfører effektivitetsgevinster som kommer kundene til gode, og disse gevinstene oppveier tapet kundene vil kunne bli påført ved redusert konkurranse som følge av foretakssammenslutningen. Foretakssammenslutningen vil da ikke i betydelig grad hindre effektiv konkurranse.⁵⁵¹
- (574) Dersom effektivitetsgevinster skal kunne vektlegges må de komme kundene til gode, være ervervsspesifikke og dokumenterte. Disse tre vilkårene er kumulative.⁵⁵²
- (575) Ved vurderingen av om effektivitetsgevinstene kommer kundene til gode er vurderingstemaet hvorvidt kundene kommer dårligere ut med foretakssammenslutningen enn om den ikke hadde funnet sted. Dette innebærer at gevinstene må være relevante og tilstrekkelige, realisert innen rimelig tid, og at de må komme kundene til gode i de relevante markeder hvor de potensielle skadevirkningene oppstår.⁵⁵³
- (576) Effektivitetsgevinstene må videreføres til kundene.⁵⁵⁴ Besparelser som fører til lavere variable eller marginale kostnader vil derfor normalt være mer relevant ved vurderingen av effektivitetsgevinstene enn besparelser i faste kostnader.⁵⁵⁵ Årsaken er at de førstnevnte besparelsene i større grad vil påvirke tilbydernes prissetting og således komme kundene til gode.⁵⁵⁶
- (577) Det er videre et krav om at effektivitetsgevinstene er spesifikt knyttet til den aktuelle foretakssammenslutningen. Dette er formulert som et vilkår om at kostnadsbesparelsen må være ervervsspesifikk. Det må følgelig vurderes i hvilken grad de anførte kostnadsbesparelsene vil kunne realiseres uavhengig av foretakssammenslutningen. Dersom det er sannsynlig at gevinstene kan bli realisert uavhengig av denne og på en mindre konkurransebegrensende måte, vil de ikke bli hensyntatt.⁵⁵⁷
- (578) Effektivitetsgevinstene må også kunne dokumenteres og etterprøves på en slik måte at Konkurransetilsynet vurderer det som sannsynlig at disse vil materialisere seg og være tilstrekkelige til å oppveie potensielle skadevirkninger for kundene som følge av transaksjonen.⁵⁵⁸ Det er således kun kostnadsbesparelser som er tilstrekkelig godt dokumentert og konkretisert som vil bli vurdert.⁵⁵⁹
- (579) De anførte effektivitetsgevinstene vil bli gjennomgått og vurdert nedenfor.

⁵⁵¹ Sak M.7630 *FedEx/TNT* avsnitt 498 og 499 og sak T-175/12 *Deutsche Börse v Commission* avsnitt 236-238 jf. COMP/M.6166 *Deutsche Börse/NYSE* avsnitt 1134 og 1135. Se også Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03 avsnitt 76 ff, jf. fortalen nr. 29 i fusjonsforordningen.

⁵⁵² Sak M.7630 *FedEx/TNT* avsnitt 501 og sak T-175/12 *Deutsche Börse v Commission* avsnitt 238, jf. COMP/M.6166 *Deutsche Börse/NYSE* avsnitt 1134 og 1135. Se også Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03 kapittel VII, avsnitt 79.

⁵⁵³ Sak M.7630 *FedEx/TNT* avsnitt 502 og COMP/M.6166 *Deutsche Börse/NYSE* avsnitt 1137, jf. Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03 avsnitt 79.

⁵⁵⁴ Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03, avsnitt 84.

⁵⁵⁵ Med variable kostnader menes kostnader som varierer med produksjons- eller salgsnivået i den relevante periode. Marginalkostnadene er de kostnadene som er forbundet med økning av produksjon eller salg på marginen.

⁵⁵⁶ Sak M.7630 *FedEx/TNT* avsnitt 504, jf. Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03, avsnitt 80.

⁵⁵⁷ Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03 avsnitt 85.

⁵⁵⁸ Kommisjonens retningslinjer for horisontale foretakssammenslutninger 2004/C 31/03 avsnitt 86.

⁵⁵⁹ Sak T-175/12 *Deutsche Börse mot Kommisjonen*, avsnitt 275.

7.2.7.2 Partenes anførsler⁵⁶⁰

- (580) Partene anfører at transaksjonen gjennomføres i den hensikt å generere kostnadssynergier og sette den fusjonerte enheten i stand til å konkurrere mer effektivt i et marked i nedgang.
- (581) Partene estimerer at transaksjonen kan utløse årlige kostnadssynergier på ca. [REDACTED] millioner USD, noe som kommer i tillegg til allerede individuelt igangsatte tiltak for å redusere kostnader.
- (582) Innsparingene skal ifølge partene blant annet bestå av [REDACTED].
- (583) Partene forventer at plattformenes driftskostnader vil synke som følge av innsparinger i kostnader til mannskap og forpleining (bl.a. gjennom bedre betingelser med forpleiningsselskapene, mannskapsreduksjon ettersom mindre mannskap er i stand til å håndtere hele flåten), innsparinger i kostnader knyttet til reparasjoner og vedlikehold (bl.a. gjennom bedre innkjøpsavtaler og felles lagerhold), off-hire kostnadsinnsparinger (bl.a. gjennom bedre flåteutnyttelse pga. økt flåtestørrelse) og lavere forsikringskostnader.
- (584) Felles toppledelse og rasjonalisering av antall ansatte i hele organisasjonen er blant faktorene som skal gi lavere salgs- og administrasjonskostnader.
- (585) Bedre finansieringsbetingelser er også anført som en ytterligere mulighet for å oppnå innsparinger.
- (586) Samlet sett anfører partene at de anførte kostnadssynergiene vil gi partene muligheten til å tilby enda mer konkurransedyktige rater til kundene og, sammen med mer effektiv utnyttelse av deres kombinerte flåte og mannskap, gi kundene et betydelig bedre tilbud.

7.2.7.3 Konkurransetilsynets vurdering av effektivitetsgevinster

- (587) De anførte effektivitetsgevinstene er i liten grad dokumentert og spesifisert. Partene har ikke fremskaffet dokumentasjon eller redegjort for hvor store deler av gevinstene som eventuelt er variable kostnader som kommer kundene til gode eller innenfor hvilken tidsramme de skal realiseres.
- (588) Konkurransetilsynet har per telefon 6. mai og i møte og 6. august 2019 orientert partene om at ytterligere dokumentasjon vil være nødvendig for at det skal være mulig å eventuelt legge effektivitetsgevinster til grunn for behandlingen av foretakssammenslutningen.
- (589) Konkurransetilsynets øvrige saksbehandling har heller ikke gitt indikasjoner på at det foreligger vesentlige effektivitetsgevinster ved transaksjonen som kommer kundene til gode.
- (590) Basert på dette finner Konkurransetilsynet at partene ikke i tilstrekkelig grad har dokumentert at det er sannsynlige og ervervsspesifikke effektivitetsgevinster som vil kunne oppveie de potensielle negative skadevirkningene for kundene som følge av redusert konkurranse.

7.2.8 Foretakssammenslutningens ikke-koordinerte virkninger

- (591) Partene er to av de tre største aktørene i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester. Foretakssammenslutningen vil medføre at partene blir desidert største aktør i markedet og føre til reduksjon av antall tilbydere i et allerede konsentrert marked.
- (592) Konkurransetilsynet legger til grunn at partene er å anse som hverandres næreste konkurrenter i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester. På denne bakgrunn finner tilsynet at partene utøver et konkurransepress på hverandre før foretakssammenslutningen. Etter foretakssammenslutningen vil dette konkurransepresset falle bort og isolert sett føre til at partene får insentiver til å øke prisene og/eller redusere kvaliteten på sine tjenester.
- (593) Master Marine anses som en mindre nær konkurrent til partene. COSL og boreplattformaktørene EnscoRowan og Maersk anses ikke som nære konkurrenter til partene.

⁵⁶⁰ Meldingen, side 13.

- (594) Det er Konkurransetilsynets vurdering at disse aktørene også vil ha incentiver til å øke prisene etter foretakssammenslutningen.
- (595) Det er høye etableringshindringer i markedet, og den potensielle konkurransen vil ikke være tilstrekkelig til å disiplinere etablerte aktører. Kjøpermakten vurderes til å ikke være tilstrekkelig til å disiplinere partene.
- (596) Partene har videre ikke i tilstrekkelig grad dokumentert ervervspesifikke effektivitetsgevinster som vil kunne oppveie de negative skadevirkningene som følge av redusert konkurranse.
- (597) Konkurransetilsynet finner således etter en samlet vurdering at foretakssammenslutningen vil medføre at Prosafe vil få økt markedsrett. Økt markedsrett vil gi partene incentiver til å øke prisene og/eller redusere kvaliteten i markedet for offshore innkvarteringstjenester.
- (598) Uttalelser fra flere av kundene i markedet understøtter at partene vil få økt markedsrett etter foretakssammenslutningen.⁵⁶¹
- (599) Vår Energi oppgir at foretakssammenslutningen vil begrense tilgjengeligheten, øke prisene og skape en monopolistisk situasjon.⁵⁶²
- (600) ConocoPhillips mener at foretakssammenslutningen vil "gjøre det norske markedet til en monopolisert konstellasjon for en ytterligere økt andel av fremtidige oppdrag".⁵⁶³ De påpeker at det kun er COSL Rival og Master Marines Haven som markedsføres for norsk sokkel utenom partenes enheter, og viser til at sannsynligheten er stor for at disse enhetene enten ikke er tilgjengelige eller egnede for ett gitt oppdrag.⁵⁶⁴
- (601) Aker BP oppgir følgende: "En konsolidering av markedet kan føre til redusert tilbud til kundene, men hvis vi får lønnsomme leverandører så fører det til sikrere og bedre tjenester til kundene over tid".⁵⁶⁵
- (602) Equinor oppgir at det nye selskapet vil ha alle offshore innkvarteringsenheter med SUT, utenom Master Marines Haven.⁵⁶⁶ De oppgir videre at dette betyr "lite konkurranse, og et ønske om å få greit betalt for disse høyt spekkede riggene".⁵⁶⁷ Ved behov for halvt nedsenkbare boligplattformer, oppgir Equinor at det ikke lengre vil være hensiktsmessig å arrangere anbudskonkurranser, men måtte gå i direkte forhandlinger med det sammenslåtte selskapet.⁵⁶⁸ Equinor oppgir videre at foretakssammenslutningen vil medføre en litt mer krevende kommersiell situasjon.⁵⁶⁹
- . ⁵⁷⁰
- (603) Lundin oppgir at foretakssammenslutningen vil føre til mindre konkurranse og til færre valgmuligheter for dem som kunde, men at de ser fordelen av å ha en sterkere aktør.⁵⁷¹
- (604) Repsol er av den oppfatning at foretakssammenslutningen vil kunne gi negative virkninger for dem som kunde og for markedet generelt, da den vil medføre et mer begrenset aktørbilde innenfor markedet for offshore innkvarteringstjenester på norsk sokkel.⁵⁷² En slik

⁵⁶¹ Brev fra Repsol Norge AS 18. juni 2019, fra Vår Energi AS 18. juni 2019, fra Equinor ASA 19. juni 2019, fra Lundin Norway AS 17. juni 2019 og fra ConocoPhillips Skandinavia AS 17. juni 2019.

⁵⁶² Brev fra Vår Energi AS 18. juni 2019, side 13.

⁵⁶³ Brev fra ConocoPhillips Skandinavia AS 17. juni 2019, side 8.

⁵⁶⁴ Brev fra ConocoPhillips Skandinavia AS 17. juni 2019, side 8.

⁵⁶⁵ Brev fra Aker BP ASA 17. juni 2019, side 7 og 8.

⁵⁶⁶ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019, side 4.

⁵⁶⁷ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019, side 4.

⁵⁶⁸ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019, side 10.

⁵⁶⁹ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019, side 10.

⁵⁷⁰ Brev fra Equinor ASA 19. juni 2019, side 10.

⁵⁷¹ Brev fra Lundin Norway AS 17. juni 2019, side 3.

⁵⁷² Brev fra Repsol Norge AS 17. juni 2019, side 4.

markedssituasjon vil, ifølge Repsol, blant annet kunne medføre høyere priser for offshore innkvarteringstjenester og påvirke utbyggingskostnadene på sokkelen.⁵⁷³

- (605) Konkurrenten COSL uttaler at det som følge av foretakssammenslutningen blir mindre konkurranse ettersom de to største aktørene og argeste konkurrentene slår seg sammen. Videre mener de at partene oppnår monopol innenfor tilbud av nyere innkvarteringsenheter.⁵⁷⁴
- (606) I Prosafes interne dokumenter [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]⁵⁷⁵.
- (607) Partene anfører i tilsvaret at Konkurransetilsynet ikke har sannsynliggjort at det vil foreligge noen konkurransebegrensning etter foretakssammenslutningen. Tilsynet legger til grunn at partene vil få insentiver til å øke prisene eller redusere kvaliteten dersom fusjonen gjennomføres. Ifølge partene står en slik konklusjon i motstrid til kundeuttalelsene. Partene viser blant annet til at Equinor har uttalt at partene ikke vil ta urimelige høye rater fordi da kan andre rigger bygges på lang sikt. Partene viser også til at departementet opphevet tilsynets vedtak i National Oilwell-Varco saken blant annet som følge av at kundene ikke var nevneverdig bekymret for konkurransesituasjonen i markedene etter fusjonen.⁵⁷⁶
- (608) Konkurransetilsynet viser til at bygging av nye innkvarteringsenheter er kostbart, tidkrevende og forbundet med betydelig risiko, og at nyetablering i markedet etter tilsynets vurdering ikke er sannsynlig, effektivt eller tidsnært, jf. kapittel 7.2.5.2. Selv om trusselen om nyetablering kan utgjøre et tak for hvor mye partene kan øke prisene etter foretakssammenslutningen, innebærer ikke denne trusselen at partene ikke vil få mulighet til å utøve markedsrett etter foretakssammenslutningen. Det er tilsynets vurdering at partene vil kunne heve prisene betydelig etter foretakssammenslutningen før det vil lønne seg for andre aktører å etablere seg med nye innkvarteringsenheter i markedet. Videre vil ikke en ny aktør kunne effektivt disiplinere partene før etter flere år ettersom nye innkvarteringsenheter tar tid å bygge. I Prosafes interne dokumenter fremgår det at de [REDACTED]
[REDACTED].
- (609) Konkurransetilsynet viser videre til at årsaken til at departementet i National Oilwell-Varco-saken opphevet tilsynets vedtak, var at de mente at faktisk og potensiell konkurranse sammen med avtakernes kjøperrett var tilstrekkelig til at fusjonen ikke førte til en vesentlig konkurransebegrensning.⁵⁷⁷ Det var således ikke manglende bekymring hos kunder og konkurrenter som var hovedårsaken til at departementet opphevet tilsynets vedtak i den saken. Uansett har flere av kundene i foreliggende sak uttrykt bekymring for at foretakssammenslutningen vil medføre redusert konkurranse og økte priser, jf. avsnitt (598) til (604) ovenfor. I denne saken medfører det således ikke riktighet at kundene ikke er bekymret for konkurransesituasjonen i markedet etter foretakssammenslutningen.
- (610) På denne bakgrunn har Konkurransetilsynet kommet til at foretakssammenslutningen vil medføre ikke-koordinerte virkninger som i betydelig grad vil hindre effektiv konkurranse i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester.

⁵⁷³ Brev fra Repsol Norge AS 17. juni 2019, side 4.

⁵⁷⁴ Brev fra COSL Drilling Europe AS 17. juni 2019, side 5.

⁵⁷⁵ Brev fra Advokatfirmaet BAHN AS 26. april 2019, vedlagt Prosafe – [REDACTED].

⁵⁷⁶ Tilsvaret, side 2 og 8.

⁵⁷⁷ Se Fornyings- og administrasjonsdepartementets vedtak av 8. november 2005 i klagesak mot Konkurransetilsynets vedtak V2005-11 om inngrep mot foretakssammenslutningen mellom National Oilwell Inc. og Varco International Inc.

8 Avhjelpende tiltak og forholdsmessighet

- (611) Konkurransetilsynet har kommet til at foretakssammenslutningen mellom Prosafe og Floatel i betydelig grad vil hindre effektiv konkurranse. Etter konkurranseloven § 16 skal tilsynet derfor i utgangspunktet gripe inn mot foretakssammenslutningen.
- (612) Dersom Konkurransetilsynet finner at avhjelpende tiltak foreslått av melderne vil avbøte de konkurransebegrensende virkningene som foretakssammenslutningen vil føre til, skal tilsynet fatte vedtak om inngrep hvor foretakssammenslutningen tillates på disse vilkår, jf. konkurranseloven § 16 annet ledd.
- (613) I vurderingen av hvorvidt de foreslåtte tiltak vil avbøte de konkurransebegrensende virkningene, skal Konkurransetilsynet vurdere alle relevante faktorer, blant annet arten, omfanget og rekkevidden av tiltakene. Disse faktorene må vurderes konkret opp mot de særskilte markedskarakteristika i de markeder det er identifisert konkurransebegrensende virkninger, herunder også en vurdering av partenes og andre aktørers posisjon i markedet.⁵⁷⁸
- (614) De avhjelpende tiltakene må videre være egnet til å kunne implementeres effektivt innenfor en relativt kort tidsperiode. Dersom det ikke er mulig for Konkurransetilsynet å vurdere egnetheten av tiltak med tilstrekkelig grad av sikkerhet på tidspunktet for vedtaket, for eksempel dersom partene har foreslått tiltak som er omfattende og komplekse, vil foretakssammenslutningen ikke bli tillatt.⁵⁷⁹
- (615) Strukturelle tiltak, som gjerne går ut på salg av hele eller deler av en virksomhet, er normalt sett best egnet til å avbøte de konkurransebegrensende virkningene ved horisontale foretakssammenslutninger. Andre former for tiltak vil imidlertid også kunne godtas i særlige tilfeller. Det sentrale vurderingstemaet er uansett hvorvidt de foreslåtte tiltak er egnet til å avbøte de konkurransebegrensende virkningene som foretakssammenslutningen kan føre til.⁵⁸⁰
- (616) Det følger videre av det alminnelige kravet til forholdsmessighet i norsk rett at Konkurransetilsynets vedtak ikke må gå lenger enn det som er nødvendig for å avhjelpe de negative konkurransevirkningene av foretakssammenslutningen.
- (617) Melders fremsatte forslag til avhjelpende tiltak og hvorvidt disse er egnet til å avbøte de identifiserte konkurransebegrensende virkningene på en effektiv måte, samt forholdsmessigheten av et eventuelt inngrep, vurderes nedenfor.

8.1 Vurdering av partenes forslag til avhjelpende tiltak og forholdsmessighet

- (618) I forbindelse med Konkurransetilsynets behandling av saken har partene fremsatt forslag til avhjelpende tiltak 26. august 2019.⁵⁸¹
- (619) Som det fremgår av kapittel 7, er det Konkurransetilsynets vurdering at foretakssammenslutningen vil medføre konkurransebegrensende ikke-koordinerte virkninger som i betydelig grad vil hindre effektiv konkurranse i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester.
- (620) Partene anfører at det ikke er grunnlag for å forbyforetakssammenslutningen og at den innhentede informasjonen entydig tilsier at foretakssammenslutningen bør tillates, eventuelt at det fremsatte forslaget om avhjelpende tiltak vedtas.⁵⁸²
- (621) Partenes forslag til avhjelpende tiltak innebærer at partene plikter å tilby én av partenes moderne boligenheter med SUT og moderne dynamisk posisjonering til alle operatører på norsk sokkel til en fastsatt rate. Dette skal skje ved en opsjon i form av en rammeavtale. Tilbudet vil gjelde til og med 31. desember 2022.

⁵⁷⁸ Kommisjonens retningslinjer for avhjelpende tiltak (2008/C 267/01), avsnitt 12.

⁵⁷⁹ Kommisjonens retningslinjer for avhjelpende tiltak (2008/C 267/01), avsnitt 9 og 14.

⁵⁸⁰ Kommisjonens retningslinjer for avhjelpende tiltak (2008/C 267/01), avsnitt 15f.

⁵⁸¹ Brev fra Advokatfirmaet BAHN AS 26. august 2019 og korrigering i brev 27. august 2019. Korrigeringen innebar ifølge partene ikke en tilsiktet endring i realiteten i forslaget av 26. august 2019.

⁵⁸² Tilsvaret, side 43.

- (622) Raten tar utgangspunkt i den raten Equinor inntil nylig betalte for Safe Zephyrus på Johan Sverdrup-feltet, som er den laveste raten kontraktert på norsk sokkel siden 2014, samt noe lavere enn raten Aker BP betalte for Safe Scandinavia på Ula, og reflekterer således etter partenes vurdering konkurransesituasjonen før foretakssammenslutningen. Raten kan indeksreguleres årlig basert på en standard indeks, første gang 1. januar 2021. Etter partenes oppfatning vil det å tilby en slik rate innebære at alle operatører på norsk sokkel vil kunne dra nytte av konkurransen slik den var i forkant av foretakssammenslutningen.
- (623) Partene bestemmer, ifølge forslaget, selv hvilke av følgende enheter som skal brukes til det enkelte oppdraget; Safe Zephyrus, Safe Boreas, Floatel Endurance eller Floatel Superior, dog slik at partene har plikt til å tilby kun én av disse til oppdrag i henhold til rammeavtalen på ett og samme tidspunkt. Tilbudet er betinget av gjennomføring av foretakssammenslutningen, og vil gjelde fra tidspunktet foretakssammenslutningen gjennomføres.
- (624) Partene viser til at tiltaket vil dekke både den forventede etterspørselen og eventuell "ad-hoc" etterspørsel i den aktuelle periode, og at det avhjelpende tiltaket vil gi kundene leveringssikkerhet til tross for meget lav etterspørsel.
- (625) Konkurransetilsynet viser til at Prosafe og Floatel er hverandres nærmeste konkurrenter i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester. Det er tilsynets vurdering at foretakssammenslutningen medfører at konkurransen mellom partene blir eliminert og at antall tilbydere i et allerede konsentrert marked blir redusert, jf. redegjørelsen i kapittel 7.
- (626) Konkurransetilsynet viser til at partenes forslag til avhjelpende tiltak er et atferdsregulerende tiltak, som i realiteten innebærer at foretakssammenslutningen gjennomføres, men at partene påtar seg en form for maksimalprisregulering for den ene enheten i tre år. Selv om det foreslåtte tiltaket legger et tak på hvor mye partene kan øke prisene for den ene enheten de tre første årene etter foretakssammenslutningen, innebærer ikke dette at foretakssammenslutningen ikke vil kunne få negative følger for kundene i markedet. For det første konkurrerer partene ikke bare på pris, men også på andre parametere som kvalitet og innovasjon. For det andre vil man i markeder med overkapasitet forvente at konkurransen ville blitt hard og prisene lave. Det kan derfor være fare for at prisen som foreslås i tiltaket vil være høyere enn prisene i fremtidige anbudskonkurranser der partene konkurrer med hverandre om oppdragene. Videre viser tilsynet til at etableringshindringene i markedet er høye og at foretakssammenslutningen etter tilsynets vurdering vil øke etableringshindringene ytterligere, jf. kapittel 7.2.5. Partenes forslag til avhjelpende tiltak vil ikke være egnet til å avbøte dette.
- (627) Partenes forslag til avhjelpende tiltak hindrer ikke at konkurransen mellom partene vil bli eliminert, og antall tilbydere i fremtidige anbudskonkurranser i et konsentrert marked vil bli redusert.
- (628) Konkurransetilsynets vurdering er på denne bakgrunn at de foreslåtte avhjelpende tiltak ikke vil være egnet til å avbøte de konkurransebegrensende virkningene av foretakssammenslutningen i det norske markedet for offshore innkvarteringstjenester.
- (629) Konkurransetilsynet har derfor ikke funnet det nødvendig å sende forslaget som partene fremla 26. august 2019 på markedstesting til kunder og andre aktører i markedet.
- (630) Partene anfører at unnlatt markedstesting utgjør en saksbehandlingsfeil, idet tilsynet ikke har oppfylt sin utredningsplikt. Partene viser i denne sammenheng til at forarbeidene gir sterke føringer om at det fremsatte forslag til avhjelpende tiltak må markedstestes.⁵⁸³
- (631) Konkurransetilsynet viser til at det fremgår av ordlyden i konkurranseloven § 16 andre ledd at dersom tilsynet finner at de avhjelpende tiltakene vil avbøte de konkurransebegrensende virkningene av foretakssammenslutningen, skal tilsynet fatte vedtak om inngrep hvor foretakssammenslutningen tillates på disse vilkår. Konkurransetilsynet har i denne saken foretatt en grundig vurdering av de foreslåtte avhjelpende tiltakene, og funnet at disse ikke er egnet til å avbøte de konkurransebegrensende virkningene av foretakssammenslutningen.

⁵⁸³ Tilsvaret, side 1 og 7, samt vedlegg 1 "Hjelmeng – Vurdering av varsel Floatel-Prosafe", side 2, 3 og 9. Henvisningen til forarbeidene er Ot.prp. nr. 35 (2007-2008), side 13.

- (632) Når Konkurransetilsynet finner at det fremsatte avhjelpende tiltaket ikke er egnet, må tilsynet kunne avstå fra å markédsteste forslaget. Uttalelsene i forarbeidene står etter tilsynets vurdering ikke i motstrid til dette. Tilsynet viser til at konkurranseloven ikke inneholder noen bestemmelse om plikt til å markédsteste et forslag om avhjelpende tiltak. Norsk rett er på dette punktet i samsvar med EU-retten. Tilsynet viser til at det fremgår av Kommisjonens meddelelse om avhjelpende tiltak at markédstesting gjennomføres "*when considered appropriate*".⁵⁸⁴ I de tilfeller hvor Konkurransetilsynet finner et forslag til avhjelpende tiltak som potensielt egnet, vil tilsynet foreta en konkret vurdering av hvorvidt det vil være hensiktsmessig å markédsteste forslaget eller ikke. En slik ordning kan ikke være i strid med tilsynets utredningsplikt etter forvaltningsloven. En plikt for tilsynet til å markédsteste ethvert tiltak fremsatt av partene, uavhengig av forslagets egnethet, vil ikke være effektivt verken for tredjeparter, partene selv eller tilsynet.
- (633) Konkurransetilsynet har tydelig kommunisert til partene⁵⁸⁵ at de foreslåtte tiltakene ikke ble ansett egnet til å avbøte de konkurransebegrensende virkningene av foretakssammenslutningen, og at tilsynet av denne grunn ikke så det hensiktsmessig å markédsteste de foreslåtte tiltakene. Partene har således hatt mulighet til å utøve kontradiksjon.
- (634) Som det fremgår av avsnitt (22) har partene i denne saken hatt direkte kontakt med kundene og forelagt dem forslaget til avhjelpende tiltak på eget initiativ, også før forslaget ble fremsatt overfor Konkurransetilsynet. Partene anfører at kundene i denne dialogen og i senere dialog med tilsynet har uttrykt seg positivt til forslaget, og at tilsynet må ta hensyn til dette ved sin vurdering av hvorvidt forslaget til avhjelpende tiltak skal markédstestes.
- (635) Som nevnt er det Konkurransetilsynets vurdering at hensett til den alternativsituasjonen tilsynet legger til grunn er tiltakene ikke egnet, og det var således ikke grunnlag for markédstesting. Uansett fremstår det etter tilsynets oppfatning som om kundene i sin vurdering av de foreslåtte avhjelpende tiltakene, legger til grunn en annen alternativsituasjon enn den tilsynet legger til grunn, jf. avsnitt (276) til (279).
- (636) Konkurransetilsynet har vurdert hvorvidt inngrepet er forholdsmessig ut fra de konkurransebegrensningene foretakssammenslutningen medfører. Tilsynet har funnet at vedtaket ikke går lenger enn det som må anses som nødvendig for å avhjelpe de konkurransebegrensende virkningene av foretakssammenslutningen. Vedtaket oppfyller således kravet til forholdsmessighet.

9 Vedtak

- (637) På denne bakgrunn og med hjemmel i konkurranseloven § 16, jf. § 20 fjerde ledd fatter Konkurransetilsynet følgende vedtak:
- Foretakssammenslutningen mellom Prosafe SE og Floatel International Limited forbys.**
- Vedtaket trer i kraft straks.**
- (638) Vedtaket kan i henhold til konkurranseloven § 20a første ledd første punktum påklages innen 15 virkedager. En eventuell klage stiles til Konkurransklagenemnda, men sendes til Konkurransetilsynet.

⁵⁸⁴ Kommisjonens "Notice on remedies acceptable under the Council Regulation (EC) No. 139/2004 and under Commission Regulation (EC) No. 802/2004", avsnitt 80. Se også sak M.5096 RCA/MAV Cargo, avsnitt 108.

⁵⁸⁵ Konkurransetilsynet informerte partene i telefonmøte 29. august 2019 at forslaget til avhjelpende tiltak ikke var egnet, og at det dermed ikke var behov for markédstesting av forslaget. På møte med partene 9. september og 3. oktober 2019 ble partene også informert om at tiltaket ikke ville bli akseptert. Tilsynets vurderinger av forslaget til avhjelpende tiltak fremgikk også av varselet av 16. september 2019.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink that reads "Hanne Dahl Amundsen". The script is cursive and fluid.

Hanne D. Amundsen (e.f.)
avdelingsdirektør